Başlarken

Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Ses Bayrağım Türkçe…

Dil milletleri millet yapan olmaz ise olmaz kavramların başında gelmektedir. Ortak dili, bayrağı ile geçmişi olan bir birine tarih, kültür ve ülkü birliği ile bağlı olan insan topluluklarına millet denilmektedir. Bu unsurlardan herhangi birini çeker veya ortadan kaldırırsak ifademizdeki insan topluluğu millet olmaktan çıkar "güruh" olarak ifade edebileceğimiz anlamsız bir topluluk haline gelir.

Türk tarihi dünya milletleri kadar eskidir. Dünya'nın var oluşundan günümüze kadar gelen Türk milletinin dili de en az tarihi kadar oturmuş, gelişmiş, zenginleşmiş ve köklü bir dil halini almıştır.

Bir milletin konuştuğu dil sadece iletişim kurduğu bir araç olarak görülmemeli; aynı zamanda dili konuşan milletin dünyaya bakışını ve o bakışın altındaki zihin sistemini de ifade etmektedir. Başka dillerden çevrilen fıkraların, bilmecelerin ve şiirlerin çevrildiği dilde kendi dilindeki etkiyi bulamamasının en büyük nedeni budur. Günümüzde dil ve kültüre yönelik saldırıların arkasında da bu zihinsel süreç yatmaktadır.

Dile millet tarafından sahip çıkılması, dilin geliştirilmesi, toplumun bekası ile doğru orantılıdır.Türk dilinin geliştirilmesi üzerinde çalışmalar yapan bilim adamlarına ve Türkologlara teşekkürlerimizi sunarken Türkçeyi resmi dil yapan Karamanoğlu Mehmet Bey'i ve Türk Dil Kurumu'nu kuran Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmetle ve minnetle anıyoruz.

Gündemde var olan anayasa tartışmalarına ve anayasa'da Türkçenin durumu ile ilgili görüşlere karşı bizim de bir katkımız olsun düşüncesiyle dergimizin bu sayısını Türkçeye ayırdık. Milletimizin ses bayrağı Türkçenin de hak ettiği yeri alabilmesi ve aldığı zamanda korunabilmesi için en yüksek toplumsal mutabakat metni olan anayasada yerini alması gerekir. Bu emanete sahip çıkma konusunda göstereceğimiz duyarlılık evlatlarımıza örnek olacak ve geleceğimizin teminatı çocuklarımız da bizlerden aldığı kutsal emaneti layıkıyla koruma cesaretini kendilerinde bulacaklardır.

Sözlerime burada son verirken, Türkçeye göstereceğimiz hassasiyetin bir onur meselesi olduğunu ve hep beraber bu bayrağı dalgalandırmaya devam edeceğimizi bir kez daha "Türkçe" haykırıyorum.

Bu sayımızın çıkarılmasında bize destek veren;

AKP Amasya Milletvekili Sayın Prof. Dr. Naci BOSTANCI'ya, CHP Ankara Milletvekili Sayın Prof Dr. Sencer AYATA'ya, MHP Ankara Milletvekili Sayın Prof Dr. Özcan YENİÇERİ'ye, MHP Manisa Milletvekili Sayın Erkan AKÇAY'a, Sakarya Ünv. Fen Ed. Fak. Türk Dili ve Ed. Bölümü Öğ. Üyesi, Sayın Prof Dr. Vahit TÜRK'e, Araştırmacı Sayın İkbal VURUCU'ya, Kültür Bakanlığı eski Müsteşarı Sayın Yavuz Bülent BAKİLER'e, TRT eski spikeri Sayın Mehpare ÇELİK'e Teşekür ediyoruz.

Terör olaylarının güncelliği nedeni ile makalesini sizinle yeniden paylaştığımız Doç. Dr. Durmuş HOCAOĞLU'nu rahmet ve minnetle anıyoruz.

Saygılarımla.

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Temmız-Ağustos-Ekim 2012
Sayı : 40

Türk Eğitim-Sen Genel
Merkezi adına Sahibi
İsmail KONCUK
Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni
Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Yayın Kurulu
Musa AKKAŞ
Seyit Ali KAPLAN
Talip GEYLAN
Cengiz KOCAKAPLAN
M. Yaşar ŞAHİNDOĞAN

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA

Yönetim Yeri
Bayındır 2 Sokak No:46
Kızılay/ANKARA
Tel:0312 424 09 60
Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir
Basım Tarihi 16.9.2012

Grafik Tasarım ve Baskı

Altuğ Ajans Reklam Basın Yayın
Fatih Taha AKALAN
Bayındır 2 Sk. No: 68 /13 Kızılay/ANKARA
Tel ve Faks: 0.312 417 81 07
Basım Yeri : Dumat Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Bahçekapı Mah. 2477 Sokak No:6 Şaşmaz /ANKARA
TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları
Konfederasyonu) Üyesidir.

İÇİNDEKİLER

SÖYLEŞİ
Büyük Şair ve Yazar
Yavuz Bülent BAKİLER : 04

" Dil bir milletin adeta şah damarıdır. Bu şah damar kesildikten veya çalışmadıktan sonra milletin yaşaması mümkün olmaz. "

MAKALE
TÜRKÇE'NE SAHİP ÇIK...! 11
Prof. Dr.Vahit TÜRK / Sakarya Ünv.
Fen. Ed. Fk. Türk Dili ve Ed. Öğretim Üyesi

SÖYLEŞİ
AK PARTİ Amasya Milletvekili
Prof. Dr. Naci BOSTANCI : 16

"Devlet marifetiyle değil ama özel girişim şeklinde farklı dillerde eğitim olabilir."

SÖYLEŞİ
CHP Genel Başkan Yardımcısı
Ankara Milletvekili Prof. Dr. Sencer AYATA : 23

"Ulusal dil çok zenginleşmiş değilse, o ülkenin düşünce yetisi de, entellektüel birikimi de, sanatıda gelişemez."

SÖYLEŞİ
MHP Ankara Milletvekili
Prof. Dr. Özcan YENİÇERİ : 28

" Anayasa'ya Türkçe'den başka dillerle eğitim girerse, anayasa, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olmaktan çıkar. "

YAVUZ BÜLENT BAKİLER :

" Anayasamızın dili, kelimenin gerçek anlamıyla Türkçe olmalıdır. Birtakım uyduruk kelimeler öz Türkçe'dir düşüncesiyle Anayasaya girmemelidir. Türkçe karşılığı olduğu halde lüzumsuz yere Arapça ve Farsça kelimeler de Anayasamızda yer almamalıdır. "

SÖYLEŞİ
MHP Manisa Milletvekili
Erkan AKÇAY : 33

" Türkçe 1923 yılında icat edilmedi. Bu topraklarda yaşayanlar Selçuklu döneminde de, Osmanlı döneminde de, Cumhuriyet'te de resmi dil olarak, ortak iletişim dili olarak bin yıldır Türkçe'yi kullanmaktadır. "

MAKALE
Mehpare ÇELİK / TRT Eski Spikeri 38

NACİ BOSTAN :
" Diller esasen yasalarla korunmaz. Dilleri koruyan o ülkedeki okuryazarlardır, onların üretimidir. "

MAKALE
MÜLK'ÜN TAPUSUNUN MALİKLERİNİN DİRENME HAKKI
Durmuş HOCAOĞLU 42

SENCER AYATA :
" Anne babalar 'Ne olacak çocuğumun durumu? Okula göndersek mi göndermesek mi? Okula göndersek ne olur, göndermesek ne olur?' diyorlar. "

ÖZCAN YENİÇERİ :
"Gerçek" demokratik devlet -resmi dili hariç- konuşulan mahalli dillere karşı tarafsızdır. "

MAKALE
PKK'NIN YÜKSELİŞİ : 1990'LI YILLARA DÖNÜŞ
İkbal VURUCU / Araştırmacı - Yazar 45

MAKALE
MİLLET VE ETNİSİTE
Prof. Dr. İskender ÖKSÜZ / Gazi Ünv. Öğr. Üyesi 48

MAKALE
HAYSİYET VE UMUDUN ZAFERİ : 30 AĞUSTOS
Prof. Dr. Mustafa TURAN / Gazi Ünv. Öğr. Üyesi 52

ERKAN AKÇAY :
" Hükümetin seçmeli Kürtçe dersi verme kararı terörle birlikte dile getirilen ve dayatılan taleplerin bir uzantısıdır. "

Büyük Şair ve Yazar
Yavuz Bülent BAKİLER :

" Dil bir milletin adeta şah damarıdır. Bu şah damar kesildikten veya çalışmadıktan sonra milletin yaşaması mümkün olmaz. "

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

Türkçemizde büyük bir kirlenme yaşanmaktadır. Öte yandan Türkçenin yabancı dillerin etkisi altında olduğunu da söyleyebiliriz. Sokak ve cadde isimleri ile alışveriş merkezleri, dükkân isimlerinde bunu net olarak görüyoruz. Bu kirlenmeyi önlemek, Türkçeyi yabancı dillerin etkisinden çıkarmak, korumak ve geliştirmek için ne tür tedbirler alınmalıdır? Yeni Anayasa'da buna yönelik maddeler yer almalı mıdır?

Türkçemizin bir kirlenmeyle karşı karşıya olduğu doğrudur. Bunu iş yerlerimizde ayan beyan görmekteyiz. İş yerlerimizdeki isimlerin yabancı dillerden seçilmiş olmasının iki mühim sebebi vardır. Birincisi; iş yeri sahipleri kendi mekânlarına yabancı bir kelime seçtikleri takdirde daha çok müşteri celp edeceğini sanmaktadırlar. Müşteri açısından konuya baktığımız zamanda şöyle söyleyebiliriz: Birtakım kimselerde yabancı kelimeler adı altında açılan iş yerlerinde daha sağlam, daha kaliteli, daha iyi mallar bulunduğunu sanmaktadırlar. İki gruptaki bu yanlış anlayış Türkçenin her gün biraz daha kirlenmesine yol açmaktadır. Bu meseleyi halletmek kanaatime göre dünyanın en kolay işlerinden birisidir. Yani iş yerlerindeki dil kirlenmesini halletmek dünyanın en kolay işlerinden birisidir; ama aynı zamanda dünyanın en zor işlerinin de başında gelmektedir. İş yerlerimizde yabancı kelimelerin kullanılmamasını ricayla, minnetle yalvararak, yakararak halledemeyiz. Bu bir kanun meselesidir. Aziz devletimiz nasıl kapalı yerlerde sigara içilmemesini bir kanun maddesi haline getirdiyse, kapalı yerlerde sigara içilmesini para cezasına bağladıysa bu konuyu da bir kanunla halledebilir. Benim samimi kanaatime göre Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bulunan milletvekillerimizden herhangi birisi; fazla değil, 5 dakikalık bir zaman ayırır ve bir kanun tasarısı hazırlar. Bu kanun tasarısında 'Türkiye'de yabancı kelimelerle işyeri açılmaz' denilir. Bu esasa uymayanlar-mesela 100 bin liradan 500 bin liraya kadar-para cezasına mahkûm edilir. Bu kanunu belediyeler uygulayabilir. Bu tasarı Meclis'ten geçtikten sonra Resmi Gazete'de yayınlanır ve kesinlik kazanır. Sonra her-

hangi bir kimse işyerine katiyen yabancı bir isim vermek yoluna gidemez. Çünkü belediyeler açılış izni vermezler, verseler dahi belediyeler de bu davranışlarıyla para cezasına mahkûm olurlar. Bu meseleyi ben Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Bülent Arınç ile görüştüm. Kanaatimi ona da açık açık söyledim. İtiraz olarak bana dedi ki; "Biz kapalı yerlerde sigara içilmesini yasakladığımız için çok hücumla karşı karşıya kaldık." Ben de ona cevaben "Böyle hücumlarla karşı karşıya kalmanız son derece tabidir. Yalnız bu hücumlara katiyen aldırmamak icap eder" dedim. Şayet biz bu hücumlarla karşı karşıya kalacağımızı dikkate alarak ciddi adımlar atmazsak, Türkiye en çok 50 yıl sonra tam bir sömürge devleti durumuna düşer. Çünkü **dil bir milletin adeta şah damarıdır. Bu şah damar kesildikten veya çalışmadıktan sonra milletin yaşaması mümkün olmaz. O bakımdan devletin meseleyi bir kanunla halletmesi şartların şartıdır**. "Bu konu Anayasa'da da yer almalı mıdır?" şeklinde bir sorunuz var. Benim kanaatime göre konunun Anayasaya girmesine gerek yoktur. Böyle bir kanun çıkarılması kâfidir. Yalnız Anayasamızın dili, kelimenin gerçek anlamıyla Türkçe olmalıdır. Birtakım uyduruk kelimeler öz Türkçedir düşüncesiyle Anayasaya girmemelidir. Türkçe karşılığı olduğu halde lüzumsuz yere Arapça ve Farsça kelimeler de Anayasamızda yer almamalıdır. Kısacası işyerlerindeki Türkçe kirlenmesini bir tek kanun maddesiyle halletmek mümkündür. O da Meclisimizin 5-10 dakikalık bir çalışmasına bağlıdır.

Anayasamızın dili, kelimenin gerçek anlamıyla Türkçe olmalıdır. Birtakım uyduruk kelimeler öz Türkçe'dir düşüncesiyle Anayasaya girmemelidir. Türkçe karşılığı olduğu halde lüzumsuz yere Arapça ve Farsça kelimeler de Anayasamızda yer almamalıdır.

Dil bir toplumu bütünleştiren, milli kültür için hayati öneme sahip bir unsurdur. Ancak özellikle son zamanlarda ana dilde eğitim tartışmaları yoğun olarak yaşanmaktadır. Kürtçe okullarda seçmeli ders olarak konulmuştur. Hatta Kürtçe eğitim veren özel ya da vakıf okulların açılabileceği yönünde haberler gündeme gelmektedir. Bu tartışmalara nasıl bakıyorsunuz? Bu yaşananların Türkçeye etkisi ne yönde olur?

Bu sorunuz son derece mühimdir. Bu sorunuza cevap verebilmek için veya verilen cevabı değerlendirebilmek için batı

dünyasının Türkiye üzerinde 1071 Malazgirt Meydan Muharebesinden sonra uyguladığı politikayı, yani Şark Meselesi'ni çok iyi bilmek lazımdır. Şark Meselesi bilinmeden Doğu ve Batı dünyasının Türkiye üzerindeki oyunları araştırılmadan ana dilde eğitim meselesine doğru dürüst bir cevap veremeyiz. Okullarda Kürtçe ve benzeri dillerde eğitim yapılsın mı yapılmasın mı? Bu sorunun cevabı, evvelimizde bizim Ermeni ve Yahudi meselelerini bilmemize bağlıdır. Ermenistan yetkilileri, yani devlet adamları bütün dünya milletlerinin önünde çok açık ve çok kesin cümlelerle "Doğu ve Güneydoğu Anadolu işgal edilmiş Ermeni toprağıdır" diyorlar. Yani Ermeniler Diyarbakır da dâhil olmak üzere bütün Doğu Anadolu vilayetlerimizi kendi müstakbel devletlerinin sınırları içerisinde olarak görüyorlar. İkincisi; Yahudilerin bir büyük davaları vardır. Buna Arz-ı Mev'ud denildiğini biliyoruz. Arz-ı Mev'ud davasında Yahudilerin iddiası iki kere ikinin dört ettiği kadar açık ve kesin bir şekilde ortaya konulmuştur ve Yahudiler bu davalarını kendi bayraklarına bile işlemişlerdir. Bildiğiniz gibi İsrail bayrağında iki mavi şerit vardır. Bir beyaz zemin üzerinde iki mavi şerit. Bu mavi şeritlerin içte olanı bizim Fırat nehrimizi, alttaki mavi şerit ise Nil nehrini temsilen oradadır. İki mavi şerit arasında iç içe geçen iki üçgen var. Bu iki üçgen de Hz. Süleyman'ın mührüdür. Yahudiler bütün dünya milletlerine Tevrat'ın 15. Babıyla "Fırat'tan Nil'e kadar olan bütün topraklar bize vaat edilmiştir. Biz müstakbel devletimizi bu iki nehir arasında inşa edeceğiz" diyorlar. Yahudilerin büyük davası. Doğu ve Güneydoğu Anadolu üzerindeki bu politikalardan bizim insanlarımızın ve Kürt kardeşlerimizin hiç haberleri yoktur. Mehmet Akif bir şiirinde şöyle söylüyor: "Ne Kürt elifbâyı sökmüş, ne Türk okur, ne Arap/Ne Çerkez'in ne Lâz'ın var bakın elinde kitap/Hülâsa milletin efradı bilgiden mahrum/Lâkin unutmamak lâzım: zaman, zaman-ı ulum!" Yani Akif diyor ki; zaman ilim asrıdır ama Kürt elifbâyı sökmüş değildir. Türkün, Lâz'ın, Arap'ın elinde kitap yoktur. Çerkez'in elinde kitap yoktur. Bunlar okumayan insanlardır. Bu okumayan insanlar üzerinde doğu ve batı dünyasının oyunlarını kolay kolay göstermek de mümkün değildir.O bakımdan ben bu meseleleri biraz yakından incelemeye çalışan bir kişi olarak çok açık ve kesin cümlelerle diyorum ki; okullarımıza Kürtçenin yardımcı ders olarak konulması Ermeni ve Yahudi davasına hizmet etmek manasını taşır. Büyük devletlerin büyük politikalarında birtakım meseleler öyle göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir zaman içerisinde ortaya çıkmaz. Önce dil meselesi ele alınır. Dil okullarda önce seçmeli ders olarak okutulmaya, sonra resmi dil olarak kabul edilmeye başlanır. Daha sonra bayrak ve edebiyat meselesi ortaya çıkar. Coğrafya dikkate alınır ve son noktada da vatan bölünmeye ve parçalanmaya gider. Türkiye bu dil parçalanması dolayısıyla yıkımla karşı karşıya kaldığı takdirde kesinlikle biliyorum ki bunun en büyük cezasını ülkemizde yaşayan Kürt kardeşlerimiz göreceklerdir. Çünkü hem Ermenistan'ın hem İsrail'in hem de Amerika Birleşik Devletleri'nin büyük devlet politikalarında Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bir Kürt devleti yoktur. Amerika'nın Büyük Orta Doğu Projesinde hem Doğu ve Güney Anadolu'muzda hem Ortadoğu'da gelecek yıllarda büyük İsrail Devleti vardır. Burada dikkatinize sunmak istediğim bir başka husus daha var: Devleti Aliye yani Osmanlı İmparatorluğu, 1595 yılında III. Murat Devri'nde 23 milyon 337 bin 600 kilometrekare üzerinde oturmaktaydı. 1595 yılındaki topraklar, bugünkü Türkiye'den 30 misli daha büyüktür. Batı dünyası bu büyük toprakları parçalaya parçalaya 780 bin kilometrekareye tıktı. Birinci Dünya Savaşı'nda bizi Anadolu topraklarından da söküp atmak için üzerimize çeşitli hücumlar yapıldı. Allah'a şükürler olsun ki Mustafa Kemal Paşa önderliğindeki milli mücadelede muvaffak olduk ve 780 bin kilometrekare üzerinde kaldık. Ama katiyen aklımızdan çıkarmamalıyız ki; doğu ve batı dünyası bizi bu 780 bin kilometrekare üzerinde de barındırmak istemiyor. Bizi doğu toprakları üzerinden sıyırıp atmak ve geldiğimiz Orta Asya topraklarına sürmek istiyor. Bu bakımdan ülkede Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu Türkiye'den koparmak ve küçük, zavallı, aciz bir Kürt Devleti kurmak hedefleniyor. Daha sonra facia devam edecektir. Ne Doğu Anadolu'da, ne Güneydoğu Anadolu'da Kürtlerin varlığına Ermeniler ve Yahudiler müsaade edeceklerdir ne de Edirne'den başlatıp, Ardahan'a kadar süren topraklar üzerinde Türk'ün varlığına göz yumacaklardır. **Kürtçe, Lâzca, Çerkezce, Arapça, Boşnakça, Arnavutça bu topraklarda birtakım kimselerin anadilleridir. Bunu kabul ediyorum. Ama hepimizi birleştiren dil Türkçedir. Hepimiz bu topraklarda kayıtsız ve şartsız Türkçe konuşmak, Türkçe düşünmek, Türkçe yazmak mecburiyetindeyiz.** Eğitim konusunda Kürtçeye bir kapı açtığınız zaman yarın ister istemez Çingenelerin de baş kaldırmalarına bir şey diyemezsiniz. Çingenelerde "Çingenece'nin seç-

melik ders olarak okutulmasını istiyoruz" derler. O zaman Türkiye kırk yamalı bohçaya döner. Kimseyi yaradılışı bakımından küçümseyemeyiz. Çünkü Allah onları öyle yaratmıştır; ama dil konusunda, bayrak konusunda üzerinde iktisapla duracağımız Türkçedir ve Türk bayrağıdır. O bakımdan Türkiye'deki herkesin ama herkesin namusu, şerefi, hürriyeti Türk Devleti'nin ve Türk ordusunun ve Türkçenin ayakta kalmasına bağlıdır. Türkçe kırk parçaya bölündü mü, ordu dağıldı mı, vatan parçalandın mı bu topraklarda yaşayan insanlardan hiçbir grubun geleceğine inançla bakmak mümkün olmaz. Felaketimiz olur. O bakımdan ben, birtakım Avrupa devletlerinin zorlamaları ve dayatmaları karşısında Kürtçenin seçimlik bir ders olarak okullarda okutulmasını Türkiye'de yaşayan Kürt vatandaşlarımız için çok büyük bir tehlike olarak görüyorum. Biz bin yıldan beri Anadolu toprakları üzerinde Kürtler ile birlikte yaşıyoruz. Meclisimizde Kürt milletvekillerimiz, Kürt Bakanlarımız, Kürt Başbakanlarımız ve Kürt Cumhurbaşkanlarımız var. Kürtler, Türkiye'nin her noktasında istedikleri işleri yapmakta ve istedikleri ölçüler içerisinde yaşamaktadırlar. Bunları dikkate almamak dünyanın en büyük gafletlerinden sayılır. Ben şuna samimiyetle inanıyorum: Bugün Kürtçenin seçimlik ders hatta resmi dil olmasını isteyenler, bayrağımıza düşmanlık duyanlar, ortalığa sarı, kırmızı, yeşil renkli bayraklarla çıkanlar, askerimize, polisimize kurşun sıkanlar- Allah göstermesin, muvaffak oldukları takdirde-yarın Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşayan Kürt kardeşlerimizin lanetleriyle karşı karşıya kalacaklardır ve oralarda yaşayan Kürtler, bu kişilerin mezarlarının bile orada bulunmasını istemeyeceklerdir. Türkiye'de herkes anadilini konuşuyor. Ama devletimizin resmi dili kayıtsız ve şartsız Türkçedir, eğitimimiz kayıtsız ve şartsız Türkçe ile yapılmalıdır. Türkiye'nin geleceği buna bağlıdır.

12 yıllık eğitimle birlikte müfredatta değiştiriliyor. Bu kapsamda Türkçe dersi ilkokul 1 ve 2'inci sınıflarda birer saat, ilkokul 3'üncü sınıfta iki saat azaltıldı. Bu konudaki değerlendirmelerinizi öğrenebilir miyiz?

Bu vermiş olduğunuz örnek bir büyük faciayla karşı karşıya bulunduğumuzu gösteriyor. Ben size Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde milletvekillerimizin ve bakanlarımızın önünde yapmış olduğum bir konuşmayı özetlemek istiyorum. Bizim anadilimiz Türkçedir. Evlerimizde 7 yıl Türkçe konuşuruz. Eğitimde ilk 8 yıl Türkçe eğitim görürüz. 3 yıl lisede Türkçe eğitim görürüz. 18 yıl Türkçe eğitimden geçen çocuklarımız üniversite sıralarına geldikleri zaman kendilerine yeni baştan Türkçe dersi konulur. Çünkü üniversiteye giden çocuklarımız hocalarının ders kitaplarını anlamakta zorluk çekmektedirler ve kendilerini rahatlıkla ortaya koyamamaktadırlar. Dolayısıyla Türkçe derslerinin gittikçe azaltılması yarın bizi yeni birtakım facialarla karşı karşıya koyacaktır. Türkiye'nin gelişmesi, kalkınması, çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması evvelimizde çok zengin bir dile sahip olmasıyla mümkündür. O

bakımdan **müfredattaki Türkçe derslerinin azaltılması bir felakete işaret etmektedir. Aksine her yıl Türkçe daha zengin bir müfredatla, daha zengin bir dil dünyasıyla çocuklarımızı kucaklamalıdır. Aksi takdirde Türkiye'nin kalkınması ve çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması mümkün değildir.** Çünkü dünyanın her noktasında, her ülkesinde insanlar kelimelerle düşünmekte ve konuşmaktadırlar. Yeterli miktarda kelimeye sahip olmayan, yani yeterli miktarda düşünemeyen ve meramını yeterli miktarda açıklayamayan kimselerin edebiyatımıza, ilmimize, tekniğimize, medeniyetimize hizmet etmesi mümkün değildir. O bakımdan bu dil politikası son derece yanlıştır. Batı dünyası 8 yıllık eğitimden geçen çocukları lider seviyesinde hazırlamaya çalışmaktadır. Bu da onları zengin bir dil dünyasından geçirmekle sağlanmaktadır. Biz bunun tamamen tersini yapıyoruz ve sonra neden batı dünyasından geride kaldık diye şikâyette bulunuyoruz. Devletimiz kayıtsız ve şartsız Türkçeyi çok zengin bir muhteva ile çocuklarımıza benimsetmeli, sevdirmelidir. Size bir örnek vermek istiyorum. 1995 yılında İngiltere'ye gittim. İngiltere'de bir gemi kaptanıyla sohbet esansında ona "Siz neden dilinizdeki Fransızca ve Latince kelimeleri atarak öz İngilizceyle konuşmuyorsunuz?" diye sordum. Bana dedi ki: "Latinceden ve Fransızcadan dilimize giren ama herkes tarafından bilinen, sevilen, kullanılan kelimeler bizim milletimizin kelimeleri olmuştur. Bunları hiçbir İngiliz aydını dilimizden çıkarıp atmak cüretini gösteremez. Öz İngilizce olmaz. İngilizce vardır ve bizim dilimiz İngilizcedir." Sonra ben, ona yeni bir soru sordum. Dedim ki: "Sizin gençleriniz Shakspeare İngilizcesini biliyor mu?" Sizi şerefimle temin ederek söylüyorum kaptan bana dedi ki: "İngiltere'de Shakspeare İngilizcesini bilmeyen bir kimseye aydın nazarıyla bakılamaz. Ben nasıl Shakspeare İngilizcesini öğrendiysem kızım da o İngilizceyi öğrenmek mecburiyetindedir." Kaptan sonra saatine baktı ve "Şu anda tutmuş olduğum bir öğretmen kızıma, benim evimde Shakspeare İngilizcesini öğretmektedir." Burada şu hususa dikkatinizi çekmek istiyorum: Shakspeare 390 yıl önce ölen bir İngiliz edibidir ve İngiltere maarif sistemi 390 yıl önce ölen ediplerinin dilini, eserlerini çocuklarına öğretmek istiyor ve öğretiyor. Bundan hiçbir zarar gelmez. Türkiye'de biz değil 390 yıl önce, değil 90 yıl önce, 50 yıl önce ölen bir edibimizin, bir hikâye veya roman yazarımızın kitaplarını okutamıyoruz. Bu Türkçe üzerinde oynanan oyunları göstermesi bakımından çok dikkat çekici bir husustur. O bakımdan ders saatlerinin azaltılması çocuklarımızın ve milletimizin aleyhinde olan bir durumdur.

> Büyük devletlerin büyük politikalarında birtakım meseleler öyle göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir zaman içerisinde ortaya çıkmaz. Önce dil meselesi ele alınır. Dil okullarda önce seçmeli ders olarak okutulmaya, sonra resmi dil olarak kabul edilmeye başlanır. Daha sonra bayrak ve edebiyat meselesi ortaya çıkar. Coğrafya dikkate alınır ve son noktada da vatan bölünmeye ve parçalanmaya gider. Türkiye bu dil parçalanması dolayısıyla yıkımla karşı karşıya kaldığı takdirde kesinlikle biliyorum ki bunun en büyük cezasını ülkemizde yaşayan Kürt kardeşlerimiz göreceklerdi. Çünkü hem Ermenistan'ın hem İsrail'in hem de Amerika Birleşik Devletleri'nin büyük devlet politikalarında Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bir Kürt devleti yoktur. Amerika'nın Büyük Orta Doğu Projesinde hem Doğu ve Güney Anadolu'muzda hem Ortadoğu'da gelecek yıllarda büyük İsrail Devleti vardır.

"Türkiye'de okul kitapları 6-7 bin kelime ile konuşup yazarken, Avrupa'da 71 bin kelime ile öğrenciler konuşup yazıyor. Bizler sokak dili ile konuşmaktayız" şeklinde bir açıklamanız var. Türkçeyi neden etkin ve düzgün şekilde kullanamıyoruz?

Türkçeyi etkili ve düzgün şekilde konuşmamız için evde çok zengin bir dil dünyasına sahip olmalıyız ve bu zengin dil ile eğitim sistemimizi kurmalıyız. Kayıtsız ve şartsız okumalıyız. Okumadıktan sonra dil dünyamızı sokak dilinden edebiyat diline getirmemiz mümkün değildir. Sizin de belirttiğiniz gibi 8 yıllık eğitimden geçen batılı çocukların ders kitaplarında 71 bin kelime vardır. Bu rakam Japonya'da 44 bin'dir, İtalya'da 32 bin'dir. Atatürk'ün ifadesiyle çağdaş medeniyet seviyesine yükselmek mecburiyetinde olan Türkiye'de bu 6-7 bin civa-

Türkiye'nin kalkınması zengin bir dille sağlanacaktır, sağlanmalıdır. Ama biz dünyadaki milletler arasında en az okuyan milletlerdeniz. Evlerimizin yüzde 95'i kitapsız ve kütüphanesizdir. Bize Cumhuriyetin ilanından sonra verilen en büyük hürriyet, Türkçeyi tahrip hürriyetidir, Türkçe'yi bozma hürriyetidir. Her nesil, kendisinden önceki neslin dilini tahrip ederek ortaya çıkıyor. Bugünkü nesil dünkü neslin edebiyatını, eserlerini katiyen okuyup, anlayamıyor. Yarınki nesil de bugünkü neslin eserlerini okuyup, anlayamayacaktır.

rındadır ve bizim sevgili çocuklarımız 6-7 bin kelimenin yüzde 10 ile yani 600-700 kelimeyle düşünüp, konuşmaktadır. Felaket bu noktada kapımızı çalmaktadır. Çünkü sözlerimin arasında da belirttiğim gibi dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de insanlar kelimelerle düşünür, kelimelerle konuşur. Yeterli miktarda kelime dünyasına sahip olmayan, yani doğru düşünemeyen kimseler hayatlarının hiçbir noktasında başarılı olamazlar. Türkiye'nin kalkınması zengin bir dille sağlanacaktır, sağlanmalıdır. Ama biz dünyadaki milletler arasında en az okuyan milletlerdeniz. Evlerimizin yüzde 95'i kitapsız ve kütüphanesizdir. Bize Cumhuriyetin ilanından sonra verilen en büyük hürriyet, Türkçeyi tahrip hürriyetidir, Türkçeyi bozma hürriyetidir. Her nesil, kendisinden önceki neslin dilini tahrip ederek ortaya çıkıyor. Bugünkü nesil dünkü neslin edebiyatını, eserlerini katiyen okuyup, anlayamıyor. Yarınki nesil de bugünkü neslin eserlerini okuyup, anlayamayacaktır. Evet, okumayan bir milletiz. Avrupa ülkelerinde 3 bin 500 ile 4 bin 500 kişiye bir kütüphane düşmektedir. Türkiye'de 64 bin kişiye bir kütüphane düşmektedir. **Batı dünyasında 3 bin 500 kişiye bir kütüphane düşmektedir, Türkiye'de ise 95 kişiye bir kahvehane isabet etmektedir.** Amerika Birleşik Devletleri'nde bir yılda basılan kitap sayısı, Amerikan nüfusuna bölündüğü zaman görülmektedir ki bin kişiye 4 bin 700 kitap düşmektedir. Federal Almanya'da bin kişiye 2 bin 700 kitap, Fransa'da bin kişiye bin 700 kitap, Japonya'da bin kişiye bin kitap düşmektedir. Türkiye de ise bir yılda basılan kitap sayısı nüfusumuza bölündüğü takdirde bin kişiye düşen kitap miktarı şu son yıllarda 30-40 civarına ancak ulaşmıştır. Bu bakımdan batı dünyasında kitap bir kimsenin ihtiyaç listesinin 18. sırasında yer almasına rağmen; Türkiye'de kitap ihtiyaç listemizin 122. sırasına kaymıştır. Bütün bunlar bizim okumayan, dolayısıyla doğru dürüst düşünemeyen bir topluluk olduğumuzu gösteriyor. PPK ihaneti cehaletten kaynaklanan bir ihanettir. Tek çıkış yolumuz fert ve millet olarak tek çıkış yolumuz okumaktan ve kitabı sevmekten geçmektedir.

Yabancı dil eğitimine başlama dönemi 2 yıl öne çekildi. Artık öğrenciler 2. sınıftan itibaren yabancı dil öğrenmeye başlayacak. Yeni sistemde yoğunlaştırılmış yabancı dil sınıfları önemli bir yer tutacak. Bu gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

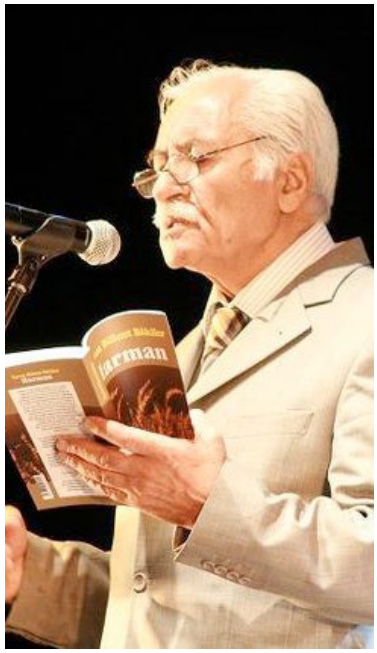

Felaketimizin başlangıcı olarak değerlendiriyorum. Her Türk çocuğu kayıtsız, şartsız bir veya birkaç lisan bilmelidirler. Buna hiçbir itirazım yok. Ama kendi dillerini iyi bilmeden şu veya bu yabancı dille konuşmaya başlayan kimseler bir zaman sonra bizim insanımız olmaktan koparlar. Bu uygulama, Türkiye'yi kısa bir zaman sonra bir sömürge devleti haline getirecektir. Türkiye'nin bir ve müstakil yaşamasını isteyen kimseler böyle bir yanlışlıktan süratle vazgeçmelidirler. En büyük ağırlık önce kendi dilimize verilmelidir. Bu yabancı dil eğitiminin devlet eliyle yapılması düşünen her beyin için bir felaket habercisi manası taşır. Tarzan **Türkçesi ile konuşup, yazan, kendi dilini yeterli miktarda bilmeyen kimselerin yabancı bir dille eğitim görmeleri hem onların hem de milletimizin felaketi olacaktır.** Diyarbakır'ın büyük vatanperver evladı Süleyman Nazif diyor ki; "Türkçe milletimizin iskeletidir." Bu çok doğru bir tespittir.

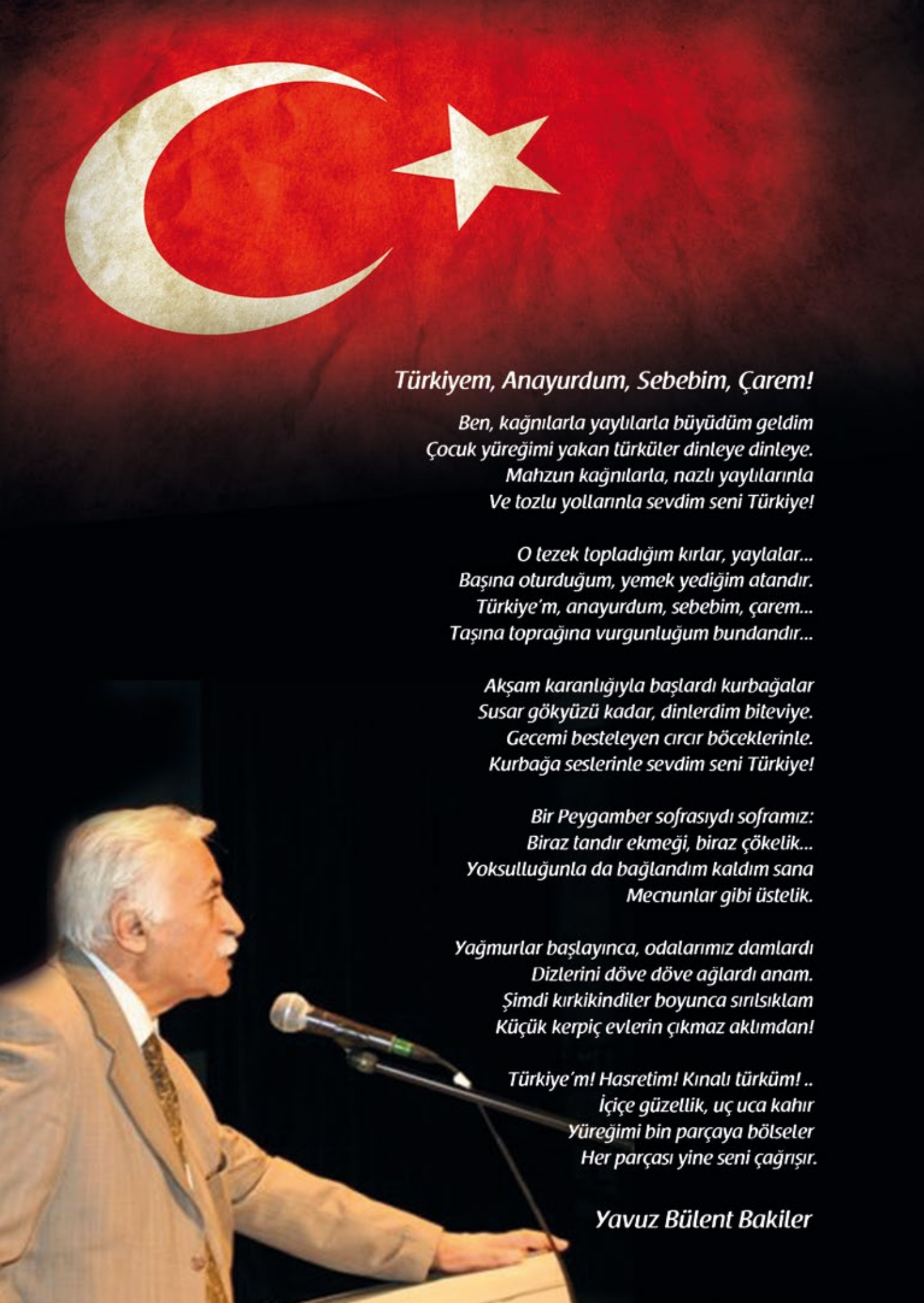

Türkiyem, Anayurdum, Sebebim, Çarem!

Ben, kağnılarla yaylılarla büyüdüm geldim
Çocuk yüreğimi yakan türküler dinleye dinleye.
Mahzun kağnılarla, nazlı yaylılarınla
Ve tozlu yollarınla sevdim seni Türkiye!

O tezek topladığım kırlar, yaylalar...
Başına oturduğum, yemek yediğim atandır.
Türkiye'm, anayurdum, sebebim, çarem...
Taşına toprağına vurgunluğum bundandır...

Akşam karanlığıyla başlardı kurbağalar
Susar gökyüzü kadar, dinlerdim biteviye.
Gecemi besteleyen cırcır böceklerinle.
Kurbağa seslerinle sevdim seni Türkiye!

Bir Peygamber sofrasıydı soframız:
Biraz tandır ekmeği, biraz çökelik...
Yoksulluğunla da bağlandım kaldım sana
Mecnunlar gibi üstelik.

Yağmurlar başlayınca, odalarımız damlardı
Dizlerini döve döve ağlardı anam.
Şimdi kırkikindiler boyunca sırılsıklam
Küçük kerpiç evlerin çıkmaz aklımdan!

Türkiye'm! Hasretim! Kınalı türküm! ..
İçiçe güzellik, uç uca kahır
Yüreğimi bin parçaya bölseler
Her parçası yine seni çağrışır.

Yavuz Bülent Bakiler

TÜRKÇE'NE SAHİP ÇIK...!

Prof. Dr. Vahit TÜRK Sakarya Ünv. Fen Ed. Fk. Türk Dili ve Ed. Bim. Öğ. Üyesi

Türkler; yaşadıkları tarihi ve coğrafi şartlardan dolayı çok erken devirlerden itibaren pek çok kavimle ya aynı devlet çatısı altında iç içe ya da sınırdaş devletlerin tebaası olarak uzun bir tarihi paylaşmışlardır. Bu birlikte yaşanan uzun tarihin sonucunda sınırları bugün bile tam olarak çizilemeyen bir karşılıklı etkileşme söz konusu olmuştur.

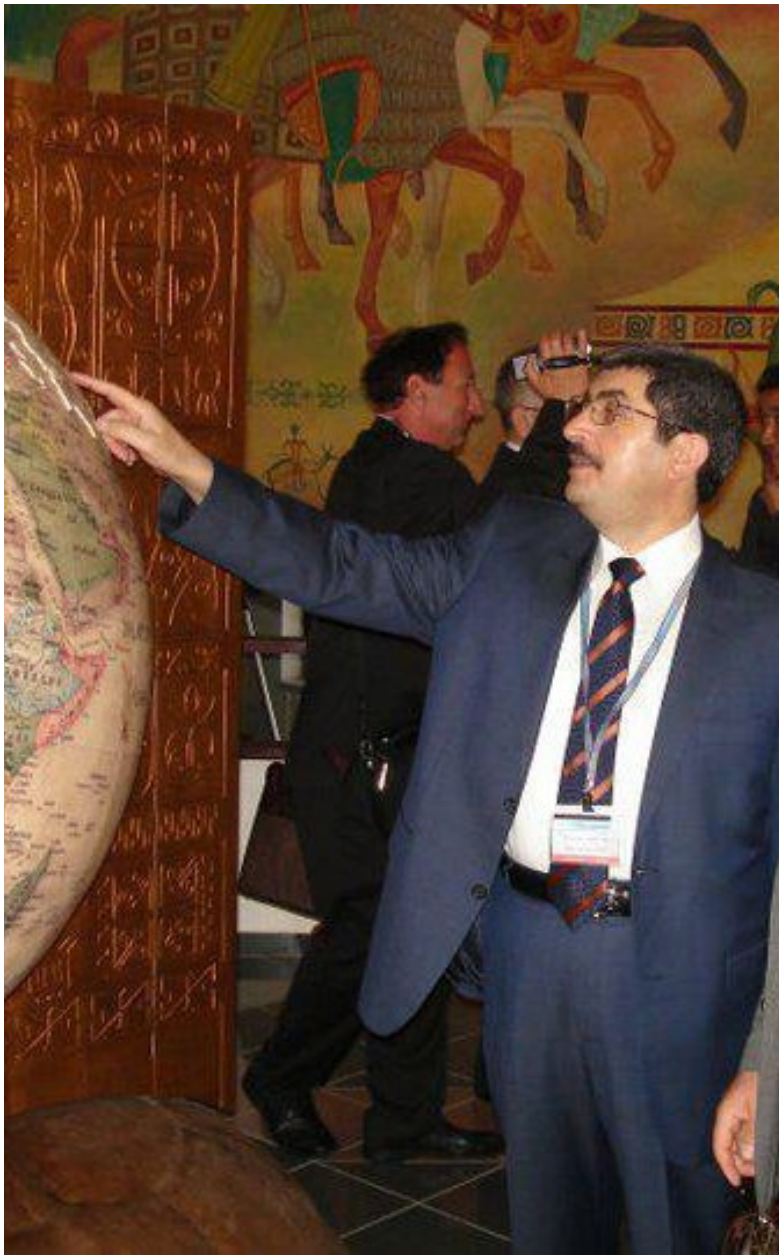

Sık sık yer değiştirip başka coğrafyaları yurt tutmayı, ya da belirli bir coğrafyaya bağlı olmamayı neredeyse alışkanlık durumuna getiren Türk halkları, çoğunlukla göç ettiği topraklardaki yerli halklar içerisinde eriyip yok olma sonucuyla karşılaşmıştır. Bu yok olmanın çok çeşitli sebepleri sayılabilir ancak bizce asıl sebep, halkın inanıp güvendiği ve toplumu etkileme ve yönlendirme gücüne sahip olan aydın kitlenin, ya kendilerine aşırı bir güven duyması, yani "Bize bir şey olmaz" duygusu, ya da uzun uzun tahlil edilme gereğine inandığımız bir aşağılık duygusuna, yani "Bizden bir şey olmaz" duygusuna sahip olmalarıdır. "Bize bir şey olmaz" da, "Bizden bir şey olmaz" da, tarihte sıkça örneği görüleceği üzere, bizi hemen her zaman aynı sona götürmüştür. Türk aydınındaki bu iki yönlü duygunun ne zaman hangi tara-

fa yöneldiği ile ilgili olarak da şu tespiti yapmak belki yol gösterici olabilecektir: Türk; bütün bilinen tarih boyunca devletiyle var olabilen, devletsiz olarak uzun süre yaşama güç ve iradesine sahip olamayan bir millettir. Bu cümlenin ne anlama geldiğine dair tarihimizden ve Türk coğrafyasının hemen her yerinden pek çok örnek gösterebiliriz, ancak bu durumun en açık ve bizi çok yakından ilgilendiren örneği Balkanlar'dır. Balkan Savaşları'na yani 100 yıl öncesine kadar, kuzeyden gelen Türkleri saymasak bile, en az 500 yıllık Türk yurdu olan Balkan coğrafyasında devleti ortadan kalkıp da bu kadar süre komşu olarak yaşadığı güçler hakim duruma geçince Türk ahali, yabancı idaresinde yaşamak istememiş, kendisine ait gördüğü bayrağın altına sığınmış ve yurdunu terk etmiştir. Bugün Balkanlar'da Türk nüfus yok hükmündedir ve 100 yıl gibi millet hayatı için çok kısa sayılabilecek bir sürede bu bölgede normal sayılamayacak bir nüfus farklılaşması yaşanmıştır.

Selçuklu ve Osmanlı'nın güçlü olduğu dönemlerde görüldüğü üzere Türk aydını, devletinin gücü oranında kendini güçlü hissetmekte ve kendinden emin bir tavır sergilemektedir. Devletin gücünün aydınların zihnindeki bir karşılığı da milli değerleri koruma ve geliştirme görevinin siyasi otoriteye, yani devlete ait olarak düşünülmesi biçiminde olmuştur. Bu düşünceye sahip olan aydının birey olarak korumacılık duygusuna gerek kalmamakta ve konuyla ilgili bir sorumluluk da duyulmamaktadır. Bu emniyet duygusu, devletin zayıflama ve çöküş dönemlerinde süratli bir biçimde aşağılık kompleksine evrilebilmektedir. Çünkü devletin sahiplenmesi ve

Yusuf Has Hacip'in Türkçe ile ilgili tutumunu eserinin özellikle başlangıç bölümü açıkça gösterir. Yazar, bu bölümde hemen bütünüyle Türkçe kelimelerle İslam diniyle ilgili bir metin kurmuş ve tabiri caizse adeta bir kurucu gibi davranarak "din dili"nin temelini atmaya çalışmış, ancak izinden gidilmediği için Kutadgu Bilig, pek çok konuda olduğu gibi, bu konuda da tek örnek olarak karşımızda durmaktadır.

üstesinden gelmesi gereken bir sorunla yüz yüzedir ve kendisinin birey olarak yapabileceği çok şey olmadığını düşünmekte, uğraşmaya gerek görmemekte, çoğu zaman mevcut durumu kabullenip şartlara teslim olmakta ve sonunda maddi vatanı olan toprağını, ya da manevi vatanı olan dilini değersiz görüp terk etmektedir. Bu teslim olma hali bir müddet sonra alışkanlık haline gelmekte ve kendi başına "var olmak" iyice zorlaşmakta, birilerine dayanma veya bağlanma gereği duyulmaktadır. Bağlanma, daha uygun bir tabirle tabi olma, doğal olarak güçlü olana ya da şartlara göre güçlü görülene yönelmekte, yani bir nevi güce tapınma durumu oluşmaktadır. İzlenebilen Türk tarihinde kendi gücüyle, hiç kimseye dayanma gereği duymadan varlık iddiasında bulunan ve ortaya koyduklarıyla çağları aşıp bugüne ulaşan, bütün Türkler için kutup yıldızı niteliğinde ve milletin varlığını devam ettirmesinde büyük işlevleri olan büyük aydınlar olduğu gibi, şartlara göre davranmayı alışkanlık haline getirmiş pek çok insan örneği göstermek de mümkündür.

Türk aydınlarının ya da daha genel bir ifadeyle Türklerin yabancı dillerle ilişkisini de bu anlatılanlar çerçevesinde değerlendirmenin uygun olacağı düşüncesindeyiz. Bu ilişki incelendiğinde oldukça kaba hatlarıyla karşımıza çıkan manzara şöyledir:

Birinci Köktürk çağından kalan tek yazıtımız Soğdakça'dır.

Türklüğün yüz aklarından biri diyebileceğimiz II. Köktürk çağına ait yazıtlardaki Bilge Kağan'ın ağzından yazılan şu cümleler, konumuzla ilgili fikir vermeleri bakımından önemlidir: "Türk begler Türk atın ıtı. Tabgaçkı begler Tabgaç atın tutupan Tabgaç kaganka körmiş" (Türk beyleri Türkçe olan adlarını bıraktılar. Çin'deki Türk beyleri Çin adları alarak Çin kağanına bağlandılar).

Uygurlar çağında karşılaştığımız alfabe bolluğu ise meselenin bir başka boyutunu karşımıza getirir. Bu da aydın tavrını tespit bakımından önemlidir. Bilindiği üzere Uygurlar çağındaki alfabe değişikliklerinin temel sebebi; din değişiklikleridir. Din değişikliğinin alfabe değişikliğini de beraber getirmesi, Türk aydınının

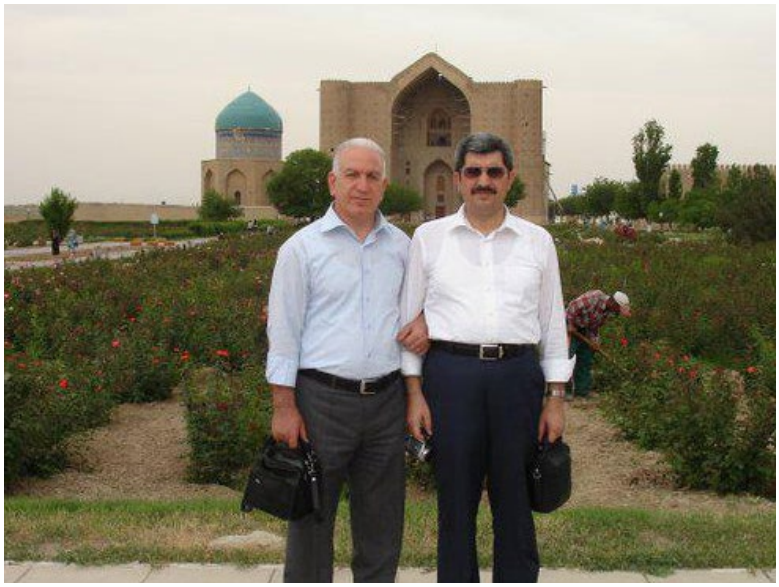

inanma biçimini ve inandığına tam teslim olma halini gösterir.

Yusuf Has Hacip'in Türkçe ile ilgili tutumunu eserinin özellikle başlangıç bölümü açıkça gösterir. Yazar, bu bölümde hemen bütünüyle Türkçe kelimelerle İslam diniyle ilgili bir metin kurmuş ve tabiri caizse adeta bir kurucu gibi davranarak "din dili"nin temelini atmaya çalışmış, ancak izinden gidilmediği için Kutadgu Bilig, pek çok konuda olduğu gibi, bu konuda da tek örnek olarak karşımızda durmaktadır.

11. yüzyıl Türk tarihi açısından özellik arz eden bir zamandır. Doğuda Karahanlı, güneye doğru Gazneli, batıda ise Selçuklu olmak üzere üç büyük Türk devleti aynı asırda yaşamaktadır. Bu coğrafyalarda kültür tarihimiz açısından şu tespitleri yapabiliriz: Kutadgu Bilig bütün Türklerin sahiplendiği ve övündüğü bir eserdir ve Karahanlı coğrafyasında yazılmıştır. Gazneli sarayında sultanın teşvikiyle Farsların ve Farsçanın övünç kaynağı Şehname yazılmıştır, Selçuklu coğrafyasında ise medreselerde eğitim Arapça yapılmaktadır. Ancak Farsların övünç kaynağı nasıl ki bir Türk kağanının teşvikiyle Türk başkentinde yazılmışsa bütün Türklerin övüncü olan Divanü Lügatit-Türk de Bağdat'ta, Abbasilerin başkentinde yazılmıştır. Ancak bu eserin yazılması ile ilgili olarak herhangi bir kişinin teşvik veya yardımına dair bilgimiz yoktur, eser, Kaşgarlı'nın kendi şuuruyla vücut bulmuştur.

Coğrafyada böyle bir karışık durum söz konusu olmamakla birlikte Araplar ve Farslar uzun yüzyıllar Türk korumasında yaşadıkları halde bu milletlere mensup aydınlar çok nadir Türkçe eser yazmışlardır ki bunlar da günlük yarar amacı güden bir kısım gramer kitapları ve sözlüklerdir. Kişisel ya da toplumsal zevk için yazılmış edebî eserler bildiğimiz kadarıyla söz konusu değildir. Ancak hâkim millet olmalarına rağmen Türk aydınları bu dillerle binlerce eser yazmışlardır. Bu durum da Türk aydınının konuyla ilgili düşünce tarzını göstermek bakımından önemlidir.

Arapça ve Farsça ile Türk aydınının ilişkisi, aynı din ve medeniyet dairesine dâhil olmaktan kaynaklanmış, ancak aydınların bu dillere aşırı düşkünlükleri kötü sonuçlar doğurmuş, Nevâyî ve benzeri bazı aydınlar bu durumdan rahatsızlıklarını dile getirip aydınları uyarma gereği duymuşlardır.

Anadolu'da oluşan ve Oğuz Türkçesi'ne dayalı yazı dili, esas olarak Türkçeden başka dil bilmeyen Anadolu beylerinin teşvik ve destekleri sonucunda gelişmiş ve 13. yüzyıldan bugüne kesintisiz süren bir yazı dili olmuştur.

Osmanlı'nın çöküş döneminde devlet eliyle kurulan birkaç yükseköğretim kurumunda Arapça ve Farsça'nın dışında yabancı dillerle (özellikle Fransızca ile) öğretim yapılmaya başlanmış ve bu durum; kutsalın dilinin hayatın bir alanından uzaklaştırılması, yeni yönelinen medeniyet dairesinin temsilcisi kabul edilen bir dile kutsalın dili karşısında imtiyaz tanınması anlamına gelmektedir. Bu durumu, mağlup olmuş bir medeniyetin mensuplarının galip medeniyete yönelmeleri olarak değerlendirmek de mümkündür.

Osmanlı'nın son döneminde asıl büyük tehlike, yabancı dillerle eğitim ve öğretim yapan yabancıların kurduğu okullardan kaynaklanmıştır. Müslüman olmayan azınlıkların yoğun ilgi gösterdiği bu okullar yalnızca öğretim yapmamış, tam anlamıyla eğitim de yapmışlar ve azınlıklardaki milli bilinci geliştirip birtakım hedeflere yönlendirmişlerdir. Lozan'daki tartışma konularından birini teşkil eden bu okulların birkaçı hariç, büyük çoğunluğu, devletin yeni yöneticileri tarafından kapatılmıştır.

Cumhuriyet'in temel dayanaklarından birini oluşturan Türkleşmenin ana kaynağı dil olarak görülmüş ve kurucu kadro; bir yandan Türkçenin eğitim ve öğretim dili olarak tam hâkim olmasını sağlamaya çalışırken,

diğer yandan da çok önceleri başlayan ve epeyce mesafe alınan yazı dilinin sadeleştirilmesi için tedbirler almışlar ve bunu da büyük oranda başarmışlardır.

Türkiye Cumhuriyet'inin kuruluş senedi olan Lozan Antlaşması'nın ülkedeki bazı azınlık okullarıyla ilgili şu bölümü dikkat çekicidir: "… *Nitekim bundan üç hafta önce, İstanbul Vilâyeti makamları, Müttefik eğitim kurumlarına (okullarına) gönderdikleri bir genelgede, Türk dili, Türk tarihi ve Türkiye coğrafyası okutmak üzere, üç Türk öğretmen kullanmalarını buyurmuşlardır. Bu buyuru, özellikle can sıkıcı bir niteliktedir; çünkü bu kurumlar, öğrencilerine Türk dilini öğretmekten bir an geri kalmamışlardır- bu da kaldı ki, doğaldır; fakat onları, kamu makamlarınca atanmış öğretmenler kullanmaya zorlamakla; bu öğretmenlere verilecek ücreti saptamakla; bu kurumları öğretimlerini Türkçe yapmak zorunda bırakmakla, okulların işleyişine çok ciddi engeller çıkartılmış olduğu da gerçektir.*" İngiliz temsilci M. Ryan'ın bu konuşmasına İsmet Paşa; "*Yabancı kurumların varlığını kabul etmekle, Türkiye'nin Müttefik Devletlere çok büyük bir ödünde (tavizde) bulunulmakta olduğunu belirtti. Türkiye, uluslararası bir sözleşmeye bu konuda bir hüküm konulmasını karşılığı ne olursa olsun- kabul edemez.*" diye tepki göstermiştir (Meray, 2001, 6. C. S. 46, 47). Burada tartışılan mesele her ne kadar ülke içerisindeki yabancı okullarıyla ilgiliyse de konuyla ilgili tutumu göstermesi bakımından önemlidir.

Kuruluş ve yapılanma döneminde Devlet, dil konusunda oldukça hassas davranmış, ancak aydınların ve devlet yöneticilerinin milli heyecanı, zaman içerisinde bütün amaçlara ulaşılmışçasına başka alanlara evirilmeye başlamış ve yeni devletin birtakım iddialarla kurduğu bazı okullardan başlayarak öğretim dili değişikliğine gidilmiştir. Özellikle bu okullardan başlanılması adeta birtakım güçlerin kurucu iradeyle hesaplaşması gibidir.

Öğretim dilinin yabancılaştırılması orta ve yükseköğretim kurumlarında gittikçe yaygınlaştırılmıştır. 1950'li yıllarda orta öğretimde başlayan yabancı dille öğretim, 60'lı yıllarda yükseköğretime de sıçramış ve yapılan propagandalarla yabancı dille öğretim kaliteli öğretimle eşanlamlı gibi anlaşılır olmuştur. Milyonlarca öğrenci içerisinden seçilen en zeki öğrencilerin gittiği yabancı dille öğrenim yapan bu okulların başarısının temelinde, yabancı dille öğretim mi, yoksa bu seçkin öğrencilerin zekâsının mı etkili olduğu, ayrıca bu öğrencilerin ana dilleriyle öğrenim görmeleri durumunda daha başarılı olup olamayacakları hiç tartışma konusu yapılmamıştır.

Öğretim dilinin yabancılaştırılması orta ve yükseköğretim kurumlarında gittikçe yaygınlaştırılmıştır. 1950'li yıllarda orta öğretimde başlayan yabancı dille öğretim, 60'lı yıllarda yükseköğretime de sıçramış ve yapılan propagandalarla yabancı dille öğretim kaliteli öğretimle eşanlamlı gibi anlaşılır olmuştur. Milyonlarca öğrenci içerisinden seçilen en zeki öğrencilerin gittiği yabancı dille öğrenim yapan bu okulların başarısının temelinde, yabancı dille öğretim mi, yoksa bu seçkin öğrencilerin zekâsının mı etkili olduğu, ayrıca bu öğrencilerin ana dilleriyle öğrenim görmeleri durumunda daha başarılı olup olamayacakları hiç tartışma konusu yapılmamıştır. Hâlbuki bir ya da daha fazla yabancı dili çok rahat öğrenebilecek seviyede olan ve de hem ülkenin, hem de kendilerinin ihtiyaçları için öğrenmeleri gereken bu öğrencilere alan derslerini yabancı dille okutmak gibi bir garabet devlet tarafından dayatılmış ve esasen kanunlar ve Anayasa karşısında suç işlenmiştir. Bu uygulamada eğer kasıt yoksa amaç ile araç birbirine karışmıştır. Yabancı dil bilme, insanların dünyanın farklı yerlerinde ortaya çıkan birikimlere, şahıs veya toplum için yararlanmak üzere ulaşma aracıdır. Ancak Türkiye'deki eğitimin asıl amacı, yabancı dili öğrenmek haline getirilmiş ve belirtildiği üzere araç, amacın yerine çıkartılmış ve asıl amaç dikkate alınmaz olduktan başka seçkin zeki öğrencilerin zekaları köreltilmiştir.

Yüksek Öğretim Kurumu'nun yabancı dil konusundaki tutumunu anlatacak bir tabir, henüz Türkçenin söz dağarcığında yoktur. Aslında yabancı dil denildiğinde çoğulluk söz konusu edilmektedir, ancak Türkiye'de yaşayan hemen herkes, bilhassa aydınlar ve YÖK yabancı dil denildiğinde İngilizceyi anlamakta ve diğer dillere hiç ihtiyaç olmadığı ya da olmayacağı gibi bir anlayış yerleştirilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye'nin, gerek devlet olsun gerekse vakıf olsun, yükseköğretim kurumlarının hemen hepsi İngilizce eğitim yapmayı büyük bir amaç olarak önlerine koymuş ve ilk fırsatta da bu amaçlarını gerçekleştirmişler, bunu yapamayanlar ise büyük bir eziklik duygusu içerisinde ikinci sınıflığı kabullenmişler, adeta Allah'ın bunu kendilerine de nasip etmesi için dua eder duruma gelmişlerdir. Yabancı dille yani İngilizce ile eğitime karşı çıkanlar ise, başta çağdaşlık ve ilericilik olmak üzere bütün zamane kutsallarının karşıtı olarak görülmekte ve gösterilmektedirler.

Bilindiği üzere bazı vakıf üniversiteleri ideolojik ya da muhafazakar gruplara aittir. Hemen hiçbir konuda bir araya gelemeyen bu grupların buluşma noktasının İngilizce ile eğitim yapmak olması, oldukça dikkat çekici ve üzerinde düşünülmesi gereken bir başka husustur. Bu üniversitelerin reklamlarının en başta gelen unsurunun Türkçe dışında hangi dille eğitim yaptıkları olması ve bunun da rağbet görmesi, konuya toplumun bakışını göstermek bakımından ayrıca dikkate değer bir durumdur.

Bünyesinde yabancı dille öğretim yapılan üniversiteler ve bölümleri şimdilik (2011 ÖSS kılavuzuna göre) şöyledir:

Abant İzzet Baysal Ü. 4 Bölüm
Acıbadem Ü. 1 Fakülte (Tıp)
Afyon Kocatepe Ü. 1 Bölüm
Anadolu Ü. 6 Bölüm
Ankara Ü. 2 Bölüm
Atatürk Ü. 1 Fakülte (Tıp)
Atılım Ü. 22 Bölüm
Bahçeşehir Ü. 28 Bölüm
Beykent Ü. 2 Bölüm
Bilkent Ü. 29 Bölüm

Bilkent Üniversitesi'nde eğitim-öğretim dili İngilizcedir. Bazı eğitim programları İngilizce-Türkçe olmak üzere iki dilde eğitim veya birden çok yabancı dilde eğitim yapabilir.

Boğaziçi Ü. 32 Bölüm
Çağ Ü. 7 Bölüm
Çankaya Ü. 14 Bölüm
Çukurova Ü. 6 Bölüm
Doğuş Ü. 15 Bölüm
Dokuz Eylül Ü. 10 Bölüm
Osmangazi Ü. 1 Bölüm
Fatih Sultan Mehmet Ü. 1 Fakülte (İslami İlimler Fakültesi - Arapça)
Fatih Ü. 19 Bölüm
Galatasaray Ü. 12 Bölüm

Galatasaray Üniversitesi öğretim dili Fransızca olan bir devlet üniversitesidir.

Gazi Ü. 2 Fakülte
Gaziantep Ü. 9 Bölüm
Gazikent Ü. 3 Bölüm
Gediz Ü. 7 Bölüm

Hacettepe Ü. 4 Bölüm Almanca (Biyoloji Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği) **10 Bölüm İngilizce**
Haliç Ü. 1 Bölüm
Işık Ü. 19 Bölüm
İnönü Ü. 1 Fakülte (Tıp)
İstanbul Arel Ü. 7 Bölüm
İstanbul Aydın Ü. 7 Bölüm
İstanbul Bilgi Ü. 32 Bölüm
Kemerburgaz Ü. 8 Bölüm
İstanbul Kültür Ü. 5 Bölüm
Sabahattin Zaim Ü. 1 Bölüm
İstanbul Şehir Ü. 10 Bölüm
İstanbul Teknik Ü. 38 Bölüm
İtü-Kktc Eğitim Araştırma Yerleşkesi Ü. 3 Bölüm
İstanbul Ticaret Ü. 2 Bölüm
İstanbul Ü. 2 Bölüm
zmir Katip Çelebi Ü. 9 Bölüm
İzmir Yük. Tek.Ens.11 Bölüm
Karabük Ü. 3 Bölüm
Koç Ü. 19 Bölüm
Kto Karatay Ü. 3 Bölüm
Maltepe Ü. 10 Bölüm
Marmara Ü. 15 Bölüm İngilizce, 2 Bölüm Almanca, 1 Bölüm Fransızca
Melikşah Ü. 6 Bölüm
Mevlana Ü. 3 Bölüm
Muğla Ü. 5 Bölüm
Okan Ü. 16 Bölüm
Orta Doğu Teknik Ü. Öğretim Dili Bütünüyle İngilizce
Özyeğin Ü. 10 Bölüm
Pamukkale Ü. 3 Bölüm
Piri Reis Ü. 3 Bölüm
Sabancı Ü. Öğretim Dili Bütünüyle İngilizce
Süleyman Şah Ü. 5 Bölüm
Toros Ü. 8 Bölüm
Turgut Özal Ü. 1 Bölüm
Yalova Ü. 2 Bölüm
Yaşar Ü. 15 Bölüm
Yeditepe Ü. 33 Bölüm
Yıldırım Beyazıt Ü. 9 Bölüm
Zirve Ü. 2 Bölüm

Yukarıda İngilizce dışındaki dillerle öğretim yapan bölümler ayrıca belirtilmiştir. Bu listenin bize gösterdiği bir başka şey de Türkiye'nin hemen her yöresinin İngilizce tarafından işgal edilmiş olduğudur. Dil eğer kültürün taşıyıcısı ise, eğitim dilinin İngilizce olduğu üniversitelerde İngiliz kültürü yaşatılıp geliştirilecek, Türk kültürü ise bu eğitim kurumlarından kovulacak demektir. Ayrıca zaman içerisinde bu tavır Türkçeyi değersizleştirecek ve ancak sokakta konuşulan, bilim kurumlarına giremeyen bir dil düzeyine indirecektir.

Son söz; toplumlar ya da milletler ürettiklerini dilleriyle biriktirirler ve gelecek kuşaklarına dilleriyle aktarırlar. Yukarıdaki liste bize, Türkçeyle ve Türk için değil, İngilizce ile ve İngiliz için biriktirmeye başladığımızı, hatta bu konuda epeyce mesafe aldığımızı göstermektedir.

KAYNAK

Lozan Barış Konferansı Tutanaklar-Belgeler, (Çev. Seha Meray), YKY yay., 3. Baskı, İstanbul, 2001.

AK PARTİ AMASYA MİLLETVEKİLİ
Prof. Dr. Naci BOSTANCI :

" Devlet marifetiyle değil ama özel girişim şeklinde farklı dillerde eğitim olabilir. "

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

Anayasa çalışmaları kapsamında anadilde eğitime yönelik tartışmalar devam etmektedir. Ana dilde eğitim toplumsal ve bilimsel olarak bir ihtiyaç mıdır? Bu konudaki değerlendirmelerinizi öğrenebilir miyiz?

Anadilde eğitim tartışmaları modern zamanlarda gündeme gelen bir konudur. Daha önce siyasal iktidar hanedanlıklara aitken; grupların, kesimlerin, etnik kimliklerin kendi anadilleriyle eğitim yapmalarının bir hak olduğuna dair anlayış çok güçlü değildi. Çünkü siyasal ilişkiler hanedanlar tarafından kontrol ediliyordu. Modernleşmeyle birlikte iktidarın millete ait olması gerektiği anlayışı çerçevesinde milli devletler teşekkül edince, milli devletlerde egemen millete ait dilin aynı zamanda resmi dil, herkes tarafından öğrenilmesi gereken dil olarak tespiti söz konusudur ve milli devletler bu çerçevede bir anlayışla 19 ve 20. yüzyıllarda eğitim alanını düzenlemişlerdir. Fakat 20. yüzyılın özellikle ortalarından sonra geçmişte yaşanan kimi problemler daha fazla su yüzüne çıkmış, hukukun evrenselleşmesi ve insan haklarına ilişkin normların ulusal egemenlik sınırlarını aşkın bir biçimde küresel bir nitelik kazanması milli devletlerin üzerinde de etkili olmuştur.

Mesele şudur: 19. yüzyılda ileri sürülen her millete bir devlet veya her devlete bir millet formülü tutmamıştır. Çünkü insanlar yeryüzünde farklı ülkelere dağılmış vaziyettedir. Dolayısıyla aynı ülkenin içerisinde kendisini farklı bir kimlik üzerinden gören, iktidar ilişkileri millete ait olduğunda da kendisinde de böyle bir hak olması gerektiğini varsayan daha alt gruplar ve farklı kesimler anadille eğitim meselesini hem iktidarla ilişkileri açısından önemli hem de kendi kimliklerini, varlıklarını ve bütünlüklerini koruma bakımından hayati görmüşlerdir. O yüzden anadilde eğitim meselesi Avrupa'da ya da başka ülkelerde gündeme gelmiştir.

Ana dilde eğitim Türkiye'de de Kürt meselesi çerçevesinde sık sık tartışılan bir konu olmuştur. Meselenin akademik yanı politik ve normatif tartışmalardan bağımsız değildir. Meselenin politik tarafı da vardır. Politik tarafı derken bir toplumda kimi kararları verirken ne ölçüde halk desteği bulacağı ya da ne ölçüde bir blokajla karşılaşacağı meselesidir. Eğer demokrasi olmasa azınlık bir etnik grup kendi bildiği doğruları uygulamakta daha serbest olabilir. Fakat demokrasi söz konusu ise o ülkedeki bütün seçmenler, bütün insanlar her türlü hak ve hukuk üzerinde etkilidir ve onların tutumları yasal sonuç doğurur. Buradaki bir başka mesele de insan haklarına ilişkin alanların demokratik oylama marifetiyle tayin edilemeyeceği kararlardır, kanaatlerdir. Bu da çok doğrudur; ama bunlar hep gelinen noktalardır. Türkiye'de de Kürt meselesi etrafında yapılan tartışmalar kolektif haklar çerçevesinde kendi anadiliyle eğitim yapması meselesi gibi konuları da içermeye başlamıştır. Bu çerçevede devlet TRT ŞEŞ adı altında bir televizyon kanalı kurmuştur. Kürtçe bütünüyle yasakken, yazılı hiçbir eser Kürtçe olarak basılamazken son zamanlarda Kürtçe dergiler çıkmakta, Kürtçe kitaplar basılabilmektedir. Yani Türkiye'nin yaşadığı tartışma ve Kürt meselesi problemi çerçevesinde içine girdiğimiz süreç esasen Kürtçenin belli alanlarda daha duyulur bir şekilde ortaya çıkmasını temin etmiştir. Kürt meselesinin varlığının devlet yetkilileri tarafından teyit edilmesinin tarihi de aşağı yukarı 20 yıldır. Ondan önce böyle bir anlayış, böyle bir paradigma yöneticiler nezdinde mevcut değildi. Bugün bu tartışma halen varlığını sürdürüyor.

Şahsi kanaatim devlet marifetiyle değil ama özel girişim şeklinde farklı dillerde eğitim olabilecektir.

Eğer istenirse Kürtçe eğitim verecek birtakım kurumlar da özel girişim marifetiyle kurulabilir. Müfredat yine devletin müfredatı olmak kaydıyla yapılabilir diye düşünüyorum.

İşin akademik ve politik taraflarını az önce söyledik. Benim kanaatim esasen kolektif haklara ilişkin tartışmaların sürekli problem doğurma niteliği taşıdığıdır. Bir demokratik devlette birey hakları esaslı bir yaklaşımın, kişisel haklar üzerine kurulu bir yaklaşımın elemine olması gerektiğidir. Çünkü kolektif kimliklere ilişkin tartışmalar önemli ölçüde hayali bir alan oluştururlar ve kimliklerin hatırlandığı bir zeminde kimliklerin birbirine karşı husumet içinde oldukları yerlerde çok derin problemler doğururlar. Esasen bizim modern dünyada kimlikleri hatırlamaktan ziyade unutmaya ihtiyacımız vardır. Kimliklerin hatırlandığı bir zemin iyi bir zemin değildir. Unutma derken; her kimse, neyse, orada kalmalı; ama sürekli gündelik hayatın içerisinde kimliklerini hatırladığı ve bu çerçevede yapılıp edilenleri kimlik perspektifinden değerlendirdiği bir durumu kast ediyorum.

Ne yazık ki, Türkiye 1984'ten bu yana yaşadığı terör dolayısıyla Kürt meselesini de insan hakları temelinde, toplumsal mutabakat temelinde tartışma imkânı bulamamıştır. Esasen dile ilişkin eğitim ne olacak? Bunun müzakere edilme zemini de bu çerçevede önemli ölçüde kaybetmiştir. Benim kanaatim öncelikle Türkiye'de terörün bittiği bir ortamı tesis etmektir. Böyle bir ortam içersinde biz, bu tür konuları daha olağan, siyasetin ve insan haklarının temel değerleri etrafında tartışma imkânını bulabiliriz. Bugün yaşadığımız terör bu meseleleri bizim rasyonel bir şekilde muhakeme etmemize mani olmaktadır. Ümit ederim ki, Türkiye böyle bir döneme girer ve bu çerçevede her tür toplumsal talebin siyasette serbestçe müzakere edildiği ve evrensel insan haklarına yönelik kararların alındığı bir zemin teşekkül eder. Şu anda böyle bir zemin imkânı çok göremiyorum; ama şahsi kanaatim devlet marifetiyle değil ama özel girişim şeklinde farklı dillerde eğitim olabilecektir. Nitekim İngilizce eğitim veren kurumlar vardır. Eğer istenirse Kürtçe eğitim verecek birtakım kurumlar da özel girişim marifetiyle kurulabilir. Müfredat yine devletin müfredatı olmak kaydıyla yapılabilir diye düşünüyo-

rum. Bu benim şahsi kanaatim. Ama benim bu şahsi düşüncemin siyasal bir anlam ve değer kazanabilmesi için Türkiye'deki toplumsal ve politik ortamın bu tür müzakereleri tartışmaya elverişli olması gerekir. Bu elverişlilik yoksa söyleyeceğiniz her şey, ortaya koyacağınız her karar problemli olacaktır. Şimdi benim bu söylediğim kanaat de aslında kamuoyu tarafından problemli karşılanabilecek bir kanaat. Kimi insanlar diyebilir ki; 'Tek bir resmi dil vardır. Eğitim onun üzerinden olur'. Kimileri diyebilir ki; 'Devlet aynı devlet, Kürtçe de kamu marifetiyle eğitim verilebilir hale getirilmelidir'. Biz bunları dile ilişkin soğukkanlı bir tartışma üzerinden yürütme imkânından mahrumuz. Benim temennim öncelikle bu ortamın tesis edilmesidir. Ümit ederim ki; bu ortam tesis edildiğinde çok daha makul, gerçekten insanların ne istediğine ilişkin, bir takım taleplerin ne ölçüde halk temelli olduğunu görebileceğimiz şeffaf bir tartışmayla bu konularda karara varırız. Esasen Kürtçe marifetiyle eğitim yapma talebinin ne ölçüde karşılığının olduğunu da bilmiyoruz. Bugünkü gündeme gelen bu tartışma daha çok politik tartışmaların bir parçası olarak şekilleniyor. Bir eğitim talebi şeklinde olup olmadığını konuşabileceğimiz bir zemin yok.

Kürtçe marifetiyle eğitim yapma talebinin ne ölçüde karşılığının olduğunu da bilmiyoruz. Bugünkü gündeme gelen bu tartışma daha çok politik tartışmaların bir parçası olarak şekilleniyor. Bir eğitim talebi şeklinde olup olmadığını konuşabileceğimiz bir zemin yok.

İnsanlar daha çok uluslararası dünyaya açılacak tarzda bir eğitim donanımı istiyorlar. Eminim ki etnik köken ne olursa olsun, bugünün dünyasında insanlar öncelikle İngilizce bilmeye çok daha önem veriyorlar. Bunun da anlaşılır bir yanı var. Küreselleşen bir dünyada başka insanlarla ve kültürlerle bağ kurabileceğimiz ortak dil meselesi mühim. O yüzden Kürtçe marifetiyle eğitim yapmak talebinin karşılığı nedir? Bunu bilmekten mahrumuz. Bunu bilmemiz siyasal kararların alınabilmesi için çok önemlidir. Ama ben kişisel olarak durduğum yer olarak söylüyorum, bir özel girişim şeklinde bu eğitimler yapılabilir. Talep varsa insanlar bu okullarda okurlar. Talep yoksa o zaman da yapacak bir şey yok demektir. Esasında Kürt meselesinin çözümü konusunda Türkiye önemli adımlar da atmıştır. Bugün terörü çeşitli nedenlerle kaçınılmaz gören insanların da gerekçelerinin elinden alındığı bir Türkiye vardır. Buna dikkat etmek gerekir. Türkiye'nin geçmişine bakarak şiddet üzerinden

bu yolu çözebilmeye devam etmek Türkiye'nin geleceğine yazık etmek demektir. Herkesin bunda sorumluluğu vardır. O çerçevede bir bakışın herkesin yararına olacağını düşünüyorum.

Size göre dil toplumu bütünleştiren bir unsur mudur? Bu noktada yeni Anayasa'da ana dilde eğitim talebi yer alırsa bunun sosyolojik olarak sonuçları ne olur? Öte yandan dilde bir çözülme başlar mı, milli birlik ve bütünlüğümüz zarar görür mü, Türkçe nasıl etkilenir?

Anayasa'da nelerin yer alacağını henüz bilmiyoruz. Onun üzerine konuşmak çok doğru olmaz. Bu tartışmayı zaten komisyonun kendisi yapıyor. Bir toplumsal mutabakatın arkasında çok çeşitli unsurlar vardır. En temel unsur esasen ortak bir adalet duygusudur. İnsanlar herkesi kuşatan bir adalet duygusunun varlığında ortak bir kanaate sahip olurlarsa birlikte yaşama bakımından o ortak iradeyi daha da güçlendirecek bir havayı birlikte solurlar. Adaletin yanı sıra kültürel, toplumsal normlara ilişkin ortaklıklar son derece önemlidir. Toplumsal mutabakat dediğimizde bunu yaşanan zamana göre sürekli güncellenen bir mutabakat olduğunu unutmamak gerekir. Geleneksel dünyadaki toplumsal mutabakatla modernleşen, şehirleşen, hayatı farklılaşan, çoğullaşan, farklı fikir gerçeklikleriyle yüzleşen bir toplumun mutabakat anlayışının benzer olması düşünülemez. Mesela şehirler daha kozmopolit yerlerdir. Bu nedenle şehirlerde toplumsal mutabakat herkesin kendi anlayışına, hayat tarzına saygı göstermekten geçer. Ama köydeki toplumsal mutabakat 'Hepimiz biriz. Aynı şekilde davranmalıyız. Sosyal normlar egemen olmalıdır' şeklindedir. Dolayısıyla toplumsal mutabakatın sadece bire indirgemenin biraz kolaycılık olduğunu düşünmüyorum. Çok başka faktörlerle desteklenmesi gerekir. Adalet duygusuyla, ekonomik entegrasyonla, kültürel pratiklerle Türkiye'nin bu açıdan problemi olduğunu düşünmüyorum. Farklı etnik kökenden gelen insanların çok uzun yıllar, asırlara dayalı ortak bir tecrübesi söz konusu. Modernleşme bu tecrübeyi daha da tahkim etmiştir. Hukuk devleti, demokrasi ve özgürlükler diyoruz. Çok sık karşılaştığımız kavramlar bunlar. Çok sık karşılaşmamız aslında farklı kesimlerin bu kavramları ne kadar önemsediğini gösteriyor. Dolayısıyla bu kavramların da çok temel olduğunu düşünmüyorum. İnsanların meşruiyet normları çerçevesinde haklarını arayabildiği, siyasi mücadelelerini sürdürebildiği bir toplumda toplumsal mutabakat bakımından çok anlamlı bir durumda demektir. Bizim özellikle bunlar üzerinde vurgu yapmamız gerekir.

Diller esasen yasalarla korunmaz. Dilleri koruyan o ülkedeki okuryazarlardır, onların üretimidir. Eğer bir dil artık yasayla korunmaya başlanıyor ise 'vah o dilin haline' derler. Bu meydan okuyucu bir güce karşı kendi diline ilişkin asli gücüne güvenemeyen bir aklın hukuktan yardım istemesine benzer.

Sayın Başbakan Erdoğan son açıklamasında tek devlet, tek millet ve tek bayrak demişti. Fakat bu konuşmasında tek dil vurgusu yapmamıştı. Sizce bunun nedeni nedir ve Sayın Başbakan'ın açıklaması yeni Anayasa'da dil konusunda bir ipucu veriyor mu?

Burada dile ilişkin bir opsiyon, bir açıklık olarak okunabilir mi? Doğrusu ben öyle düşünmüyorum. Çünkü yeteri kadar bir toplumsal tartışma ortamı olmaksızın Sayın Başbakan'ın hayli gerilimli bu konuya ilişkin bir politik tavır içinde olduğunu ben görmedim. Şu anda Anayasa Komisyonu çalışmalarını sürdürüyor. Toplumda da bahsettiğimiz konu yine müzakere ediliyor. Sonuçta bir arada yaşamak, birbirimize saygı göstermek durumundayız. Geçmişten geleceğe doğru bir akışın içindeyiz. Birtakım şartların değiştiğini görüyoruz. İnsanların birbirine karşı muameleleri değişiyor. Çok da acı çektik. Yeni acılar çekmeyeceğimiz, herkesin tabiri caizse şapkasını önüne koyup düşündüğü bir Türkiye en gelişmiş Türkiye'dir. Sayın Başbakan'ın Türkiye'nin birliği ve dirliği konusunda çok altı çizilen bir duruşu söz konusudur. Anayasa tartışmalarında müzakerelerin alacağı şekil bu konulara ilişkin bir açıklık kazandıracaktır.

Başbakan Erdoğan son dönemde çok sayıda alışveriş merkezi ve konut inşaatında yabancı kelimeler kullanıldığını belirterek, yatırımcılara Türkçe isimler vermeleri konusunda uyarıda bulunmuştu. Erdoğan, "Yeni inşa edilen konut ve işyerlerinde Towers gibi mall gibi kelime ve kavramların tamamının Türkçede aslında güzel karşılıkları var. Türkçe yüz milyonlarca

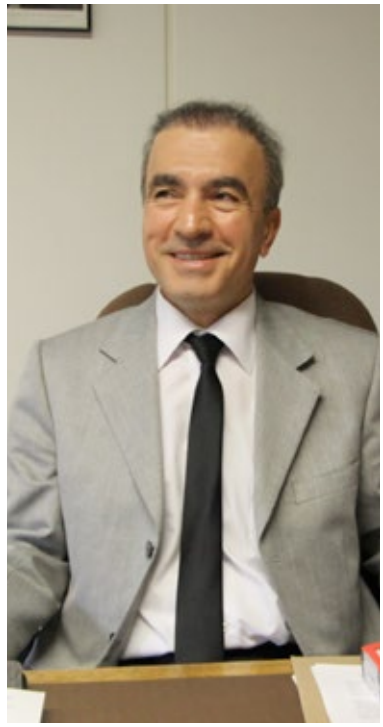

insan tarafından konuşuluyor. İstanbul Türkçesi ülkemizin artan dış ticaretine paralel olarak, yatırımcılarımızdan Türkçe hassasiyetini görmek istediğimizi özellikle vurgulamak istiyorum. İstanbul küresel bir şehir uluslar arası bir markadır ama burada en zor haliyle Türkçeleşmiş Türkçeyi benimsersek çok önemli bir adım atmış oluruz" demişti. Bu kapsamda Türkçemizin korunması ve geliştirilmesi için yeni Anayasa'da hükümler yer almalı mıdır?

Diller esasen yasalarla korunmaz. Dilleri koruyan o ülkedeki okuryazarlardır, onların üretimidir. Eğer bir dil artık yasayla korunmaya başlanıyor ise 'vah o dilin haline' derler. Bu meydan okuyucu bir güce karşı kendi diline ilişkin asli gücüne güvenemeyen bir aklın hukuktan yardım istemesine benzer. Oysaki eğer küresel ölçekte Türkiye'ye yönelik bir meydan okuma var ise yasal korunmayla değil; ama başka alanlarda desteklerle Türkçeyi desteklemek gerekir. Yani yasal koruma yerine sanatı, edebiyatı, kültürü teşvik eden, bunun ortamını sağlayan, Türkçeyi teşvik eden bir yaklaşım esastır. Ak Parti'nin esasen 10 yıldır yaklaşımı böyledir. Belki belediyeler kendi alanlarında yabancı isim verilmesini engelleyici kararlar alabilirler. Nitekim ben birçok yerde yabancı isimlerin yanı sıra böyle otantik anlamlar taşıyan Türkçe kelimelerin bu tür alanlarda kullanıldığını, böylesine güçlü bir trendin olduğunu görüyorum. Serbest piyasa anlayışıyla dile ilişkin hassasiyetlerin geriliminde teşekkül eden bir durum. Ama buradaki yaklaşımın daha sivil bir anlayış olması gerektiğini düşünüyorum. Şahsen ben yasal korumanın, ille de mahalli otoritelerce düzenlenebileceğini ama daha çok merkezi otoritenin dili teşvik eden ve gündelik kullanımını güçlendiren birtakım destekleyici hizmetlerle Türkçeyi güçlendirmesi gerektiği kanaatindeyim.

> Yabancı dille eğitimin problemli olduğunu düşünüyorum. Türkçenin bir bilimsel dil olduğunu, üniversitelerde yetkin ve yeterli eğitim vermek bakımından Türkçenin önemli olduğunu, yabancı dille eğitim yapılmasının yanlış olduğunu düşünüyorum.

Ülkemizde yabancı dille eğitim ve öğretim tartışılmaktadır. Siz bu konuya nasıl bakıyorsunuz? Yabancı dil öğretimi okul öncesi eğitim kurumlarında da yapılmaktadır. Buna rağmen öğrenciler liseden mezun olduklarında yabancı dil açısından yetersizdir. Bu durum ülkemizdeki yabancı dil öğretim metotlarının gözden geçirilmesini gerektirmiyor mu? Ülkemizdeki

yabancı dil öğretimi, Türkçenin yabancı dillere karşı korunmasını ve bu konuda önlem alınmasını gerektiriyor mu?

2000'li yılların ortalarında YÖK Yasası'na ilişkin birtakım çalışmalar yapılıyordu. Ben de çalışmalara katılmıştım. O çalışmalarda bütün üniversitelerin rektörleri vardı. Onlarla konuşurken ortak bir kanaat olarak ifade ettikleri ve bir bakıma itiraf ettikleri şuydu: Yabancı dille eğitim bir pazar meselesidir. Yani bir eğitim meselesi olmadan önce bir pazar meselesidir. Yabancı dilde eğitime insanlar büyük talep gösteriyor. Biz de eğitimden daha çok bu toplumsal talebi karşılamak amaçlı yabancı dilde eğitim yapıyoruz. Bu vurgunun eğitimden piyasa ilişkilerine kaydığı anlamına gelir. Bireysel kayma söz konusudur. Benim akademisyenlik yaptığım yer Gazi Üniversitesi. Orada eğitim dili Türkçe. Zaman zaman yabancı dilde kısmen de olsa eğitim tartışmaları gündeme geliyor. Aynı zamanda yabancı dilde eğitim veren okullardan mezun olan çok sayıda öğrenci tanıdım. Onların ortak samimi, gayri resmi kanaatleri yabancı dilde eğitimin, eğitime ilişkin formasyonu tahkim etmediği, güçlendirmediği, belki yabancı dili öğrettiği; ama disipline ilişkin müktesebat bakımından yeterli ölçüde katkı sağlamadığı yönündedir. Bu yüzden yabancı dille eğitimin problemli olduğunu düşünüyorum. Türkçenin bir bilimsel dil olduğunu, üniversitelerde yetkin ve yeterli eğitim vermek bakımından Türkçenin önemli olduğunu, yabancı dille eğitim yapılmasının yanlış olduğunu düşünüyorum. Bir dilin yaşaması ve hayati önemini sürdürmesi bakımından da üniversitelerdeki eğitim dilinin Türkçe olması çok önemlidir. Çünkü çok çeşitli projeksiyonlar dillere erişkin belli zamanlar tayin etmektedirler. Arkasındaki nüfus, ülkenin gelişmişlik düzeyi v.s. diller bakımından ve o dilleri konuşan topluluklar bakımından tehdit edici bir gelecek doğurmaktadır. Türkçe dünyada kullanılan diller arasında 5. yaygınlıkta olan bir dildir. Türkçenin böyle bir tehdit alması çok daha uzak bir tarihte gibi görülebilir; ama bu yeterli değildir. İnsanların böyle bir konuya bugünden gösterecekleri mukabele önemlidir. Eğer hep beraber İngilizce öğrenelim ve her şeyi İngilizce yapalım havasına girersek çok kısa zaman içersinde Türkçeyii böyle sokak dili olarak konuşmak, her tür seçkin zümrenin İngilizce konuştuğu, dolayısıyla Türkçenin kaybettiği bir geleceği kendi ellerimizle getirmiş oluruz. Bu, kendisini gerçekleştiren bir kehanet olur. Modernleşme süreçlerinde ülkelerde zaman zaman egemen yabancı dillere belirli bir ilgi gösterilmiştir. Mesela Rusya'nın modernleşmesinde 19. yüzyılın ikinci yarısında saray çevresinde, burjuva sınıfı arasında Fransızca konuşmak moda olmuş, Rusça'ya sokak dili muamelesi yapılmıştır. Halen kimi Ruslar bundan şikâyetçidir. Ama Dostoyevski, Tolstoy, Çehov gibi büyük yazarların çıkmış olması Rusça'yı bir sokak dili olmaktan çıkartmıştır. İngilizce için Shakspeare neyse Rusça için de bu yazarlar böylesine anlamlı bir rol oynamıştır.

Dil sadece bir iletişim aracı olarak düşünülemez. Dil bir varlığın kendisidir. Dil üzerinden hayal eder, dil üzerinden yaşar, dil üzerinden geçmişle bağ kurarız. Türkçenin bu nitelikleri dikkate alındığında dili yaşatmanın aynı zamanda bir kültürü, bir milleti, bir hayat tarzını, bu dünya içindeki bir gerçekle yaşatmak olduğunu anlamak gerekir.

Üniversitelerde; dilin yaşamasında ve modern zamanlarının ruhuna uygun bir nitelik kazanmasında, hayatı inceleyen gelişmelere yaşayan bir dil olarak mukabele etmesinde çok önemli bir dikkat söz konusu olmalıdır. Türkçe için bu dikkati gösterecekler, üniversite eğitiminin de Türkçe olmasına dikkat göstermelidirler. Diğer türlü peyderpey hayatın dışına çıkan ve nihayet gündelik kullanımdan düşen bir dil gerçeğiyle karşılaşabiliriz.

Hepimiz şunu biliyoruz: Dil sadece bir iletişim aracı olarak düşünülemez. Dil bir varlığın kendisidir. Dil üzerinden hayal eder, dil üzerinden yaşar, dil üzerinden geçmişle bağ kurarız. Türkçenin bu nitelikleri dikkate alındığında dili yaşatmanın aynı zamanda bir kültürü, bir milleti, bir hayat tarzını, bu dünya içindeki bir gerçekle yaşatmak olduğunu anlamak gerekir. İngilizce düşünen ve İngilizce konuşan birisinin muhakkak hayatı da bir süre sonra daha farklı bir hayat olacaktır. O yüzden Türkçenin bu hayati önemle dikkate alarak davranmak gerektiği kanaatindeyim.

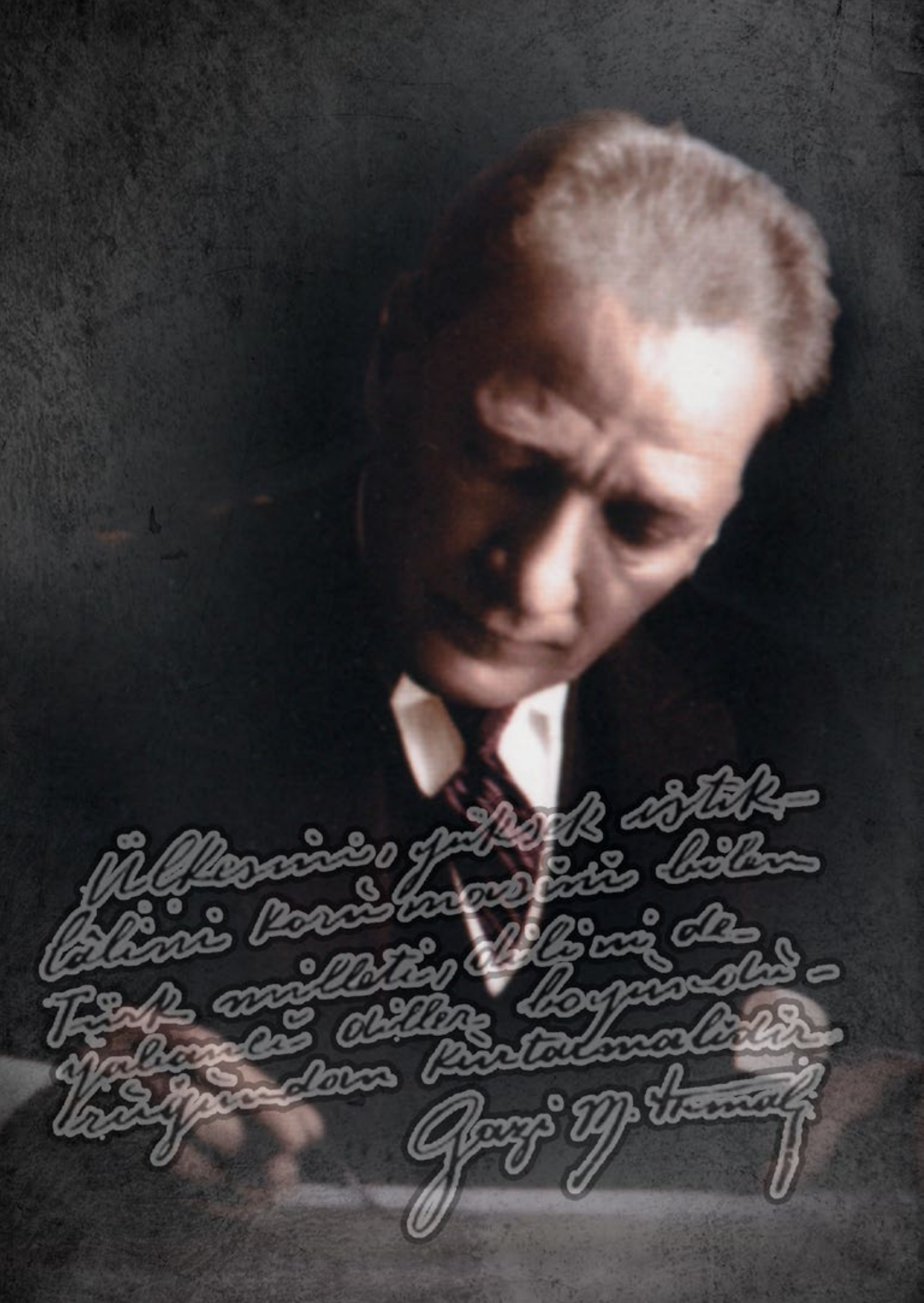
Ülkesini, yüksek istik-
lâlini korumasını bilen
Türk milleti, dilini de-
yabancı diller boyundu-
ruğundan kurtarmalıdır.
Gazi M. Kemal

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ankara Milletvekili Prof. Dr. Sencer AYATA :

"Ulusal dil çok zenginleşmiş değilse, o ülkenin düşünce yetisi de, entellektüel birikimi de, sanatı da gelişemez."

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

Eğitim kurumlarında yabancı dil hayati bir öneme sahiptir. Öyle ki, neredeyse yabancı dil öğretimi anaokullarına kadar inmiş durumda. Ancak buna rağmen lise öğrenimi tamamlandıktan sonra dahi öğrencilerimiz yabancı dili asgari düzeyde de olsa kullanabilir duruma gelemiyorlar. Size göre bunun nedenleri neler olabilir? Yeterli yabancı dil öğretimi için ne gibi tedbirler öneriyorsunuz?

Yabancı dilin iyi öğretilmesi için iyi yabancı dil öğretmeni olması lazım. Türkiye'de mevcut kurumlarımız iyi ve yeterli sayıda yabancı dil öğretmenini yetiştiremiyor. Temel sorun burada. Diğer yandan yabancı dil eğitiminin her bakımdan desteklenmesi, onu sağlayan bir okul ortamı lazım. O da yok. Çok zayıf. Ayrıca bu kültürel bir meseledir. İsveç'e ya da Hollanda'ya gittiğinizde liseden yeni mezun olanlar anadili gibi İngilizce konuşuyor. Fransızca bilgileri var; ama İngilizce konuşuyorlar. Bunda şunun da payı var: Çocuklar çok genç yaşta seyahat ediyorlar, okullar arası programlarda İngilizce ile tanışıyorlar ve diğer Avrupa ülkelerinden çocuklarla bir araya geliyorlar. Bu kültürel ortam da onların İngilizcelerini geliştirmelerini hızlandırıyor. Bizde bu faz-

la yok. Çünkü dil öğrenmek parayla ilgili olan bir boyut. Onun için de bizim yabancı dil yetimiz zayıf kalıyor.

Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde 30 sene öğretim üyeliği yapmış bir insan olarak söyleyebilirim ki; bizim öğrencilerimiz okuduğunu çok iyi anlar. Yazmasını da bir ölçüde geliştirir; fakat çok zor konuşur. Çünkü konuşma pratiği çok bulamaz. Oysa yabancı ülkelerde okullar konuşma atmosferini çok daha iyi yaratabiliyor. Bundan dolayı ODTÜ'de bile dördüncü senenin sonunda konuşma İngilizcesi o kadar gelişmemiş olur. Dinlemeyi çok iyi öğrenir, okumayı çok iyi öğrenir; ama konuşmada zorlanır. Hatta yazmada da biraz zorlanır. Türkiye'de sıkı yabancı dil eğitimi veren 5-6 üniversite var. Bazı üniversiteler yabancı dil eğitimi veriyor; ama yoğun şekilde derslerin yabancı dilde yapılmadığını biliyorum. Bu yetişmiş bir insan gücü meselesidir. Bugün dünyanın kültür mirası ortak hale geliyor ve insanlar sadece kendi bulundukları yörenin, çevrenin değil, daha büyük ulusal çevrenin de dışında diğer kültür ürünlerini merak ediyorlar, bunları öğrenmek istiyorlar. Televizyon, internet gibi olanaklar var. Bu durum dil öğrenmeyi daha da önemli hale getiriyor. Diğer taraftan her türlü mesleki iş birliğinde dil şart oluyor. Siz çalıştığınız kurum veya ülke olarak dünya ölçeğinde rekabet konumu yakalayacaksınız ve bunu ancak bir dili iyi bilen insanları yetiştirdiğiniz sürece başarabilirsiniz. Aksi halde çok zor oluyor.

Yabancı dil ekonomik, kültürel açıdan çok önemlidir. Bir de şunu unutmayalım: İnsanlar artık çok hareketli. Yabancı dil hareketliliği artırıyor. Ben Türkçe konuştuğum zaman hiçbir zaman yabancı kelime kullanmamaya çok dikkat ederim. O özeni göstermemiz lazım. Ulusal dilin zenginliğinin bir ülke için çok önemli yönleri var. En iyi konuştuğumuz dilde duygularımızı paylaşırız ve bu çok önemli; ama eğer bir ülkede ulusal dil çok zenginleşmiş değilse, o ülkenin düşünce yetisi de, entelektüel birikimi de, sanatı da gelişemez. Bu nedenle ulusal dil çok vazgeçilmez bir öneme sahip.

Ulusal dilin zenginliğinin bir ülke için çok önemli yönleri var. En iyi konuştuğumuz dilde duygularımızı paylaşırız ve bu çok önemli; ama eğer bir ülkede ulusal dil çok zenginleşmiş değilse, o ülkenin düşünce yetisi de, entelektüel birikimi de, sanatı da gelişemez. Bu nedenle ulusal dil çok vazgeçilmez bir öneme sahip.

Birçok Avrupa ülkesi 'ekonomik ve kültürel zorunluluktur' diyerek yabancı dile çok önem veriyor; ama aynı anda kendi ulusal dilini de korumaya çok büyük önem veriyor. 10-12 sene kadar önce İsveç'te bir toplantıya davet edilmiştim. Toplantının konusu dillerdi. Bizim gibi Hollanda'nın, İsveç'in şikayetleri vardı. İsveçlilerin özellikle şikâyetleri vardı. 'İsveç dilini korumamız lazım' diyorlardı. O zaman da Avrupa'ya yeni giren ülkeler vardı. Amaç küçük dillerin korunmasıydı. Küçük dilden kasıtları alt diller mi baktım. Ulusal dillermiş. Niye? Çünkü onlar küçük ülkeler. Bizde ise sadece ülkemizde 75 milyon kişi Türkçe konuşuyor. Onların sözünü ettikleri Avrupa Birliği'ne yeni üye olacak olan Litvanya, Estonya. Yani çok küçük ülkeler. Onlara şunu telkin ediyorlardı: Avrupa Birliği sürecinde dilinizi kaybetmeyin. Onun için toplantıyı yapmışlardı. Avrupa ülkelerinde çok ciddi olarak ulusal dili koruma çabası var. Bizim de aynı duyarlılığı her düzeyde göstermemiz lazım.

Tekrar söylüyorum: **Bir ülkenin, düşünce yetisi, bir ülkenin entelektüel birikimi, bir ülkenin sanat yaratıcılığı ulusal dili zengin ve kuvvetli olmazsa gelişmez. Türkiye bu konuda çok büyük ilerleme kaydetti.**

Ülkemizdeki yabancı dille eğitim konusu uzun yıllardır tartışılmakta. Yabancı dille eğitimin bir bilim dili olarak Türkçeyi olumsuz etkilediği ve uluslar arası bir dil olma özelliğine zarar verdiği kaygılarına katılıyor musunuz? Yabancı dil, bir araç mı yoksa bir amaç mı tartışmasını doğurmaktadır. Siz bu tartışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yabancı dil çok önemli bir araçtır. Eğer siz öğrencinize lisenin sonunda bütün ihtiyaçları karşılayacak derecede bir İngilizceyi öğretiyorsanız, o zaman üniversitede İngilizce eğitimi o kadar gerekli olmayabilir. Ama eğer bunu sağlayamıyorsanız, o zaman ülkenin belirli fırsatları yakalayabilmesi ve gelişmeleri zamanında izleyebilmesi açısından bazı üniversitelerinin İngilizce ya da başka bir yabancı dille eğitim yapması zorunluluk haline geliyor. Çünkü sürekli olarak yeni bilgi üretiliyor, dünyanın her yerinde yeni bilimsel bulgular ya da sanat etkinlikleri söz konusu oluyor. Eğer yabancı dil biliyorsanız onu anında öğrenebiliyorsunuz. Aksi takdirde çeviri süreçlerini beklemek gerekecek. Bu telafisi zor bir zaman kaybı

demektir. Tekrar söylüyorum: Herkese çok yüksek düzeyde yabancı dili öğretebiliyorsanız o zaman özel olarak yabancı dilde eğitim şart değil. Amaç dünyayı izlemek, bütün gelişmeleri aynı anda öğrenebilmektir.

Türkçenin yabancı kelimelerin etkisi altına girdiği aşikardır. Tabelalarda, işyeri ve ürünlerde de yabancı isimleri çok sık görmek mümkündür. Özellikle internet kullanımının yaygınlaşması da bu etki alanını genişletmekte. Bu noktada Türkçenin korunması ve geliştirilmesi konusunda kanuni düzenlemelere ve ayrıca Anayasa'da buna yönelik yeni hükümlere ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz?

Bu tür konuların Anayasa veya yasalarla düzenlenmesini çok doğru bulmuyorum. Önemli olan duyarlılığın olması, farkındalığın sağlanmasıdır. Anayasada veya diğer yasalarda kısıtlamalar getirerek fazla bir yol kat edemezsiniz. Çok güzel kelimelerimiz, sözcüklerimiz varken, onların yerine yabancı kelimeleri kullanıyoruz. Diğer yandan bazı durumlarda bilim ve teknoloji o kadar hızlı gelişiyor ki, oradaki sözcüklerin Türkçe karşılığını bulmak zaman alıyor. Bu da dile yerleşiyor. Bu ikisi büyük bir sorun. Bu sözcüklerin üretimi söz konusu olacak? Bazen eski Farsça ve Arapça, yani Osmanlı dilinde benzer sözcüklerin tam teknik değil ama karşılığı olabiliyor. Sosyal bilimlerde bu mümkün. Esas sorun şu. Bazı yabancı kelimelerin çok güzel bir Türkçe karşılığı varken, çok yerleşmiş bir kullanımı varken onun yerine biraz özentiyle İngilizce veya Fransızca ya da başka bir dilde kelime kullanılıyor. İngilizceyle ilgili bir yazı okumuştum. İngilizce önlenemez bir şekilde değişiyor ve gelişiyor. Niye? Çünkü sadece teknolojide değil, bir dil olarak İngilizce bütün dünyada konuşulduğu için. Nijerya'da Hindistan'da İngilizce kelime üretiliyor. Bunlar bir süre sonra İngilizceye giriyor. Bir başka örnek teknolojiden. Malum "google" var. Şimdi "google" artık resmi bir kelime olarak İngilizceye girdi. Yani fiil oldu. "To google" diye geçiyor artık ve lügatte yer alıyor. "Googlelamak" diyoruz. Fiil olarak kabul edildi. Şimdi mesela "googlelamanın" yerine ne diyeceksiniz? Çok zor bir şey. Google İngilizce bir kelime değil; ama onların diline "google" olarak girdi.

Önemli olan duyarlılığın olması, farkındalığın sağlanmasıdır. Anayasada veya diğer yasalarda kısıtlamalar getirerek fazla bir yol kat edemezsiniz. Çok güzel kelimelerimiz, sözcüklerimiz varken, onların yerine yabancı kelimeleri kullanıyoruz. Diğer yandan bazı durumlarda bilim ve teknoloji o kadar hızlı gelişiyor ki, oradaki sözcüklerin Türkçe karşılığını bulmak zaman alıyor. Bu da dile yerleşiyor. Bu ikisi büyük bir sorun.

4+4+4 sistemi ile ilgili değerlendirmelerinizi de öğrenmek istiyoruz. 4+4+4 sistemi nedeniyle bu dönemde öğrencileri, velileri, öğretmenleri neler bekleyecek?

Bununla ilgili çok büyük yanlışlar var. Bunu bir partinin yöne-

ticisi olarak söylemiyorum. Türkiye çok kısa bir zaman içerisinde hiçbir şekilde iyi hazırlanmadan ve planlanmadan getirilmiş bir programla karşı karşıya kaldı.

Bu sistemin amacı eğitimin ihtiyaçlarına dayanmıyor. Bu sistem Türkiye'yi daha iyi bir noktaya taşımıyor. Bu sistemin getiriliş amacı geçmişten hesap sormak ve ideolojik hedefleri gerçekleştirmektir. Öyle aşamalar oldu ki, Bakanlığın haberinin olmadığını gördük. Gece saatlerinde tamamen yorgun insanlar tarafından yüz binlerce çocuğun hayatını ilgilendiren büyük değişiklikler yapıldı.

Yaz-boz tahtası gibi, hazırlıksız, en ana meseleler defaten değiştirildi. Bir örnek veriyorum: Tasarıda 5 yaşında çocuk okula başlayacak deniliyor. Bununla ilgili tartışmalar yaşanıyor. Bunun üzerine çocuklar '72 aylıkken okula başlayacak' deniliyor. Yasa çıkıyor. Yasada okula başlama yaşı 60 ay olarak belirleniyor. Çok önemli bir konu olan çocukların okula başlama yaşı plansız bir şekilde belirleniyor. Çocuğun ve eğitimin gereklerine değer vermeden hazırlanan bir program neye yol açacak? Bütün uzmanlar, eğitimciler açıkça şunu söylüyor: 66 ay ile 72 ayı aynı kefeye koymak felakettir. Çünkü 5 ya da 5.5 yaşında çocukların eğitim için gerekli olan fizyolojik ve psikolojik koşullar oluşmamıştır. Uzmanlar, 'Bu çocukları okula alıp, onlardan 12 ay daha büyük çocuklarla aynı sınıfa koymak çocuğun hayatı üzerinde önlenemez kayıplara yol açıyor' diyor. Bu sistemin amacı ideolojik bir rövanş mı bilmiyorum; ama 5 yaşındaki binlerce çocukla böyle oynanmaz. Hiçbir siyasi polemiğe girmeden size şunu söyleyeyim, çevremde birçok anne-baba endişe içinde. Anne babalar 'Ne olacak çocuğumun durumu? Okula göndersek mi göndermesek mi? Okula göndersek ne olur, göndermesek ne olur?' diyorlar. Göreceksiniz nasıl olsa bir yerden bu yanlış hesap dönecek, hem de pişmanlıkla dönecek.

Hiçbir siyasi polemiğe girmeden size şunu söyleyeyim, çevremde birçok anne-baba endişe içinde. Anne babalar 'Ne olacak çocuğumun durumu? Okula göndersek mi göndermesek mi? Okula göndersek ne olur, göndermesek ne olur?' diyorlar. Göreceksiniz nasıl olsa bir yerden bu yanlış hesap dönecek, hem de pişmanlıkla dönecek.

Bununla ilgili ikinci önemli sorun da temel eğitimin 4 yıl olmasıdır. Birçok uzmandan görüş aldık. Uzmanlar temel eğitimin en az 9 yıl bölünmeden devam etmesi gerektiğini söylüyor. Biz bu meseleyi futbol taktiği gibi '4, 4, 2' mi? ya da '5, 3, 2' mi? şeklinde tartıştık. Oysa bunun bir özü var: Bugünün dünyasında bir insanın hayatta daha sonra karşılaşacağı durumlarda donanımlı hale getirmek için en az 9 yıl kesintisiz eğitim verilmesi gerekiyor. Biz gayet maceracı bir şekilde hiç bilinmeden 4'ü 4'ten ayırdık, birine ilk, diğerine orta dedik. Sorun okul binalarının bölünmesinde değil, eğitimin bütünlüğünde. CHP olarak kesintisiz eğitim 8 yıl diyoruz; aslında dünya en az 9 yıl diyor. Bunun size güzel bir örneğini vereyim, daha ikna edici olabilir. Eskiden dünyada çalışma koşulları şöyleydi: Bir vasıf kazanıp, bir meslek sahibi olursanız sizi çalışma hayatınızın sonuna gidecek kadar bir emeklilik bekliyordu. Farz edelim bir kişi Devlet Planlama Teşkilatı'nda en alt düzeyde çalışmaya başladı. Yükselerek önce uzman sonra daire başkanı oldu ve emekli oldu. Oysa şimdi dünya çok farklı. Dünyadaki araştırmalar 'Bir birey hayatı boyunca ortalama 8 kere iş değiştirecek' diyor. Yeni bir dünyaya giriyoruz. Bugün bir eğitim alıyorum, vasıf kazanıyorum ve çalışmaya başlıyorum. Ama ben çalışmaya başladıktan 12 sene sonra o iş kolu tamamen ortadan kalkıyor. Bakın, dünya ekonomisinin en önemli özelliği her sene yüzlerce iş kolunun tamamen ortadan kalkarken, yepyeni iş kollarının devreye girmesidir. O zaman bir bireye 'senin hayat boyu yapacağın iş bu' deniyor. Biz, seni onun alt yapısı konusunda en iyi şekilde eğitiyoruz. Eğitim nedir? Eğitim, her bir iş kolunun ortadan kalkışında, her işsiz kalmada yepyeni bir işe kavuşabilmek için gerekli olan bütün alt yapıyı kazandırmaktır. Bu nedenle 8 ya da 9 yıl temel eğitim önemlidir. Kısacası hayat boyu öğrenmeyi öğrenmek için bir temel eğitim lazım. Bu en az sekiz, dokuz yıl sürüyor. Bu keyfi bir olay değil; ama gördüğümüz kadarıyla bunu tamamıyla keyfi biçimde ele aldılar. Başka amaçları vardı. O amaçlarını gerçekleştirmek suretiyle büyük bir başarı kazandıkları kanısına vardılar. Ama göreceksiniz Türkiye bu yanlışın faturasını çok ağır şekilde ödeyecek.

KARAMANOĞLU MEHMET BEY

MHP ANKARA MİLLETVEKİLİ
Prof. Dr. Özcan YENİÇERİ :

" Anayasa'ya Türkçeden başka dillerle eğitim girerse, anayasa, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olmaktan çıkar. "

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

Anayasa çalışmaları kapsamında anadilde eğitime yönelik tartışmalar devam etmektedir. Ana dilde eğitim yeni Anayasa'da yer bulursa sonuçları ne olur? Dilde bir çözülme başlar mı, milli birlik ve bütünlüğümüz zarar görür mü, Türkçe nasıl etkilenir? Siz bu durumda nasıl bir yol izleyeceksiniz?

Türkiye'de ana dil Türkçedir. Ana dilde de Türkiye'de eğitim yapılmaktadır. Talep edilen aslında ana dilde değil, anne dilinde eğitimdir. Türkiye'de bugün bazı mahalli diller için anne dilinde özel öğretim kurumları vasıtasıyla öğretim yapılabiliyor. Anne dilinde eğitim Türkiye'de mevcut Anayasa ile yapılamaz. ABD'de de yapılmıyor.

Gerçek demokratik devlet -resmi dili hariç- konuşulan mahalli dillere karşı tarafsızdır. Demokratik devlette kamunun görevi özgürlüklerin önünü açmaktır. O özgürlük alanında bireyler ya da gruplar kendi imkanlarıyla kendi dillerini yaşatıcı ve geliştirici çalışmalar yapabilirler. Devletler kendi elleriyle kendilerine devlet içinde devlet ya da millet içinde millet yaratacak çalışmalara girişmezler.

AİHM konuyla ilgili olarak verdiği bir kararda 'Bir dilin ege-

menlik alanında bir başka dille eğitim hakkını istemek mümkün değildir' der. Bunun anlamı kamusal alanda Türkçeden başka bir dil kullanılamayacağı anlamına gelmektedir.

Türk demek bir anlamda Türkiye demektir. Türkiye demek de Türkçe demektir. Türkçeden başka yaşayan dil ve lehçelerin yaşatılması, konuşulması ya da korunması başka bir şey, Türk milletinin karşısına Türkiye'de bir başka millet, Türkçenin karşısında bir başka dil ikame etmek başka bir şeydir.

Anayasa'ya Türkçeden başka dillerle eğitim girerse, anayasa Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olmaktan çıkar.

Dilde ayrışma eninde sonunda devlette ve millette ayrışmaya gider. Millet, manaları aralarında ortaklaştırmış halktır. Manaların ortaklaştıran dildir.

Bizim bu konuda izleyeceğimiz yol, Anayasa ve yasaların öngördüğü yoldur.

Bölücü örgütün ve bazı sözde aydınların ana dilde eğitim talebi Kürt vatandaşlarımıza mal edilmeye çalışılıyor. Bugün bu talebin yeni Anayasa'da yer edinme gayreti konusundaki girişimler hepimizin malumudur. Peki anadilde eğitimin sakıncaları nelerdir? Öte yandan Kürtçe seçmeli ders oldu. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

"Türkiye Cumhuriyetini kuran halka, Türk milleti denir". Anne dilinde eğitim, Türk milleti içindeki bazı grupların büyük kitleden yani Türk milletinden dil olarak kopmaları anlamına gelir. Dille gelen kopuş, eninde sonunda devletten kopuşa neden olacaktır. Tarih bunun sayısız örnekleriyle doludur.

Kürtçe Seçmeli ders mevcut Anayasaya uygun değildir. Anayasaya uygun davranmayanlar anayasal suç işlemiş olurlar.

> Gerçek demokratik devlet -resmi dili hariç- konuşulan mahalli dillere karşı tarafsızdır. Demokratik devlette kamunun görevi özgürlüklerin önünü açmaktır. O özgürlük alanında bireyler ya da gruplar kendi imkanlarıyla kendi dillerini yaşatıcı ve geliştirici çalışmalar yapabilirler. Devletler kendi elleriyle kendilerine devlet içinde devlet ya da millet içinde millet yaratacak çalışmalara girişmezler.

Ana dilde eğitim meselesi resmi dilin tartışılmasına da yol açabilir mi?

Türkiye'de gerçek sorun anne dilde eğitim değildir. Sorun bir takım insanların bölücülük amaçları için, anne dilde eğitimi araç olarak kullanması sorunudur. Bölücülük ve bölünme aşama aşama uygulamaya sokulan bir süreçtir. Anne dilde eğitim bir aşamadır, arkasından resmi dil talep etme aşaması gelecektir.

Başbakan Erdoğan son açıklamasında "Tek devlet, tek millet ve tek bayrak" dedi ancak tek dil vurgusu yapmadı. Size göre bunun nedeni nedir? Erdoğan'ın açıklaması yeni Anayasa'da dil konusunda bir ipucu mu veriyor?

Başbakan Erdoğan sürekli konuşmaktadır. Her konuşmada da birbirine ters görüşler ileri sürebilmektedir. Onun söz, açıklama ve yaklaşımları üzerinde durmaya değmez. Çünkü her an tam tersini söyleyebilir.

Bilindiği gibi Türkiye'de bazı insanların devlet, millet, bayrak ya da dil diye sorunları yoktur. Onlar bu kavramları zamanı gelince kullanılıp atılacak slogan olarak nitelerler. Kozmopolitan bakışlıdırlar. Onlar daha büyük ve makro ideallerin peşindedirler. Büyük Ortadoğu, Medeniyetler arası ittifak ve Dünya liderliği gibi konularla ilgilidirler. Onların görevi Türkiye'yi küresel dünyaya eklemlemektir. Bu bakımdan onlar dinler arası, diller arası, milletler arası ve bayraklar arasıdırlar. Bu Türkiye'ye özgü yeni bir masonluk biçimidir.

Türkçenin korunması ve geliştirilmesi konusunda TBMM Başkanlığına Kanun Teklifi sunmuştunuz. Teklifin içeriğinden söz eder misiniz? Yeni Anayasa'da bu konu ile ilgili çekinceleriniz var mı? Yeni Anayasa'da Türkçe nasıl yer bulmalıdır?

TBMM'ye sunduğumuz yasa teklifinin amacı, Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde Türkçenin ahengini ve doğal gelişimini bozabilecek etkilerden korunmasını, kendi özüne ve dil bilgisi kurallarına uygun bir şekilde geliştirilmesini düzenlemektir. Bu bağlamda yasa ile Türkçenin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik alınacak önlemleri, uygulanacak yaptırımları ve eğitim-öğretim kurumlarında eğitim dili olarak Türkçenin etkinliğinin arttırılmasına ilişkin ilke ve düzenlemeleri kapsamaktadır.

Bilindiği gibi Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 3'üncü maddesi "Türkiye devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün-

dür. Dili Türkçedir". Hükmüne yer verilmiştir. Gelişmiş, çağdaş ülkelerde toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan coğrafyayı vatanlaştıran, yaşanan mekâna anlam kazandıran temel unsur "dil"dir. Türkçemiz yüzlerce yıllık kültür hayatımızın, medeniyetimizin gerekçesidir. Rahmetli Yahya Kemal'in ifadesiyle "annemizin ağzımızdaki ak sütüdür."

'Türk insanını saran kumaşın markasının bile yabancı olmasından onu kıskanırım' sözü aşırı duyarlılık içerse de Türkçenin bozulma ve yozlaşma konusunda geldiği aşama ciddidir.

Türkçenin korunmasına, gelişmesine, gelecek nesillere iletilmesine büyük özen gösterilmelidir. Dili yozlaşan, yabancı dillere karşı, gerek toplum hayatında gerekse bilim ve eğitimde geri plana düşen bir milletin geleceği ciddi şekilde tehlikeye düşer. Her alanda kendi dilini hâkim kılmayan milletler kendilerini başkalarının gerçekliğini yaşamaya mahkûm ederler. Başkalarının anlam ve kuramlarıyla dünyayı algılayan bireyler, hayatta başkalarının maddi pratiklerini yaşamak eğilimi içinde olacaklar ve düşünce dünyasında başkalarının sorunsallarına çözüm getirmeye gayret edeceklerdir.

> Anne dilinde eğitim, Türk milleti içindeki bazı grupların büyük kitleden yani Türk milletinden dil olarak kopmaları anlamına gelir. Dille gelen kopuş, eninde sonunda devletten kopuşa neden olacaktır. Tarih bunun sayısız örnekleriyle doludur.

Türkçe sözcüklerin, deyimlerin, konuşma biçiminin bozulması doğrudan Türkçe düşünmeyi de etkilemektedir. Bu noktada Türk olmak özünde Türkçe konuşmak anlamına gelmektedir.

Farklı kültürel toplumların birbirini etkilemeleri yüzyıllar içerisinde doğal görülebilse bile, bir milletin gündelik hayatını düzenleyen kuralların olabildiğince arındırılarak topluma sunulması daha doğru olacaktır. Türkçenin toplum hayatındaki işlevi dikkate alınmalı, bunun milli bir politika şeklinde benimsenmesi ve yürütülmesi sağlanmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde başta büyükşehirlerimiz olmak üzere birçok şehrimizde cadde ve sokaklarında alelusul yazılmış çok sayıda işyerleri ve ticari kuruluş levha ve tabelası bulunmaktadır. Günümüzde, Türk alfabesi ve Türkçe kelimeler ile yazılan işyeri ve ticari kuruluş levha ve tabela sayısı azınlıkta kalmış durumdadır. Türkçe, vatanında giderek köşeye sıkışmaktadır.

Sorun yalnızca yabancı tabela, ad ya da levha sorunu da değildir. Türkçenin mevcut haliyle varlığı

Esasında Türkçenin yasayla korunma ihtiyacının ortaya çıkmasından daha elim, vahim ve acıtıcı bir durum olamaz. Çünkü dili millet konuşur, millet yaşar ve millet korur. Bu konuda hiç kuşku yoktur. Ancak teknolojik gelişmeler, kültürel ilişki yoğunluğu, internet, televizyon ve nesiller arası kopukluk böyle bir ihtiyacı Türkiye'de zorunluk haline getirmiştir.

tehdit altındadır. Sözgelimi, bir işyeri adını "etçi" yerine "ethçi" bir başkası "perdeci" yerine "perdecci", bir başkası da "Kafe Keyif" yerine "CafeCeyf" biçiminde tabela koymaktadır. Türkçe herkesin keyfine göre eğilip, bükülen ve üzerinde oynanan bir dil haline gelmiştir. Bu durumun devamı halinde elli yıl sonra bambaşka, Türkçe olmayan bir Türkçeyle karşı karşıya kalınacaktır.

Teknolojideki gelişmeler, televizyon, internet ve ulaşım yoğunluğu dile gerekli özen gösterilmediği için Türkçeyi tehdit eder hale gelmiştir. Bu süreç ciddiyetsizlik, bilgisizlik ve yetersizlikle birleşince Türkçe iyiden iyiye yozlaşmanın ve bozulmanın tehdidi altına girmiştir.

Esasında Türkçenin yasayla korunma ihtiyacının ortaya çıkmasından daha elim, vahim ve acıtıcı bir durum olamaz. Çünkü dili millet konuşur, millet yaşar ve millet korur. Bu konuda hiç kuşku yoktur. Ancak teknolojik gelişmeler, kültürel ilişki yoğunluğu, internet, televizyon ve nesiller arası kopukluk böyle bir ihtiyacı Türkiye'de zorunluk haline getirmiştir.

Değişen anayasalara rağmen değişmeyen hassasiyet Türkçe konusunda olmalıdır ve olacaktır.

Yabancı dille eğitim ve yabancı dil öğretimi okul öncesi eğitim kurumlarında da yapılmaktadır. Buna rağmen öğrenciler liseden mezun olduklarında yabancı dil açısından yetersizdir. Bu noktadan baktığımızda ülkemizdeki yabancı dil öğretimi hakkındaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz? Yabancı dille eğitim ve yabancı dil öğretimi Türkçeyi tehdit ediyor mu?

Türkiye'de yabancı dil eğitimi ile yabancı dille eğitim birbirine karışmış durumdadır. Türkiye'de eğitimin dili, yasalara göre Türkçedir. Yabancı dille eğitim anayasaya aykırıdır. Yabancı dil eğitimindeki başarısızlığın nedeni pedagojik unsurlar, teknikler, yöntemlerdeki yanlışlıklardan kaynaklandığı kadar Türkçeyi iyi bilmemek ve kullanamamakla da yakından ilgilidir.

Türkçeyle ilgili olarak Atatürk'ün söylediklerini hatırlamakta yarar vardır. Atatürk der ki, "Türk milletinin dili, Türkçedir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay olabilecek bir dildir. Onun için her Türk dilini çok sever ve onu yükseltmek için çalışır. Bizde Türk dili, Türk Milleti için mukaddes bir hazinedir. Çünkü Türk milleti geçirdiği nihayetsiz hadiseler içinde ahlakının, ananelerinin, hatıralarının, menfaatlerinin, velhasıl bugün kendi milliyetini yapan her şeyin dili sayesinde muhafaza olduğunu görüyor. Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir".

Bulgaristan'da Türkçe olan adını değiştirmeye direndiği için zulüm gören ve sonunda da Türkiye'ye göç eden Ahmet Şerif Şerefli şunları yazar: "Kiracı yaşadık, köle olarak yaşadık baba yurdunda. İnsan yurdunda kiracıysa, vatanı yoksa dili, hukuku, neyi vardır onun acaba? Ne evi, ne huzuru, ne dili, ne geleneği, ne onuru, ne geleceği vardır…./… vatan diye yaralı anadilime sığındım. Türkçe ağladım, Türkçe güldüm sevdimse Türkçe sevdim. Neden mi? Bu ülkede Türk doğmak, Türk olmak, Türk kalmak yasaktı da ondan".

Yahya Kemal, Türkçe için "ağzımda anamın ak sütü gibidir" der. Türkçe gibi bir dili, kimsenin hafife almaya ya da görmezlikten gelmeye hakkı yoktur. Türkçeyi küçük düşürmek, aşağılamak ya da olsa da olmasa da olur, muamelesine tabi tutmak da kimsenin haddi değildir.

ORHUN YAZITLARI

EY TÜRK OĞUZ BEYLERİ!
ÜSTTEN GÖK ÇÖKMEDİKÇE,
ALTTAN YER DELİNMEDİKÇE,
TÜRK ULUSU, TÜRK YURDU,
TÜRK DEVLETİ ,
TÜRK TÖRESİ BOZULMAZ.

EY ÖLÜMSÜZ TÜRK ULUSU!
KENDİNE DÖN!
SU GİBİ AKITTIĞIN KANINA,
DAĞLAR GİBİ YIĞDIĞIN
KEMİKLERİNE LAYIK OL!

MHP Manisa Milletvekili
Erkan AKÇAY :

" Türkçe 1923 yılında icat edilmedi. Bu topraklarda yaşayanlar Selçuklu döneminde de, Osmanlı döneminde de, Cumhuriyet'te de resmi dil olarak, ortak iletişim dili olarak bin yıldır Türkçe'yi kullanmaktadır. "

Söyleşi MeltemYALÇINKAYA

Terör son yıllarda büyük bir ivme kazaFndı. Şehit haberleri ard arda geliyor. Terör böylesine hortlamışken, Anayasa çalışmaları kapsamında ana dilde eğitim konusunda da tartışmalar yoğunluk kazanmış durumda. Önümüzdeki eğitim-öğretim yılından itibaren Kürtçe seçmeli ders haline gelecek. Tüm bu yaşanan gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Ana dilde eğitim bilimsel ve toplumsal bir ihtiyaç mı? Anadilde eğitim tartışmalarını ve Türkçenin seçmeli ders olmasına nasıl bakıyorsunuz?

Şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum, milletimizin başı sağ olsun. Maalesef her gün şehit vermeye devam ediyoruz. Türkiye bin yıldır dünya âlemin bildiği bir ülkenin adıdır. Türk vatanında yaşıyoruz ve bin yıldır defalarca haçlı seferlerini göğüslemiş topraklardayız. En son 1918 Mondros Mütarekesi'nden sonra düşman işgaline uğramıştık. Kurtuluş Savaşı'yla bu işgali defettik ve yeni bir devlet kurduk. Türkiye, dünyanın en stratejik yerlerinden birisidir ve bir de biz tarihimiz boyunca çok sayıda imparatorluklar kurmuş bir millet olarak daima milletler mücadelesinin en ön cephesinde yer almışız. Bu nedenle bu yaşanalar bizim için sürpriz değil.

Terör 1984 yılından önce başlamıştır. PKK terörünün başlangıcı 1978 yılına kadar gider. Bu sadece bir örgüt adıdır. Ancak bölücülük hareketleri ve bizi kendi vatanımızda boğma gayretlerinin mazisi çok eskidir. Bin yıla kadar uzanır. Büyük bir Ermeni kalkışması olmuştur. Başka isyanları da yaşadık ama Türkiye Cumhuriyeti'nde PKK terörüyle boğuşma sürecimiz 1978 yılından bu yanadır. Terör olayları ülkeyi bölüp, parçalamak, bizi millet olarak bu topraklarda yok etme amacına yönelik faaliyetlerin bir uzantısı olduğu için bununla birlikte dillendirilen talepler var. Bölücülerin siyasi, sosyal, ekonomik uzantıları var. Her yerde yuvalanmışlar. Propaganda ve beyin yıkama faaliyetinde çok ciddi mesafe aldılar. Terörle birlikte dile getirdikleri taleplerden birisi de anadilde eğitimdir. Hükümetin seçmeli Kürtçe dersi verme kararı terörle birlikte dile getirilen ve dayatılan taleplerin bir uzantısıdır. Ancak bu tür taleplerin hiçbir zaman sonu gelmez. **Bu talepler haksız, dayanaksız, bilimsel manada temelsiz, siyasi ve kültürel manada boşlukta kalan taleplerdir.** Özellikle anadilde eğitim konusuna böyle bakıyoruz. Ancak bazı kesimler insanlarımızın beynini öyle bir yıkamışlar ki... Bunlar doğal talep olarak görülüyor. Yanlışlık burada başlıyor. Bu vesile ile bir üzüntümü de ifade etmek istiyorum. Anadille eğitimin pedagojik, bilimsel ve siyasi yönünü değerlendiren çok sayıda yayın yok. Bu konu medyada toplumu aydınlatacak şekilde dile getirilmiyor. **Benim bu konuda bir tespitim var: Türkiye'de zaten hiç kimse anadiliyle eğitim görmüyor ki. Bakın, eğer anadilini annemizden öğrendiğimiz dil olarak kabul ediyorsak ki öyledir-Birleşmiş**

Terörle birlikte dile getirdikleri taleplerden birisi de anadilde eğitimdir. Hükümetin seçmeli Kürtçe dersi verme kararı terörle birlikte dile getirilen ve dayatılan taleplerin bir uzantısıdır. Ancak bu tür taleplerin hiçbir zaman sonu gelmez. Bu talepler haksız, dayanaksız, bilimsel manada temelsiz, siyasi ve kültürel manada boşlukta kalan taleplerdir.

Milletler veya uluslararası birtakım örgütlerin tanımının anadilden kastı da budur, bölücü terör örgütünün Meclis'teki uzantısı BDP temsilcilerinin Meclis'te anadille ilgili yaptığı konuşmalarda da annelerinden öğrendikleri dil şeklinde ifade ederler-Türkiye'de hiç kimse ama hiç kimse annelerinden öğrendiği dille eğitim yapmamaktadır. Önce bunu bilmemiz lazım. Bu nedenle eğri oturup, doğru konuşacağız. Kullandığımız kelimelere, kavramlara dikkat edeceğiz. İnsanlar anadiliyle eğitim görmüyorsa neyle eğitim görüyorlar? 74 milyon Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı en az bin yıldır bu topraklarda; Selçuklu döneminde, Osmanlı döneminde ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde resmi dil olarak Türkçeyi kullanmıştır ve halkın ortak iletişim vasıtası Türkçe olmuştur. Türkçe bin yıldır bu topraklarda etnik kökeni, ırkı, dini, mezhebi ne olursa olsun herkesin ortak iletişim vasıtası olmuştur. Türkçe 1923 yılında icat edilen, devletin dayattığı bir dil değildir. Biz İstanbul Türkçesi'yle eğitimimizi sürdürüyoruz, medya iletişimini sağlıyoruz. Devletin resmi dili Türkçedir, Devletin resmi işleri Türkçe ile yapılıyor. Biz Türkçe ile felsefe yapıyoruz, sanat yapıyoruz, gündelik hayatımızı idame ettiriyoruz.

Çarşıda, pazarda, kahvede, sokakta, evde tek bir millet halinde ve Türk milletinin birliğini, dirliğini sağlayan, tasada kıvançta ortak bir toplum haline getiren bu dili kullanıyoruz. Elbette lehçeleri de var, değişik ağızları da var. Denizli'nin köyünde yaşayan bir vatandaşımızın konuştuğu Türkçeyle Karadeniz'deki veya değişik bölgelerde konuşulan Türkçenin ağız ve lehçe farklılıkları vardır. Ancak bu dil birliğini tesis eden ve tamamlayan İstanbul Türkçesi'dir. Mesela havucun her yörede farklı adı vardır. Pürçüklü, sarıot, çörtük v.b. 6 tanesini tespit ettim. Ben anadilimde havucu çörtük olarak öğrenmişimdir, başkası sarıotu ya da pürçüklü olarak öğrenmiştir. Herkes annesinden öğrendiği dilini gündelik hayatında konuşur, kültürünü yaşar, şarkısını söyler. Zaten kimsenin buna bir şey söylediği yok. Fakat ana dil eğitimi talebinin amacı bin yıldır dil birliğini tesis etmiş Türk milletini bölmek, Türk milleti içerisinden ayrı bir millet çıkartmak gayretidir. Çok açık ve net söylüyorum; Bilim adamlarının da söylediği budur: Etnisite, sosyolojik anlamda milleti ifade etmez. Dolayısıyla Kürt diye bir millet yoktur. Millet bir ayrı bir sosyolojik yapıdır, karakterdir. Türk milleti vardır, Çin milleti vardır. Belki de 50'nin üzerinde etnik guruptan oluşan Çinliler var. Bunlar binlerce yıllık süreç içerisinde diliyle, kültürüyle, ortak tarihiyle millet haline gelmiştir. Türk milleti de böyle bir millettir. Tarih boyunca medeniyetlere beşiklik yapmış, devletler kurmuş olan

Türkler yönetim ve devlet yeteneği fevkalade üstün bir millettir. Dolayısıyla anadille eğitim tamamen bu topraklarda ayrı millet yaratıp, bu yapıyı çatıştırmak ve ülkemizi bölüp, parçalamaya yönelik bir gayretin tezahürüdür.

Kürtçe diye ifade ettikleri bir cümle içerisinde diyelim ki 15 kelime var. Bunun zaten 7-8 kelimesi Türkçe kökenli. Bir kısmı Farsça, bir kısmı Arapça, artık diğerlerini de dille ilgilenenler bilir. Birden ona kadar sayamayan bir dil olur mu? Kürtçe anadilde eğitim isteyen bir kişiye '1'den 10'a kadar Kürtçe sayar mısın?' diye sorsak Farsça saymaya başlar. Oysa sayılarımız, dilimiz öz be öz Türkçedir. Ne Farsçadan, ne de başka bir yabancı dilden alınmıştır. Her şeyden önce bir dilin matematiği olacak. Var edilmeye çalışılan bir dil vardır. Dolayısıyla anadilde eğitim nasıl verilecek? Ayrıca şöyle bir siyasi gerçek vardır: Devlet, her 'yoruldum' diyene han yapamaz. Herkese ana dilde eğitim yaptırmaya kalksanız o zaman çok sayıda bu tür eğitimler vermeniz gerekecek. Benim annem 'geliyorum' yerine 'geliban', "geliyom"; 'ne yapıyorsunuz' yerine 'netçen' der. Denizlili bir arkadaşım "annem çok güzel Çince konuşur" dedi. "Nasıl?" diye sorduğumda şöyle dedi: "Bayramda çocukları köye götürdük. Çocuklar bahçede oynuyorlar. Annem de sofrayı hazırlamış. Çocukları çağırmış, oyunu bırakıp gelmiyorlar. Bunun üzerine başladı bağırmaya, "Len den çençen edip durman yen, yun, gon" diyordu. Yani "Hadi, çene çalıp durmayın, oyunu bırakın, sofraya oturun, yiyin, yıkayın, koyun" diyor. Bu köylü bir annemizin kullandığı dildir ve öz be öz Türkçedir; ancak bunların hiçbir kelimesi okullarda eğitim olarak verilmez. Devletin resmi dilinde de kullanılmaz.

Anayasamızın 42. maddesi değiştirilerek, Yeni Anayasa'da ana dilde eğitim talebi yer alırsa bunun sonuçları ne olur? Bunun dilde bir çözülme başlatacağı endişelerine katılıyor musunuz? Milletleşme sürecinin böylesi bir düzenlemeyle zarar görebileceğini düşünüyor musunuz?

Ana dilde eğitim talebi Anayasa'da yer alırsa bölünme Anayasa'da tescillenmiş olur. Dil demek millet demektir. Şimdi

> Biz de ısrarla soruyoruz: Madem tek millet, bu milletin adı ne? Adı olmayan bir millet olur mu? Rus milleti, Çin milleti, Arap milleti, Yunan milleti, İngiliz milleti var da, Türkiye Cumhuriyeti topraklarında yaşayan milletin adı yok mu? Bu milletin adı var. Kim ne derse desin bu milletin adı Türk milletidir. Bugün Türk kavramını Anayasa'dan çıkartmak isteyenler bunu başarırsa, yarın devletin adını da değiştirmek isteyecekler.

Başbakan ve iktidar mensupları hatayı burada yapıyorlar. Başbakan "tek bayrak, tek millet, tek devlet" diyor, sonra da üzerine basa basa "tek dil demiyorum" diyor. İşin püf noktası burada. Bölücülük burada, milleti ayrıştırmak ve etnik bölücülük yapmak burada. Başta Genel Başkanımız olmak üzere bizler defalarca soruyoruz: "Tek bayrak diyorsunuz da bu bayrağın adı ne?" Her ülkenin, her milletin bir bayrağı var. Mesela bir Alman bayrağını gördüğümüzde Almanya bayrağı demiyoruz. Amerikan bayrağını gördüğümüzde Amerikalı bayrağı demiyoruz. Amerika'da belki 70 etnik gurup vardır; ama kendi devletiyle birlikte milletleşmesini büyük ölçüde başarmıştır. Fransız bayrağını gördüğümüzde Fransa bayrağı demiyoruz. Yunan bayrağı gördüğümüzde Yunanistan bayrağı demiyoruz. Bizim bayrağımızın adı da Türk bayrağıdır. Bir iktidar düşünün bayrağının adını söylemiyor. Öte yandan 'tek millet' diyorlar ama adını söylemiyorlar. Bakın, bu çok dikkat çeken bir durumdur.

Biz de ısrarla soruyoruz: Madem tek millet, bu milletin adı ne? Adı olmayan bir millet olur mu? Rus milleti, Çin milleti, Arap milleti, Yunan milleti, İngiliz milleti var da, Türkiye Cumhuriyeti topraklarında yaşayan milletin adı yok mu? Bu milletin adı var. Kim ne derse desin bu milletin adı Türk milletidir. Bugün Türk kavramını Anayasa'dan çıkartmak isteyenler bunu başarırsa, yarın devletin adını da değiştirmek isteyecekler. Özal zamanından bu yana başlayan ve dillendirilen niyetler var. Yarın "Türkiye adını da çıkartalım" diyecekler. "Bu ülkenin adı Türkiye, devletin adı Türkiye Cumhuriyeti Devleti olmasın" diyecekler. Neden? Çünkü Türkiye; Türklerin yaşadığı yer, Türklerin vatanı demek. '36 tane etnik grup var. Bu ülkenin adına neden Türkiye diyelim? Başka bir şey diyelim' şeklinde sesler yükselecek. "Türk milleti demeyelim, Türkiyeli diyelim; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı temelinde birleşelim" diyecekler. Böyle saçmalık olur mu? Sayın Başbakan "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı temelinde birleşeceğiz" diyor. Bu son derece yanlıştır ve aymazlıktır. Bizim Anayasamızda, vatandaşlık hukukumuzda, bütün kanunlarımızda biz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak zaten bir bütünüz. Bunu sen sağlayacak değilsin ki. Bu bütünlük zaten var. Ama bizim bir de millet gerçeğimiz var. Biz Türk milletiyiz. İnsanların soyu, ırkı, etnik kökeni ve milli kimliği bunlar hep farklı farklı olgulardır. Bizde kavramlar çok yanlış kullanılıyor. Bu kavramları doğru kullanacak, aydınlatacak olan aydınlarımız, akademisyenlerimiz, bilim adamlarımız, sosyologlarımızdır. Millet nedir? Milli kimlik nedir? Dil nedir? Anadil nedir? Irk nedir? Etnisite nedir? Herkesin anlayacağı ve kabul edebileceği tanımların bu topluma iyi öğretilmesi gerekiyor. Örneğin Kürt etnisitesi vardır; ama Kürt milleti yoktur. Etnisite ayrıdır, ırk ayrıdır, millet ayrıdır. Bu kavramların birbirine yakınlıkları olabilir ama özünde ayrıdır. Millet ayrı kavramdır. Bunlar birbirine karıştırılıyor. Dolayısıyla dil, resmi dil, anadil, kimlik, millet, ırk, etnisite kavramları birbirine karıştırılıyor. Türkiye'de biraz da bu kavram kargaşalığından yararlanarak beyin yıkama faaliyeti yürütülüyor Bu nedenle Türk milleti olarak anadilde eğitim zırvalıklarına kesinlikle karşı çıkmamız gerekiyor. Buna karşı mücadele etmemiz gerekiyor.

Anadilde eğitim gibi saçmalıklarla uğraşacağımıza, çocuklarımızı anaokulu döneminde ve ilkokulda Türkçemizi en iyi şekilde kullanılır hale getirmemiz gerekiyor. Ancak okuldaki eğitim de yetmiyor. Mutlaka bu konuda medyanın da devrede olması gerekir.

Türkçemizde büyük bir kirlenme yaşanmaktadır. Öte yandan Türkçenin yabancı dillerin etkisi altında olduğunu da söyleyebiliriz. Sokak ve cadde isimleri ile alışveriş merkezleri, dükkân isimlerinde bunu net olarak görüyoruz. Türkçede yaşanan kirlenmenin önlenmesi, Türkçenin yabancı dillerin etkisinden çıkarılması, korunması ve geliştirilmesi için partinizin ne tür çalışmaları var?

Türk milliyetçisi fikriyatını benimsemiş, Türk milletinin geçmişten geleceğe tüm meselelerini esas almış bir partinin mensubu ve Türk milliyetçileri olarak Türk dilinin gelişmesini ve korunmasını merkez alıyoruz. Özellikle Milliyetçi Hareket Partili birçok belediyenin bu konuda çalışmaları var. **Özeleştiri yapacak olursak; Türk milleti olarak yabancı kelimelere ve kavramlara karşı kendi dilimizi korumakta çok ciddi zafiyetimiz var.** Bu yeni bir şey değil. Selçuklu ve Osmanlı döneminde de, Türk Cumhuriyetlerinde de dil ile ilgili sorunlarımız olmuş. Yabancı kelimeleri gündelik veya yazım hayatımızda, resmi işlerimizde kullanma eğilimimiz olmuş. Buna rağmen Türkçe bugüne kadar gelişmiştir. Dildeki kirlenmeye karşı eğitim ve insanlarımızı bilinçlendirmek çok önemlidir. Bu konuda görev; aydınlarımıza, siyasetçilerimize, yöneticilerimize, medyaya düşüyor. Maalesef bir İngiliz'in İngilizceye, bir Fransız'ın Fransızcaya, bir Yunanlı'nın Yunancaya sahip çıktığı kadar Türkçemize millet olarak sahip çıkamıyoruz. Anadilde eğitim gibi saçmalıklarla uğraşacağımıza, çocuklarımızı anaokulu döneminde ve ilkokulda Türkçemizi en iyi şekilde kullanılır hale getirmemiz gerekiyor. Ancak okuldaki eğitim de yetmiyor. Mutlaka bu konuda medyanın da devrede olması gerekir. Televizyonlarda birçok kamu spotu yayınlanıyor. Dil konusunda da toplumumuzun dikkatinin çekilmesi ve Türkçe işyerlerine özendirilmesi gerekir. O kadar ucube diyeceğimiz kelimeler uydurulmuş ki… Bunlar Türkçe değil, yabancı dil de değil. Yerel yönetimlere çok iş düşüyor. Bazı konular insanların keyfine bırakılamaz. Bazı şeyler devlet gücüyle olur, zorunlu tutmak gerekir. Özellikle işyerlerine, alışveriş merkezlerine verilecek isimler insanların keyfine bırakılmamalıdır.

BAYRAK ŞİİRİ

Ey, mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü,
Kızkardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü!
Işık ışık, dalga dalga bayrağım,
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
mezarını kazacağım.
Seni selamlamadan uçan kuşun
yuvasını bozacağım.

Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...
Gölgende bana da, bana da yer ver !
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar.
Yurda ay yıldızın ışığı yeter.

Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün.
Kızıllığında ısındık,
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün.
Gölgene sığındık.

Ey, şimdi süzgün, rüzgarlarda dalgalan;
Barışın güvercini, savaşın kartalı...
Yüksek yerlerde açan çiçeğim;
Senin altında doğdum,
Senin dibinde öleceğim.

Tarihim, şerefim, şiirim, her şeyim:
Yer yüzünde yer beğen !
Nereye dikilmek istersen,
Söyle, seni oraya dikeyim !

Arif Nihat ASYA

Topraklarını Düşman İşgalinden Kurtaran Bu Ulus, Dilini de Yabancı Dillerin Boyunduruğundan Kurtaracaktır.

Mustafa Kemal ATATÜRK

Mehpare ÇELİK TRT Eski Spikeri

Dil bir ulusun, anı denizidir. Bu denizde tarihinin, kültürünün, duygu ve düşünce dünyasının gemileri yüzer. Bu gemilerin hepsinin kaptanı dildir. Yani dil, bir ulusun hafızası, onuru, kimliği, kişiliği kısacası varoluş nedenidir.

Bugün anadilimiz konusunda karşı karşıya kaldığımız sorun tam da bu noktada düğümleniyor. Yeni kuşaklar var oluş nedenlerimizden kimliğimizden, kültürümüzden, anadil bilincinden ve bu dilin zenginliklerinden, söz dağarından habersizler, sözcükler, deyimler gerçek anlamlarında kullanılamıyor. Bir üniversiteli gencin sözcük dağarcığında kaç sözcük var, dilsel zenginliğimizden ne kadar haberdar ?... Bu sorunların yanıtı ne yazık ki iç açıcı değil. Ülkemizde yazılı ve görsel basının yarattığı, ne olduğu belirsiz ve asla bize ait olmayan alt kültür ve buna bağlı olarak yazılı kültürde ki yozlaşma, ucuzlama ne yazık ki dilimizin çok alt düzeyde kullanımına yol açmıştır. Aileler artık çocuklarının konuşma ve yazma düzeylerini hem kontrolden hem de kendileri olması gereken düzeyden uzaklaşmışlardır. Ancak, en başat soru şudur; Eğitim hayatında çocuk-

larımıza anadil bilinci verilmekte midir ve anadil yazı ve konuşmada doğru ve etkili bir biçimde öğretilmekte midir?... Ne yazık ki HAYIR… Üzülerek söylemek gerekirse eğiticilerimizin çoğu artık doğru ve güzel konuşma - yazma konusunda örnek olma niteliklerini yitirmişlerdir. Öğrencisine Türkçenin yazıldığı gibi okunduğu, okunduğu gibi yazıldığını söyleyen bir eğitici Türkçeye en büyük kötülüğü yapmakta ve bu güzel dilin sözel, işitsel, güzellik ve zenginliğinden öğrencilerini yoksul bırakmaktadır. Şu değişmez bir kuraldır ki Türkçe asla yazıldığı gibi okunmaz, okunduğu gibi yazılmaz. En basitinden ağabey yazıp, aağbi okuduğumuz gibi. Bu Türkçenin bir kurallar dili olduğunun en basit örneğidir ve Türkçe bunun gibi doğru ve güzel konuşmak adına bilinmesi gereken pek çok kuralları barındırır.

Eğitimini yabancı dille yapan bir ülkede anadil bilincini, ayrıcalığını, gerekliliğini özelliklerini ve saygınlığını kimseye anlatamazsınız. Bugün kurduğu cümlenin yarısını yabancı bir dilin sözcükleriyle oluşturan öğrenciden ne " AKLIN SÜSÜ DİLDİR, DİLİN SÜSÜ SÖZDÜR" diyen Yusuf Has Hacip'e ne de Türkçeye ilgi ve saygı bekleyemezsiniz. Beklerseniz gülünç olursunuz. Çünkü o öğrenciden en basit bir havuz problemini yabancı bir dille çözmesini bu eğitim sistemi dayatmaktadır., oysa unutulmamalıdır ki bir insan ancak bir dille doğru düşünür, doğru muhakeme yapar, doğru konuşur oda anadilidir. Yabancı dille eğitim başka bir şeydir, (bugün yaşadığımız sorunların birinci nedenidir) yabancı dil öğretimi başka bir şeydir. Elbette çocuklarımız öğrenebildikleri kadar yabancı dil öğrenmelidir ama eğitimleri asla yabancı bir dille olmamalıdır, çünkü bu onlara anadilleriyle düşünme yetisini kaybettirmektedir. Oysa dil bir düşünce aracıdır. Siz anadilinizle düşünmüyorsanız, elbette anadilinizle konuşamazsınız. Dikkat edin çevrenize yeni kuşak İngilizce düşünüp, Türkçe konuşmaktadır. Örneğin, hoşça kal bir veda sözcüğü var iken kendine iyi bak ya da kendine iyi davran gibi çeviri Türkçesiyle konuşmaktadır. Dil bir kültür aracıdır, İngilizin kültüründe bu bir veda cümlesi olabilir ama Türkçe de kültürümüzden fışkıran onlarca veda sözcüğünün farkında bile değildir. "Allahaısmarladık" sözcüğü onlara ne kadar yabancı gelmektedir. Çünkü onlar İngilizce düşünmekte ve çevirerek konuşmaktadır.

Elbette çocuklarımız öğrenebildikleri kadar yabancı dil öğrenmelidir ama eğitimleri asla yabancı bir dille olmamalıdır, çünkü bu onlara anadilleriyle düşünme yetisini kaybettirmektedir. Oysa dil bir düşünce aracıdır. Siz anadilinizle düşünmüyorsanız, elbette anadilinizle konuşamazsınız. Dikkat edin çevrenize yeni kuşak İngilizce düşünüp, Türkçe konuşmaktadır. Örneğin, hoşça kal bir veda sözcüğü var iken kendine iyi bak ya da kendine iyi davran gibi çeviri Türkçesiyle konuşmaktadır. Dil bir kültür aracıdır, İngilizin kültüründe bu bir veda cümlesi olabilir ama Türkçe de kültürümüzden fışkıran onlarca veda sözcüğünün farkında bile değildir.

Anadiliyle düşünmeyen, anadiliyle konuşmayan bir gençlik elbette ulusal duygu ve düşüncelere de yabancılaşmıştır. Büyük Önder ne güzel söylemiş: "Ulusal duygu ile dil arasında bağ çok kuvvetlidir. Dilin ulusal ve zengin olması, ulusal duygunun gelişmesinde başlıca etkendir. Türk dili, dillerin en zenginlerindendir. Yeter ki bu dil bilinçle işlensin…"

Evet dil ulus olmanın ve ulusallığın ana öğelerindendir. Atatürk Türkçenin ulusal nitelik kazanmasını, tam bağımsızlık ilkesinin bir gereği sayıyordu. Bugün anadilimizden uzaklaşmanın duyarsızlığın, ancak bir aşağılık kompleksi olarak ifade edilebilecek yabancı dil hayranlığının toplumumuzda ki yıkımı gözlerimizin önündedir. Dilini doğru konuşamayan yazarlar, konuşmacılar, sunucular, adı yabancı yazılı gö-

Albert Camus'nün özdeyiş gibi ve ibret alınacak bir cümlesi var şöyle diyor: " İKİ VATANIM VAR, BİRİ FRANSA, DİĞERİ FRANSIZCA… FRANSAYI KORUYUP KOLLAYABİLMEK İÇİN FRANSIZCANIN SINIRLARINDA NÖBETTEYİM"

rüntülü kitle iletişim araçları bu sorunu her saniye inanılmaz boyutlara taşımaktadır.

1930'larda başlayan o cesur kültürel atılım dönemini ne yazık ki sürdüremedik. O yıllarda ki bu cesur kültürel ve eğitimsel adımlar, insanımıza ilköğretimde bile nitelikli bir kültürel düzey kazandırmıştı. 70 li yıllardan başlayarak olumsuz etkilerini bugün yaşadığımız eğitim kalitesindeki inanılmaz düşüş, ilköğrenimden üniversitelere kadar eğitim hayatımızı ve toplumsal yapı ve yaşantımızı derinden etkiledi. Yazım kurallarından habersiz, dilin doğru kullanımından, dili zenginleştiren edebiyat ürünlerinden yoksun ve bunlara duyarsız bir nesil yetişti. Şunu da unutmamak gerekir ki demokratik yaşamda ki aksamalar kültürel yaşamımızı da etkiledi. 12 Eylül'ün getirdiği kültürel çölleşmede, kitabın düşüncenin suç olduğu bir dönemde edebiyata, kültür hayatına kapatılan kapıların ardında ancak böyle bir nesil yetişirdi.. Düşünmeyen, okumayan, tartışmayan ve konuşamayan…

Böylesi karmaşık bir sürecin ve onun yarattığı sorunların çözümü elbette öğütler ve yakınmalar değildir… Peki ne yapmalı ?...

Önünde sonunda eğitimde niteliği yükseltmekten başka bir seçeneğimiz yoktur.. Mutlaka ama mutlaka nitelikli eğitim. Böyle bir eğitimle anadillerinin "ses bayrakları olduğu bilinci ve duyarlılığıyla" okuma zevki ve kitap sevgisiyle yetiştirilen, düşünen, düşündüğünü söyleyebilen, yazabilen, tartışan, kendi öz kültürüne yabancılaşmadan çağdaşlığı yakalayabilen, kimlikli, güvenli ve yurtsever birer birey olmaları sağlanmalıdır. Bu niteliklerle donanmış çocuklarımız bizi biz yapan bu ülkenin çimentosu olan anadilimize Türkçemize gerekli özen ve sevgiyi göstereceklerdir.

Albert Camus'nün özdeyiş gibi ve ibret alınacak bir cümlesi var şöyle diyor: " İKİ VATANIM VAR, BİRİ FRANSA, DİĞERİ FRANSIZCA… FRANSAYI KORUYUP KOLLAYABİLMEK İÇİN FRANSIZCANIN SINIRLARINDA NÖBETTEYİM"

Türkçeyi doğru ve güzel konuşmak, koruyup kollamak aynı zaman da TÜRKİYE'Yİ KORUYUP KOLLAMAKTIR… Ve bugün buna her zamandan daha çok gereksinimimiz vardır, bu hiç unutulmasın…

" Türkçeyi doğru ve güzel konuşmak, koruyup kollamak aynı zaman da TÜRKİYE'Yİ KORUYUP KOLLAMAKTIR… Ve bugün buna her zamandan daha çok gereksinimimiz vardır, bu hiç unutulmasın…"

TÜRKÇEMİZE EL ELE HEPBİRLİKTE SAHİP ÇIKALIM

Mülk'ün Tapusunun Maliklerinin Direnme Hakkı ve Görevi

Dr. Durmuş HOCAOĞLU

Kontrolden çıkma eğilimine girmiş veya getirilmiş olan etnisite ve kimlik tartışmaları Türkiye'yi, Mülk'ün asli maliklerinin direnme hakkı ve görevi doğduğu, aksi halde hem haklarını kaybedecekleri ve hem de suçlu duruma düşecekleri bir bıçak sırtına doğru sürüklemektedir ve bunun en büyük müsebbibi de sığ ve sıra-altı siyasettir hal-i hazırdaki durum itibariyle. İmdi bu, öncelikle bir hak ve fakat daha da fazlası olarak, bir görev olmaktadır. Hak'tır: **Mülk'ün tapusunun hakkı!** Çünkü, Mülk'ün kurucusu ve bütün tarih boyunca omuzlayıcısı, taşıyıcısı onlardır, öyleyse hak da onlara aittir. Ve bu noktada hak - bir kere daha ve vurgu ile: **Mülk'ün tapusunun hakkı** - diğer mülki nisab sahiplerininkiyle "eşit" değil, "eşitler içinde birinci"(prima intra pares)'dir. Şundan ki, Millet, sadece ber-hayat olanlardan müteşekkil Halk'tan farklı olarak, tarihi ve sürekli bir olgudur; yaşayanların ve ölülerin bir ve bütün oldukları bir süreklilik ve bu süreklilik ve bir ve bütünlük, ecdad ile ahfadı aynileştirir ki bu suretle, nasıl ki Mülk'ün ilk kurucuları onun asli sahipleri iseler, onların, Mülk'ü sürdüren ahfadı da aynı hakka sahip, yani asli sahiplik hüviyetini haiz olurlar. Bu ise devredilemez bir hak olduğu gibi, bu hakkın muhafaza ve müdafaası da vazgeçilemez bir görevdir aynı zamanda; çünkü, yaşayanların ve ölülerin bir ve bütün olması, aynı zamanda ve ancak, ölülerin yaşayanlar üzerinde devredilemez haklarının, yaşayanların ise ölülere karşı vazgeçilemez ve redd-i miras edilemez vazifelerinin mevcudiyeti ile mümkündür; aksi halde, toprağın fiziki bir veri olmaktan çıkarılıp içine ruh giydirilmiş kutlu bir varlık alanına dönüştürülmesi ile vücut bulan "vatan" teşekkül edemeyeceği gibi, devletin sürekliliği de mümkün ve meşru olamazdı.

Beri yandan, Millet'in tarihi ve sürekli bir olgu olması, O'nun aynı zamanda evrilmesi demektir de ve bu evrilme sürecinde, Kök Neseb, diğer neseblerin tamamını veya bir kısmını potasında eriterek dönüştürmek suretiyle onları kendileştirir ki böylelikle,

neseb genişlemesi yolu ile, asli nesebe katılanlar da aynıyla ilk kurucuların ahfadı haline inkılab ederek aynı hakları ve vazifeleri tevarüs ederler. Bu suretle tekevvün eden Millet, asli kurucu unsurdan, yani "fi'l asl" olmayan ve dönüştürül(e)memiş diğer nesebleri şayet başka tür bir dayanışma bağı ile sağlıklı bir şekilde bağlayamayacak olursa, Mülk sürekli tehdit altında kalır ki bu da Haldun'un Sebeb Asabiyesi dediği bağ olup günümüz modern devletinde almış olduğu şekil, "vatandaşlık"tır. Vatandaşlık, Sayın Başbakan Erdoğan'ın sandığının aksine bir "kimlik" değil, bir "statü"dür ve fakat modern devlette, üzerinden, bütün vatandaşların "kimlik" tanımının yapıldığı bir statüdür; ancak yine modern devlette, işbu yol ile tanımlanan kimlik, kurucu asabiyenin kimliğidir. Yani, açık bir anlatımla, bir ulus-devletin bütün vatandaşları hangi nesebe ait olurlarsa olsunlar ve o nesebden ileri gelen etnik kimlikleri ne olursa olsun, sırf ve yalnız "vatandaş" statülerinden dolayı sahip oldukları kimlik, asli unsurun kimliğidir - mesela Fransa devletinin bütün vatandaşlarının, "Fransalı" değil "Fransız" addedilmesi gibi - ve hatta, dahası, "vatandaş" tanımı da yine kurucu nesebin ismi üzerinden yapılır, yine mesela aynı Fransa devletinin bütün vatandaşlarının, "Fransız" vatandaşı addedilmesi gibi. Şu halde, Türkiye devletinin vatandaşları da, "Türkiye vatandaşı" değil, "Türk vatandaşı" ve "Türkiyeli" değil "Türk" olmak iktiza eder.

Daha açıklayıcı olduğunu düşündüğüm için **"Omurga"** olarak adlandırmayı münasip saydığım Kurucu Asabiye, bu suretle, "fi'l-asl" olmayan bütün vatandaşlarıyla, vatandaşlık statüsü üzerinden bütün diğer hakları mütesaviyen paylaşır; ama te-

Bir ulus-devletin bütün vatandaşları hangi nesebe ait olurlarsa olsunlar ve o nesebden ileri gelen etnik kimlikleri ne olursa olsun, sırf ve yalnız "vatandaş" statülerinden dolayı sahip oldukları kimlik, asli unsurun kimliğidir - mesela Fransa devletinin bütün vatandaşlarının, "Fransalı" değil "Fransız" addedilmesi gibi - ve hatta, dahası, "vatandaş" tanımı da yine kurucu nesebin ismi üzerinden yapılır, yine mesela aynı Fransa devletinin bütün vatandaşlarının, "Fransız" vatandaşı addedilmesi gibi. Şu halde, Türkiye devletinin vatandaşları da, "Türkiye vatandaşı" değil, "Türk vatandaşı" ve "Türkiyeli" değil "Türk" olmak iktiza eder.

kelinde tuttuğu Mülk'ün Tapusu hariç. Mülk'ün Tapusu ortak kabul etmez; çünkü O, sadece bir iradeye ram olur, iki iradeye değil. Esasen, Mülk'ün Tapusu üzerinde, kurucu olmayanların hakkı yoktur; yardım ve/veya katkı bu hakkı doğurmaz, onlara ancak, eşit vatandaşlık statüsü verir; aksi takdirde, ya Mülk, belki de bir daha geri dönmemek üzere, elinden uçar, gider, ya da yine Haldun'un, Zilzal Suresi'nin "Arz zelzele ile sarsıldığı zaman" mealindeki (iza zülziletü'l-arz...) birinci ayetini işaret ettiği ifadesiyle, ***"Onunla birlikte veya onsuz devlete hakim olmaya kastetseler, yeryerinden oynar"*** (Mukaddime., III.II).

Arz sarsılır, sarsılmalıdır da; çünkü, Mülk'ün Tapusu, Omurga'nın devredilemez, vazgeçilemez, paylaşılamaz hakkı olduğu gibi, muhafaza ve müdaafaası da gayri kaabil-i içtinab vazifesidir ve yine çünkü dünya hayatında, dünyaya ait olanlar içerisinde, hiçbir şey, Devlet'ten daha yüce, daha üstün,daha değerli değildir; öyle ki, Vatan dahi, ehemmiyetler hiyerarşisinde, yerine göre, O'ndan sonra gelir.

Mülk'ün temellerinden olan Adalet, Hürriyet ve Mülkiyet içerisinde, Mülkiyet'in yerine göre, ehemmiyeti birinci plana çıkmakta ve hatta Mülk'ün kendisi olmaktadır. Bunun sebebi, benim burada kastetmiş olduğum anlamıyla Mülkiyet'in, alelumum bilinen ve hassaten liberal siyaset filozoflarının kastettiğinden ve üzerinde vurgu ile durduklarından daha farklı ve daha şumullü bir mana taşıyor olmasındandır. Mesela, Liberalizm'in başat temsilcilerinden Locke'un (1632-1704), bir yönetimin, ancak yönetilenlerin rızasına dayandığı müddetçe meşru olabileceğini, bu rızai mutabakatın ilgası durumunda yönetilenlerin direnme haklarının doğduğunu söylerken ileri sürdüğü gerekçelerden birisi de, "mülkiyet" ve "mülkiyet hakkı"dır; fakat, "Hükumet Üzerine İki İnceleme"nin (Two Treatises of Government), "Mülkiyete Dair" (Of Property) bölümünde hususen ele almış olduğu bu kavram ile**[1]** O, Haldun'cu anlamından farklı olarak, kişilerin dünya malları üzerindeki sahipliğini kastetmektedir. Vakıa, Locke, bununla, bir yorumcunun da belirtmiş olduğu gibi *"mülkiyeti bir kimsenin sadece kendi vücudunun ve emeğinin bir damgasını koyduğu benliğinin bir uzantısı olarak değil, bir kimseye, cemiyetin söz hakkını veren bir varlık, bir yer olarak da görüyordu"***[2]**; an-

cak, bu yine de, benim referans olarak aldığım Haldun'cu Mülkiyet kavramı ile ciddi bir farklılık içerisindedir. Locke'cu Mülkiyet, her ne şekilde ele alınırsa alınsın, esas olarak, "mal-mülk" şeklinde daha anlaşılabilir hale getirebileceğimiz, insanların nesneler üzerindeki sahipliğidir ve mülkiyet hakkı da bu sahiplikle ilgili bir haktır; tabiatiyle, bu, ehemmiyetsiz veya küçümsenebilecek bir şey olmadığı gibi, elbette bu kontekstte, sadece Liberalizm ile mukayyet olmayıp, mesela İslam'da da, mü'minleri Allah'tan uzaklaştırmaya vesile olmadığı müddetçe, "makbul ve memduh" addedilmiştir ve gerçekten de, titizlikle korunması gerekir. Ne var ki, İbn Haldun'un kullandığı manada Mülk[**3**], esas olarak "iktidar" manasında olup, devletin hem kendisini ve hem de o devlet üzerindeki sahipliği ifade etmektedir. Bu kontekstte Devlet, bir "mülk"tür, ama bir "mal" değildir; farkı bu şekilde hulasa edebiliriz.

Şu halde, Liberalizm'in, Locke'un görüşleri çerçevesinde müşahhaslaşan mülkiyet ve mülkiyet hakkı problemi ile, benim, Haldun'un görüşleri çerçevesinde müşahhaslaştırmaya çalıştığım mülkiyet ve mülkiyet hakkı problemi aynı kategoriye dahil edilemez; vakıa her ikisi de, gasp ve/veya ilga edilmeleri durumunda direnme hakkı vermektedir; ama fark çok derindir. Benim asıl olarak üzerinde durduğum, liberalizmin - en azından bu kontekstte - ele almadığı bir konudur: Devlet'in elden çıkması.

İmdi, Mülk, devletin hem kendisini ve hem de o devlet üzerindeki sahipliği ifade ettiğine binaen, Mülk'ün elden çıkması, Devlet'in elden çıkması demektir ve buna göre de problem, Liberalizm'deki darlığın ötesinde çok şumullü bir mana ve ehemmiyet kazanarak şu noktaya gelir: Devlet'in elden çıkmasına rıza gösterilebilir mi; velev ki, elden çıkmış bir devlette şahsi mülklerimiz, yani "mal-mülk" korunsa bile?

Bu nokta, şahsi mülkiyetin, "mal-mülk"ün ehemmiyetinin ikincileştiği ve hatta silindiği ve Devlet'in Devlet olarak değerinin herşeyin üzerine çıktığı ve aynı zamanda O'nun, ehemmiyetler hiyerarşisinde, yerine göre, Vatan'dan bile daha önce gelebildiği noktadır da.

Devlet ve Devlet üzerindeki sahiplik, niçin bu derece önemli olabilir?

Burası, bu yazının sınırlarını aşmaktadır; ancak, önce saf felsefi olarak şunu söylemekle yetineceğim: Mengüşoğlu'nun da büyük bir isabetle belirtmiş olduğu gibi[**4**], Devlet, cemiyet hayatının ve "dil, din, kültür ve medeniyet" gibi tüm "insanlık başarıları"nın temel şartıdır. Devletimize sahip olmak, ikinci olarak, yine birincisiyle bağlantılı olmak üzere, bütün milli hayatımızın muhafazası ve terakki ve tekamülü için şart olduğu gibi, tarihimize ve bize hür ve müstakil bir devlet ve vatan emanet eden ecdadımıza, atalarımıza olduğu kadar, istikbalimize, kendilerine hür ve müstakil bir devlet ve vatan teslim etmekle mükellef ve mecbur olduğumuz ahfadımıza, çocuklarımıza ve torunlarımıza karşı sadakat ve namus borcumuz olduğu için tartışılması bile caiz olmaz ve uğruna her türlü fedakarlığın yapılması önce insani ve sonra da milli bir vazife olacak kadar birinci dereceden ehemmiyet taşımaktadır.

Tabiatiyle, Mülk bu kadar büyük ehemmiyetli olduğu için, Mülk'ün sahiplerinin, O'nu elerinden kim almaya kastetmiş veya edecek olursa olsun, mülklerine sahip çıkmak hususunda direnmeleri, başkaldırmaları, hem devredilemez hakları olmaktadır ve hem de kaçınılamaz vazifeleri.

Buna binaen ikaz etmeyi, hem hakkım, hem de vazifem addediyorum: Türkiye Devleti, O'na vatandaşlık yoluyla bağlı olan herkesindir ve bu bakımdan her vatandaş eşittir ve fakat O'nun tapusunun mülkiyeti Türkler'e aittir; ancak şimdi Türkler, bu "Mülk" üzerinde, git-gide, sadece isim sahibi olmanın ötesinde bir haklarının kalamayacağı, tapularını devredecekleri bir süreci yaşamaktadırlar ve tabiatiyle ve bittabii, isim haklarının da ellerinden alınacağı nihai safhayı yaşamak ve tarihin ve istikbalin lanetine muhatab olmak istemiyorlarsa, direnmek haklarını kullanmak ve vazifelerini bihakkın ifa etmek mecburiyetindedirler.

[1] John Locke., *The Works., Volume 4., Economic Writings and Two Treatises of Government.,* 12th Ed., London, Rivington., 1824., Book II., Chp. V., p.352; **[2]** Richard Peters., "John Locke"., Maurice Cranston (Ed.)., *Batı Düşüncesinde Siyaset Felsefeleri., Geniş Hanedanlıklar, Mülk, Hilafet...."]; **[4]** Takiyettin Mengüşoğlu., İnsan Felsefesi.,Remzi Kitabevi Yay., İst., 1988., Bölüm: XV: "Devlet Kuran Bir Varlık Olarak İnsan"*Çev.: Nejat Muallimoğlu., M. Ü. İlahiyat Fakültesi Yay., İst., 1993, içinde, s.72; **[3]**Bkz., mesela: *Mukaddime:* I.III: "

** Bu yazıyı, Terör ve Etnik Ayrımcılık konusunda, güncelliğini koruması münasebetiyle, sendikamız üyelerinden kıymetli düşünce adamı Durmuş Hocaoğlu'nu rahmet ve minnetle anarak ilgilerinize sunuyoruz.*

PKK'nın Yükselişi : 1990'lı Yıllara Dönüş

Araştırmacı-Yazar İkbal VURUCU

Başta iktidar aydınları olmak üzere siyasal karar vericiler şu soruyu soruyor: Niye terörle 30 yıldır mücadeleden bir sonuç alınamıyor?

19 Ekim gecesi Hakkâri'de gerçekleşen ve 24 askerimizin şehit olduğu, 18'inin de yaralandığı PKK saldırısı bize artık bazı hususları sorgulamayı zorunlu kılmaktadır. Oysa Türkiye'de terörün ortaya çıkardığı sonuçların sebepleri, koşulları, olay ve olguların arasındaki bağlantıların sistematik bir açıklanmasına girişmeden genelleştirmeci bir yaklaşımla sorunu "Kürt meselesi"nin çözülmemesine bağlayan karar vericileri etkileyen bir zümrenin varlığı söz konusudur. Bu eğilimdeki aydınlar, iktidar elitleri biçiminde anılan fakat tarafımızdan hükümetin entelektüelleri olarak gerçeğe daha uygun bir tanımlama ile anılan gruptur. Bu zümre, her terör saldırısında derhal savaşa son verilmesi, silahla değil demokratik ve barışçıl yollarla sorunun çözülmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Bu retorikte demokrasinin dünya siyasal tarihinde ne olup olmadığı, dayandığı tarihsel, toplumsal, kültürel ve iktisadi temellerin yanında hangi toplumsal işlevi yerine getirdiği göz ardı edilmektedir. Bu bağlamda gerek demokrasinin ve gerekse diğer sistemlerin olmazsa olmaz koşulu olan "insan" un-

Terörün eylemler tarihini dikkate almadan anakronik bir tarzda "terör otuz yıldır devam ediyor" denmektedir. Oysa bilinmektedir ki başarılı bir dış politika takip edilmesi sonucu Öcalan himaye gördüğü Suriye'den çıkarılmış ve sonra da yakalanmıştır. Sonrasında terör sıfır seviyesine inmiştir.

surunun varlığının yani güvenliğinin sağlanamadığı bir ortamda hiçbir rejimin anlamının olmadığı dikkate alınmamaktadır.

Terörün eylemler tarihini dikkate almadan anakronik bir tarzda "terör otuz yıldır devam ediyor" denmektedir. Oysa bilinmektedir ki başarılı bir dış politika takip edilmesi sonucu Öcalan himaye gördüğü Suriye'den çıkarılmış ve sonra da yakalanmıştır. Sonrasında terör sıfır seviyesine inmiştir. Bu bağlamda terör konusunda dünyanın önde gelen uzmanlarından Prof. Dr. Ümit Özdağ sormaktadır: "*1992-1997 arasında verdiği sert ve tavizsiz mücadele ile sayıları 10 bini aşan PKK'lı teröristleri, Sivas-Ağrı-Hakkâri-Osmaniye arasındaki iki Yunanistan büyüklüğünde geniş bir alanda yenerek temizleyen Türk Ordusu 2004 sonrasında neden terör ile mücadelede 1990'lı yıllarda kazandığı başarıyı kazanamıyor? Subaylar daha az mı cesur? Askerler daha mı yeteneksiz? Yoksa ordu yeni ve yanlış bir strateji mi benimsedi de ortaya böyle bir sonuç çıkıyor?*" Özdağ cevabını şöyle veriyor: "*Hiç birisi değil. Subaylar 1990'larda çarpışan komutanları kadar cesur. Askerler bırakın "az eğitimli falan" laflarını, 1990'lı yıllarda PKK'yı perişan eden ağabeyleri gibi aldıkları eğitim ile PKK'nın canını okuyacak kadar bu işi biliyorlar. Ordu'nun da stratejisi, eğitimi değişmedi. Üstelik kullandıkları silahlar 1990'lı yıllardan daha iyi.*" Hayati önemde bir sorgulama. Cevabının verilmesi noktasında samimi olunduğunda cevabı zor olmayan sorular.

PKK'nın gücünün 1990'lı yıllardaki gibi doruğa çıktığı bir dönemden geçilmektedir. PKK 250 kişilik bir grupla 8 ayrı noktaya eş zamanlı saldırı yapabilecek bir güce eriştiği görülmektedir.

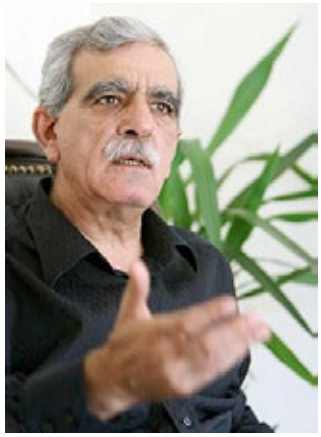

2004'den itibaren veya başka bir deyişle AB tam üyelik sürecinin başlamasıyla birlikte özerklik, Kürt kimliğinin tanınması, ana dilde eğitim, Öcalan'ın serbest bırakılması gibi talepleri olmazsa olmaz olarak ileri sürmeye başladılar. "Nitekim 2006 yılında DTP Genel Başkanı Ahmet Türk, taleplerini "genel af", Anayasa'nın Türk tanımını içeren 3. Maddesinin değiştirilmesi, Kürtçe'nin ikinci resmi dil olarak tanınması seklinde açıkladı.

Bunun anlamı PKK'nın 90'lı yıllara kıyasla daha da güçlendiği ve buna mukabil devletin zayıfladığıdır. Bu PKK'nın bitme noktasına geldiği 1990'ların sonundan sonra nasıl geliştiği, büyüdüğü, alan hâkimiyeti yanında siyasal ve toplumsal etkinlik alanının geliştiğini göstermesi bakımından önemlidir.

Devlet alan hâkimiyetini kaybetmiştir. Bırakın yüksek teknolojiye dayalı istihbaratı basit bir istihbarat bile sağlayamayacak hale gelmiştir. Proaktif bir mücadelenin terk edildiği inisiyatifin PKK-BDP ve destekleyicilerine geçtiği bir süreçtir. Başka bir deyişle devletin inisiyatifi ele geçirecek bir güvenlik stratejisi yok. TSK terörle mücadeleyi terk etti. Meydan PKK'ya kaldı. PKK bütün bunların sonunda 1990'ların başındaki gücüne ulaşmakla kalmamış daha güçlü hale gelmiştir. Şehrin ortasında PKK'lıların Türk subayların ensesine rahatlıkla kurşun sıkıp gitmeleri, gündüz vakit roketatarlarla şehrin göbeğinde karakollara saldırı düzenlemeleri, askerlerimizin, mühendislerimizin, öğretmenlerimizin, kaymakamlarımızın kaçırılması olağan hale geldi.

Yukarıda belirttiğimiz gibi bir gecede PKK, 250 kişilik bir grupla 8 ayrı noktaya eş zamanlı saldırı yapabilmektedir. 250 kişilik bir grubun başka bir ülke sınırından geçmesi gerçeğinin beraberinde getirdiği sorular vardır. Ağır silahlar taşınırken, bunlar nasıl fark edilemedi? Ağır silahlarla başka bir deyişle el bombaları, havan topları ve roketatarlarla sınırdan geçmişler, sonrasında şehrin merkezine bu silahları taşımışlar ve saldırılarını ardından kayıp vermeden geri gitmişlerdir. Bu silahlar nasıl bu kadar kolay taşınmaktadır? Hiç mi istihbarat yoktu, hiç mi denetim söz konusu değildi? Bu ülkenin istihbaratı nerede? Her şeyden önce sorulması gereken soru bu. Ülke içinde terör faaliyetini takip edemeyen bir kurum acaba istihbarat kimliğini taşımalı mıdır? Genelkurmay'daki en gizli toplantıların kaydedildiği, Ergenekoncu diye tutuklananların ne zaman nerede ne konuştukları en ince ayrıntısına kadar toplanabiliyorken, 250 kişilik bir terörist grubun girişinden haberdar olunmaması dikkat

PKK terörü ilk eylemlerini gerçekleştirdiğinde bu örgütün ve eylemin karakteri, amacı, yöntemi ve geleceği konusundaki bilgisizlik olayın "birkaç çapulcu" diye Özal yönetimince küçümsenmesi bugünkü sorunun kaynağını oluşturmaktadır.

çekicidir. Güvenlik kuvvetleri, istihbarat elemanları, uzay teknolojilerine kadar bütün teknolojik imkânları ile 250 kişilik bir terör grubunu göremiyor, haber alamıyor, olan biteni duymuyorsa, elbette ülkeyi yönetenlerden yani sorumlulardan hesap sorulabilmelidir. En sık gelen eleştirilerin başında haklı olarak İstihbarat birimlerinin özel hayatları izlerken, özel konuşmaları dinlerken, seçim sürecinde muhalefeti sıkıştırmak için yoğun mesai harcarken biraz da bu maharetlerini PKK terör örgütünün takip edilmesinde kullanmalarıdır.

Acaba,

1. Kürt Açılımı sebebiyle başlatılan politikalarda veya PKK ile müzakerelerde verilen sözler yüzünden mi bölgedeki istihbarat en aza indirildi veya etkisiz hale getirildi?

2. ABD ile istihbarat paylaşımı işlemiyor mu? Veya bütün güvenliğimizi ABD'ye bağladık da her zamanki gibi ABD bize ulaştırmadı mı?

3. İstihbarat iç politikada hükümetin muhalifleriyle uğraşmaya mı odaklandı? Yani dış istihbarat "dış politikada sıfır sorun" adına tasfiye mi edildi?

4. Türk Askerinin başına çuval geçirildikten sonra Irak'ın kuzeyinde yer alan birlikler Peşmergelerin talebiyle çekilince bu alanda bir zafiyet mi doğdu?

AB'ye tam üyelik sürecinden önce "Kopenhag Kriterleri"nin Kürt Sorunu'nun çözümünde yeterli olacağını söyleyen Kürtçü seçkinler ve BDP gibi PKK'nın unsurları 2004'den itibaren veya başka bir deyişle AB tam üyelik sürecinin başlamasıyla birlikte özerklik, Kürt kimliğinin tanınması, ana dilde eğitim, Öcalan'ın serbest bırakılması gibi talepleri olmazsa olmaz olarak ileri sürmeye başladılar. "Nitekim 2006 yılında DTP Genel Başkanı Ahmet Türk, taleplerini "genel af", Anayasa'nın Türk tanımını içeren 3. Maddesinin değiştirilmesi, Kürtçe'nin ikinci resmi dil olarak tanınması seklinde açıkladı. 2005 yazında Türkiye'deki terör eylemlerinde hızlı bir artış yaşanırken, PKK militanlarının sayısı Türkiye içinde 1800-1900, Irak'ın kuzeyinde 2.800-3.100'e ulaşmıştır. Bir yandan Irak'ın kuzeyinden sızan PKK ile çatışmalar devam ederken Ankara ile Washington arasında gerilim de artmaya devam etmiştir. ABD'nin PKK'ya karsı fiili olarak hiçbir şey yapmaya niyeti yoktu. 2006 yazında yapılan tüm tehditlere rağmen PKK, Irak'ın kuzeyindeki varlığını güçlendirmiş, bunda Barzani'nin hoşgörü ve desteği önemli olmuştur."[1]

Genel olarak ifade edecek olursak, PKK terörü ilk eylemlerini gerçekleştirdiğinde bu örgütün ve eylemin karakteri, amacı, yöntemi ve geleceği konusundaki bilgisizlik olayın "birkaç çapulcu" diye Özal yönetimince küçümsenmesi bugünkü sorunun kaynağını oluşturmaktadır. Sivil irade sorunla mücadeleyi tamamen askere devretti ve kendi sorumluluğunu terk etti. Bu da beraberinde tamamen "güç kullanımını getirdi. Asker önemli ölçüde büyük bir zaman dilimine yayılan sürede terörle mücadelede olumlu ve sonuç getirici bir mücadele yürütebildi. Düşük yoğunluklu bir mücadele olarak silahlı güçlerin ancak sivil güçlere bir destek sağlayıcı işlevi göz ardı edildi. DYÇ'nın özüne uygun yöntem ve stratejilerin geliştirilememesi gerek demokratikleşme ve gerekse siyasi, ekonomik gelişime ciddi engel oluşturdu. Çünkü terörle mücadele tamamen "güç" ekseninde algılandı ve öldürülen teröristin fazlalığı başarının da ölçüsü oldu. Ebette bu bir başarı ölçüsü olmakla birlikte tek başına bir değer taşımamaktaydı. Çünkü sivil-siyasi karar vericilerin bu mücadele biçiminde zorunlu görevlerini yerine getirmemeleri mesela askerin zorunlu köy boşaltmalarına karşı bu köylerden gidenlere yer, iş, yaşam alanları yaratmaması terörün kitleselleşmesine ve taban kazanmasına büyük katkılar sağladı. İşte PKK terör örgütü siyasallaşma ve kitleselleşme sürecinde bu kitleden gözardı edilemeyecek bir desteğinde sahibi oldu. Mesela KCK bu toplumsal kesimlerin ve genç kuşağın etkin katılımıyla teşkil edildi.

Millet ve Etnisite

Gazi Ünv. Öğretim Üyesi Prof. Dr. İskender ÖKSÜZ

Diplomatlar bilir, bir konudaki toplantı veya tartışmada söylenenler kadar, hattâ söylenenlerden de daha önemlisi, o konuda bir toplantı yapılmasıdır. Veya yapılmaması...

Türkiye'de ve şimdi "Millet Kavramı" başlıklı bir toplantı yapıyoruz. Çok yerinde, çok zamanında. Fakat önce "niçin yerinde ve zamanında buluyoruz" diye sormak lâzım. Kanunî devrinde "Millet Kavramı", "Devlet Kavramı" başlıklı bir toplantı yapar mıydık? O zamanlar bir kimlik tartışmamız var mıydı?

Peki, bugün, Amerika Birleşik Devletleri'nde veya Almanya veya Fransa'da "Amerikan milleti", "Alman milleti", "Fransız milleti" başlıklı beyin fırtınası yapılır mı?

Diplomatlar bilir, bir konudaki toplantı veya tartışmada söylenenler kadar, hattâ söylenenlerden de daha önemlisi, o konuda bir toplantı yapılmasıdır. Veya yapılmaması...

Kimliğimizi bundan önce en son ne zaman tartışmıştık? Yirminci asrın başında. Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük... Bu tartışmalardan yirmi yıl sonra devletimizin yarıdan çoğunu kaybediverdik. %80'in üzeri Türk çoğunluğu bulunan ve Anadolu'dan önce Türkleşen ana yurdumuz Rumeli dâhil. Bugünkü Türkiye'mizin büyük kısmı da gidiyordu ki Millî Mücadele ile geri alındı.

Biz çıkış yolu bulmak için kimliğimizi tartışırken emperyalistler de giriş yolu bulmak için tartışıyordu. Türkoloji'nin ve oryantalizmin Batıda en faal olduğu dönem bizim kimlik sorgulamamızla çakışır: 19. asır sonu, 20. asır başı. Millî Mücadele'den sonra Türkoloji o ülkelerde cazibesini kaybetti.

Ben 1960'larda ABD'de öğrenciyken en popüler bilimsel araştırma alanı "Güneydoğu Asya İncelemeleri" (Southeast Asian Studies) idi. Tesadüfe bakın; o sırada Vietnam Savaşı sürüyordu. Duyduğuma göre bu günlerde "Orta Doğu İncelemeleri", "İslamik İncelemeler" ile "Orta Asya İncelemeleri" moda imiş. Çin İncelemeleri de... Rusya İncelemeleri'nin popülerliği biraz düşmüş.

* * *

Millet devleti, "nation state"in dünyadaki devlet formuna kesin hâkimiyetinden sonra, yani 18., 19., 20. ve 21. asırlarda, millet, devletin yegâne meşruiyet kaynağıdır. Modern sosyolojide bu gerçek şöyle ifade edilebilir:

" Modern dünyada, milletlerin içersinde rekabet ettiği bir milletler evreni icat etmek zorundayız. Gellner'in bize anlattığı gibi, bir milliyet yok olsa, bir başka milliyet bu boşluğu hızla doldururdu. Yüksek kültürün yaygınlaştığı bir dünyada millî olmayanı hayal bile edemeyiz. Modern devlet ve ekonomi, işlevini, millet denilen kabın içinde yürütmektedir. Gellner('in dediği gibi), 'Milliyetçilik, belki her zaman tahripkâr değildir ama, yer çekimi gibi

önemli ve sarıcı bir kuvvettir' [1] [1]."

Modern sosyolojinin kastettiği millet, ortak bir yüksek kültür etrafında belirir ve organize eğitim kurumlarıyla bu kültürün yeni nesillere taşınması ile yaşar.

Milletler çağında, yani bugün, millete muhalif tavırlar, iki seçenekten birine dayanmak zorundadır: 1) Millet olgunluğuna henüz erişememiş toplum birimlerini milletin yerine koymak: Kabile, aşiret, etnik grup. 2) Milletin bağlayıcılığı ile rekabet edemeyecekleri tarihin laboratuarında defalarca ispatlanmış daha büyük fakat hayalî birimlere dayanmak: Dünya proletaryası veya siyasî birliği hedefleyen bir İslâm ümmeti anlayışı. Dünya proletaryası Berlin Duvarı'nın altında kaldı. Siyasî ümmetçilik henüz "dünya proletaryası" kadar bir varlık gösteremedi.

Milletten küçük olanlar arasında etnik grupları, aşiret, kabile gibi ilkel birimleri sayabiliriz. Bugünlerde Türkiye'deki tartışmalarda- bilgisizlikten veya kasitle- en çok etnik grupla millet karşı karşıya getiriliyor. Dünyada 10 000 civarında etnik grup, buna karşılık ancak 100 mertebesinde millet bulunduğu gerçeği bile bu karışıklığı çözmeye yetecek bir delildir [1][2].

* * *

"Amerikan" bir milletin ismidir. "Amerikalı" Türkçe'ye has bir kelime, onların dilinde yok. Zaten olsaydı, sadece ABD'yi değil, Kanada, Brezilya, Arjantin ve başka Amerika Kıtası ülkelerinde yaşayanları de kapsardı. İngilizce'de sadece "Amerikan" denir. Etnisite belirtilmek istendiğinde "İtalyan Amerikan", "Hispanik Amerikan", "Yahudi Amerikan" denir ama Amerika Amerikanlarındır. Tıpkı Türkiye'nin Türklerin olduğu gibi.

"Amerikan" bir milletin ismidir. "Amerikalı" Türkçe'ye has bir kelime, onların dilinde yok. Zaten olsaydı, sadece ABD'yi değil, Kanada, Brezilya, Arjantin ve başka Amerika Kıtası ülkelerinde yaşayanları de kapsardı. İngilizce'de sadece "Amerikan" denir. Etnisite belirtilmek istendiğinde "İtalyan Amerikan", "Hispanik Amerikan", "Yahudi Amerikan" denir ama Amerika Amerikanlarındır. Tıpkı Türkiye'nin Türklerin olduğu gibi.

Türkiye mozaiktir, diyenler, Türk var, Kürt var, Çerkez var diyenler, etnik grupla milleti karıştırıyor. "Türk" kelimesi Türk milletinin ismi olduğu kadar, Türk etnisitesinin de ismi olarak kullanılıyor. "Bu yüzden karıştırıyorlar" diye iyi niyetli bir yorum yapalım...

Ben bildiğim kadarıyla Türkmen etnisitesinden gelme bir Türküm. Fakat Türkmenliğimi çoktan unuttum. En az üç nesildir şehirliyim. Etnisitelerin kaderidir bu. Bir süre sonra millet üst kimliği içinde yok olurlar.

Mehmet Akif, Arnavut etnisitesinden gelme bir Türk'tür.

Hovannes Dadyan, Miralay Bogos Dadyan, Ermeni etnisitesinden gelme Türklerdir.

Süleyman Nazif, Kürt etnisitesinden gelme bir Türk'tür.

Zaharya Efendi (Cemil Bey) Rum etnisitesinden bir Türk'tür.

Büyük bestekâr Üçüncü Selim'in hocası Tamburi İzak, Yahudi etnisitesinden bir Türk'tür.

O halde, "Türkiye Türklerindir"e, "Ne mutlu Türküm diyene"ye itiraz edenler, eğer başka bir etnik aidiyet hissetmiyorlarsa, "Türk etnisitesinden gelme gayrı-Türklerdir".

* * *

Bizde "millet" anlayışının yoğun tartışması, az önce bahsettiğim gibi, en problemli dönemde yapıldı. Tabiî olarak...

Yirminci asrın sonu ile Cumhuriyet'in ilk yıllarını kapsayan birinci dönemde Ziya Gökalp'in, "harsa" dayanan millet anlayışı hâkimdi. Bugünkü sosyoloji bilgimize göre de doğrusu budur. Bugün geriye baktığımızda, Gökalp'de ve Gökalp'ten de çok, onu izlediklerini sananlarda tespit ettiğimiz hatâ, kültüre dayalı bir millet anlayışı değildir. Çünkü kültürün tanımladığı millet fikri, hâlâ doğrudur. Hatâ, sert bir medeniyet- hars ayrımı ve ikincinin saflığının gerektiği iddiasıdır. Bu yanlışlık, bin yıllık yüksek kültür birikimimizin inkârı yolunu açmıştır.

İkinci dönem, Batı'da yüzyıllardır hâkim olan «ırkçı» anlayışın, belli başlı Avrupa ülkelerinde resmî ideoloji haline geldiği tarih aralığıdır. Batı ırkçılığının dillendirilmesinin artık ayıp sayıldığı II. Dünya Harbi sonuna kadar devam eder. Hannah Arendt'in tespit ettiği gibi, ırkçılık, Batı emperyalizminin tabiî ideolojisidir. Tarihî tavırları bugünkü değer hükümlerimizle yargılaya-

mayız. Bu sebeple, daha önceki yazılarımda da belirttiğim gibi Türk devlet ve fikir adamlarının bu dönemdeki "ırkçı" söylemlerini o günün Batı anlayışı içinde irdelemek gerekir. Aşağıda birkaçını tekrarlayacağım o sözleri söyleten ruh hali, "Sen ana aşağılık ırk diyorsun. Hayır, ben de yüksek bir ırkın mensubuyum" müdafaasıdır. Buna, "savunma ırkçılığı" denebilir: "Türkçülük ırkçı olmadığı için noksandır, Kemalizm ona ırkçılığı ilave etmiştir [1][3]" (Agop Dilaçar, 1940), "Biz Türk'üz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. Bizim için Türkçülük, bir kan meselesi olduğu kadar ve en az o kadar da bir vicdan ve kültür meselesidir [1][4]." (Başbakan Şükrü Saraçoğlu, 1942), "Benim kanaatimce kahramanlık, milletler arasında birinci sırada yer tutmak için ilk şarttır. Kahramanlık, kanın fıtraten haiz olduğu kudretten gelir. Irkımızın kahramanlığına Gaziantep güzel bir numune olmuştur [1][5]." (Başbakan İsmet İnönü, 1932), "Cumhuriyet idaresinin genç Türk unsuruna verdiği inandırıcı kanaat budur ki dünyanın inanmadığı eserleri vücuda getiren azim ve fedakârlık ırkımızda vardır." (Başbakan İsmet İnönü, 1933) [1][6] İlk Türk Tarih Cemiyeti kurultaylarına (1932, 1937) sunulan tebliğler [1][7] bugün okuyanların ağzını açık bırakacak niteliktedir ve hekimler, Türk ırkının karakterleri konusunda ayrıntıya girmektedir. Ders kitaplarındaki değişikliklerin biraz arkadan gelmesinden olmalı, 1960'lı yıllarda benim lisede okuduğum "İnkılâp Tarihi" dersinde hâlâ, "Türkler brakisefal, beyaz bir ırktır" bilgisi yer alırdı.

Üçüncü dönem, İkinci Dünya Harbi'ni kimin kazanacağı belli olduktan ve Batı'da galiplerin ırkçı söyleme karşı çıktıklarının anlaşılmasıyla başlar. Kesin başlangıç tarihini Stalingrad'da Almanların yenilmesine yerleştirebiliriz. İsmet İnönü'nün muhalefetsiz iktidarına rastlayan bu tarihlerde, daha önceki ırkçılıkla birlikte, Atatürk döneminin milliyetçi anlayışı da kötülenmiştir. Atatürk'ün tutumuna nispetle revizyonist ve hatta karşı devrim niteliğindeki bu anti-milliyetçi yeni politikaya, "Atatürk milliyetçiliği" denmesi olsa olsa ironiktir. "Atatürk Milliyetçiliği"nin, Atatürk'ün milliyetçiliği ile uzak yakın bir ilgisi yoktur.

> "Bizi birbirimize bağlayan en kuvvetli bağ İslâm'dır" iddiasıyla üst kimlik yaratma teşebbüsü, kesinlikle anlamsızdır. Bu söz, meselâ Pakistan, İran veya Arap ülkeleriyle ilişkilerimiz konuşulurken sarf edilebilir. Fakat, Türkiye'nin millî birliğine hizmet maksadıyla kullanılması her halde aklı selime sığmaz. İslamiyet, Türk milletine mensubiyet şuurunun unsurları arasında zaten vardır. Bir Türkün diğerine, «ben sana Müslüman olduğun için bağlıyım» demesi, babanın oğluna, «ben seni, babamın torunu olduğun için seviyorum» demesine benzer.

Nihayet son döneme, 21. asrın başına geliyoruz. Tıpkı geçen asrın başındaki gibi bir "kimlik" tartışmasının içindeyiz. Sonu, geçen seferkine benzemesin... Bu yeni tartışmanın en çarpıcı özelliği, bizzat iktidar mevkiinden başlatılmasıdır.

Yeni tartışmanın fikir temeli bulanıktır. Dün söylenene bugün, "ben öyle demedim" denmektedir. Tek net tarafı, Cumhuriyet'in kuruluş ilkelerinin ve millet devletine (ulus devlete) pek sempatiyle bakmamasıdır.

Bulanık ifadeler arasında iki çizgiyi hayal meyal seçmek mümkün görünüyor. Bunlardan biri, "siyasî milliyetçilik" denilen tutumdur: "Millet"i sosyoloji, kültür filan değil, siyasî sınırlar belirler. Bu görüşe göre, Millî Mücadele yapılmasaydı, bugün Adana ve Mersin'de Fransız, Antalya'da İtalyan ve İzmir'de Yunan milleti oturuyordu. Demek oluyor ki, geçen asrın başında Sykes-Picot, Sir Percy Cox ve Gertrude Bell Hanım, güneyimizde bir dizi millet yaratıvermiştir. Şimdi buralarda, "vatandaşlık üst kimliği" hüküm sürmektedir.

Bu tezin sahipleri, bu yolla "birlik ve bütünlük" hizmetinde bulunduklarını sanıyorlarsa, yarın meselâ bir Amerikan yarbayı çıkıp, "Hele şu sınırları yeniden çizizverelim; siz yeni sınırlara göre üst kimliğinizi kolayca belirleyiverirsiniz", derse ne cevap vereceklerini düşünmelidirler.

Klişe kullanmayı sevmem ama "arabayı atın önüne koşmak" bu siyasî milliyetçilik için ısmarlama uygunluğunda bir ifade. Biz, önce millet vardır, sınırlar ona göre belirlenir diye biliyorduk. Meğerse önce sınırlar çizilir ve sonra o çizgilerin içinde milletçilik oynanırmış. Millet, kültürün,

Millî bütünlüğü korumak için vatandaşlığa veya dine dayalı millet tarifi yapmaya teşebbüs edenler, milletle etnik grubun, milletle ümmetin farkını anlamıyorlar. Bu, iyi niyetlilerin yanılgısı. Kötü niyetlilerin bir yanılgısı yok. Onlar maksatları doğrultusunda gerekeni yapıyorlar.

tarihin veya sosyolojinin konusu değilmiş. Kadastronun konusuymuş.

İkinci flu fikre "siyasî ümmetçilik" diyebiliriz. Biraz da yüz yıl öncesinin "İslâmcılık" görüşünü çağrıştırdığı düşünülebilir. Ben bu yeni çıkış sahiplerinin 20. asrın başındaki İslâmcı ve Osmanlıcıların hislerini paylaştıklarını hiç sanmıyorum. 1900'lü yılların başında Türkiye, tek bağımsız İslâm devletidir. O tarihlerde İslâmcılık yapmak, İslâm dünyasındaki zaten mevcut liderliğimizi vurgulamak, emperyalistler karşısında daha güçlü bir konum yakalamak ve en önemlisi, devletin bütünlüğünü savunmak anlamına geliyordu. Osmanlıcılık da öyle. Ben şüphesiz ki eksiğimle, gediğimle bir Türk milliyetçisiyim. Fakat kendi kendime, "o tarihlerde yaşasaydım, Türkçülük, İslâmcılık ve Osmanlıcılıktan hangisine taraftar olurdum" diye sorduğumda cevap vermekte sıkıntı çekiyorum.

Dünyada, dört asırdır siyasî hâkimiyetin ve meşruiyetin kaynağı millettir. Milletten başka bir şeye dayanmaya kalkarsanız bu iki unsuru tartışmaya açarsınız: Egemenliğinizi ve meşruiyetinizi.

Fakat yüz yıl sonra, "bizi birbirimize bağlayan en kuvvetli bağ İslâm'dır" iddiasıyla üst kimlik yaratma teşebbüsü, kesinlikle anlamsızdır. Bu söz, meselâ Pakistan, İran veya Arap ülkeleriyle ilişkilerimiz konuşulurken sarf edilebilir. Fakat, Türkiye'nin millî birliğine hizmet maksadıyla kullanılması her halde aklı selime sığmaz. İslamiyet, Türk milletine mensubiyet şuurunun unsurları arasında zaten vardır. Bir Türkün diğerine, «ben sana Müslüman olduğun için bağlıyım» demesi, babanın oğluna, «ben seni, babamın torunu olduğun için seviyorum» demesine benzer.

Bu yeni siyasî ümmetçilik, milli birlik ve beraberliğe hizmet için mi dillendiriliyor? Bir an için öyle düşünenlere sormak isterim: Bir gün biri, meselâ Barzani soyadlı biri çıkıp da size, "Tamam Müslüman kardeşim, sen de Müslümansın, ben de. Ama senin devletin var, benim yok. Şuradan bana bir devletlik bir parça versen de sonra bir birimize sıkı sıkı bağlı ve kardeş kardeş yaşasak!" derse, ne cevap vereceksiniz?

Millî bütünlüğü korumak için vatandaşlığa veya dine dayalı millet tarifi yapmaya teşebbüs edenler, milletle etnik grubun, milletle ümmetin farkını anlamıyorlar. Bu, iyi niyetlilerin yanılgısı. Kötü niyetlilerin bir yanılgısı yok. Onlar maksatları doğrultusunda gerekeni yapıyorlar.

Dünyada, dört asırdır siyasî hâkimiyetin ve meşruiyetin kaynağı millettir. Milletten başka bir şeye dayanmaya kalkarsanız bu iki unsuru tartışmaya açarsınız: Egemenliğinizi ve meşruiyetinizi.

Dipnotlar:

* 12- 13 Aralık'ta Avrasyabir Vakfı, "Tarihî Süreç ve Sosyolojik Açıdan Millet Kavramı- Türk Milleti" başlıklı bir "beyin fırtınası" düzenledi. Ben de katılanlardandım. Bu yazı, oradaki konuşmamın yazılaştırılmış hâlidir.

[1][1] Mark Beissinger, " The State of the Nation, Ernest Gellner and the Theory of Nationalism", sayfa 170, editör:John E. Hall, Cambridge University Press (1998)

[1][2] Son günlerde sık duyduğumuz "etnik milliyetçilik", "din milliyetçiliği", bir biriyle ilgisiz kelimelerin yan yana getirilmesi yanlışıdır. Etnik milliyetçilik olmaz, etnik ırkçılık olur. Din milliyetçiliği olmaz, din yobazlığı olur. Tıpkı Fenerbahçe milliyetçiliği, Galatasaray milliyetçiliğinin yanlış; Fener taraftarlığı, Galatasaray taraftarlığının doğru olması gibi. Bunları ciddî düşünceler değil, galatlar diye değerlendirmeliyiz.

[1][3] Cumhuriyet Halk Partisi Konferansları, I. Konferans, 1940.

[1][4] 5 Ağustos 1942, TBMM zabıtları.

[1][5] 26.9.1932 Gaziantep Halkevi'ndeki nutku

[1][6] 19.2.1933'te Ankara Halkevindeki nutku ve 29.10.1933 Vakit gazetesindeki makalesi.

[1][7] Bu paragraftaki bilgiler ve kaynaklar, rahmetli Prof. Dr. Hikmet Tanyu'nun "Atatürk ve Türk Milliyetçiliği" kitabından alınmıştır. Kitabın son baskısını Ankara'da Elips Yayınevi yaptı (2006). Türk Tarih Kurumu tebliğleri için Türk Tarih Cemiyeti Kurultay zabıtlarına bakılmalıdır. Kitapta zabıtlardan geniş alıntılar yapılmakta.

Haysiyet ve Umudun Zaferi : 30 AĞUSTOS

Gazi Ünv. Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa TURAN

Bütün dünyanın emperyalist devletler tarafından paylaşıldığı 19. yüzyıldaki olayların bir sonucu olarak çıkan I. Cihan Harbi'nde yenilen Osmanlı Devleti artık paylaşılmak üzere tasfiye edilecektir. Çanakkale'den Sarıkamış'a, Yemen'den Galiçya'ya na-müsait şartlarda düvel-i muazzamaya karşı verilen mücadeleler göstermiştir ki, yıkılan bir devlet, ancak direnen bir millet vardır. Bütün cephelerde büyük kahramanlıklar ve destanlarla dolu mücadelenin sonunda Osmanlı Devleti kaybetmiştir. Mondros'u imzalayarak savaştan çekilen Osmanlı aslında tarih sahnesinden de çekiliyordu.

18 Mart 1915'te Çanakkale'yi geçemeyen Müttefikler, 15 Kasım 1918'de yani, üç buçuk yıl sonra 167 gemi ile büyük kahramanlar gibi ellerini kollarını sallaya sallaya boğazları geçmişler, 500.000 kişi ile beceremedikleri işgali 3.500 kişi ile gerçekleştirmişlerdir. Bando eşliğinde sokaklardan geçen İtilaf Devletleri birliklerinin önünde levantenler yürüyor; subay ve askerlere çiçekler atıyor; bağırışıyor; kucaklaşıyor ve şapkalarını havaya atıyorlardı. Bunlar bütün savaş süresince hiç bir kötülüğe uğramadan İstanbul'da oturmuş ve hiç ses çıkarmamış kimselerdi.

Yahya Kemal'in terennüm ettiği gibi göz kapaklarının arkasında eski vatan bizim diyar olarak kaldı ta kıyamete dek; kalanlar vatanda düşmanı seyretmek ıztırabıyle yaşayacaktır. Düşman

sadece savaştığımız devletler değilmiş meğer. Düşman süngüsü adım adım Türk Milleti'nin harim-i ismetine uzanacak; ancak Türk'ün haysiyeti ve gururu umudunu yitirmeyecek ve birgün bu badireyi atlatacağı inancını koruyacaktır.

Vatanda korkulu rüya içindeyiz, gerçek.

Fakat bu çok sürmez, mutlaka şafak sökecek.

Mondros bir ateşkes idi. Osmanlı'yı bir madde ile (7.madde) tamamen esir alan bir ateşkes. Arkasından meşhur Sevr Antlaşması imzalatılacak ve Türk Milleti'nin Anadolu'da yok edilmesine kalkışılacaktır. Ordusunu terhis etmiş, silahını, cephanesini teslim etmiş bir devletin artık yapabileceği hiçbir şey kalmamıştır. Yıllarca cephelerde kırılan bir millet haysiyeti için mücadeleye girişecektir.

Yeniden ordu kurmak gerekti. Yeniden başlamak ve düvel-i muazzamayı dize getirmek lazımdı. Mustafa Kemal Paşa liderliğinde oluşturulan Kuva-yı Milliye birlikleri süratle direnişi başlattılar ve yeniden destanlar yazmaya başladılar.

Sakarya…

Ne ağır imtihandır, başındaki, Sakarya!

Binbir başlı kartalı nasıl taşır kanarya?

Çatlıyor, yırtınıyor yokuşu sökmek için.

22 gün 22 gece süren müthiş mücadele…

13 Ağustos 1921'de harekâta geçen Yunanlılar, bir meydan muhârebesiyle Türk ordusunu tamamen yok etmeyi plânlamışlardı. Yunan saldırısı karşısında çok sıkışık bir duruma düşen Türk ordusu Sakarya'ya doğru çekilmeye başladı. İşte bu sıralarda Mustafa Kemal Paşa, büyük fedâkârlıklarla oluşturulan savunma hattından gerilere çekilmek düşüncesini ortadan kaldırmak için şunları söylemiştir:

"Hatt-ı müdâfaa yoktur, sath-ı müdâfaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz. Onun için küçük büyük her birlik bulunduğu mevziden atılabilir. Fakat küçük büyük her birlik ilk durabildiği noktada yeniden düşmana cephe kurup savaş devam eder. Yanındaki birliğin çekilmeye mecbur olduğunu gören birlikler ona tâbi olamaz. Bulunduğu mevzide sonuna kadar dayanmaya ve karşı koymaya mecburdur."

10 Eylül'de genel bir taarruza geçen Türk kuvvetlerinin başarısı

karşısında Yunanlılar, mevzilerini bırakarak bozgun halinde Sakarya'nın batısına çekilmişlerdir.

Sakarya Muhârebesi ve zaferi, Türk tarihinde bir dönüm noktasıdır. Zira bu savaşla 1683'te Viyana önlerinde başlayan Türk bozgunu durdurulmuştur.

Sakarya Savaşı'ndan beri taarruz için hazırlık yapan Türk ordusu karşısında Yunanlıları bırakmak istemeyen İtilâf Devletleri de mütarake teklifinde bulundular. 22 Mart 1922 tarihiyle yapılan mütâreke teklifinde çatışmaların derhal kesilmesini ısrarla tavsiye ederlerken, "Yakındoğu'da barışı iâde etmek ve yeniden can ve mal kaybetmeden Anadolu'nun tahliyesini istediklerini beyan ediyorlardı" (!).Bu tekliften dört gün sonra İtilâf Devletlerinin Dışişleri Bakanları barış şartlarını içeren 26 Mart 1922 tarihli ikinci notayı gönderdiler. Her iki notanın da taşıdığı ağır şartları göz önünde bulunduran ve büyük bir savaşa hazırlanmak gerektiğine inanan Mustafa Kemal Paşa, Anadolu tahliye edilmeden mütarekenin yapılamayacağını bildirdi.

Sakarya Savaşı'ndan sonra mütâreke için bu gelişmeler yaşanırken, bir yandan da ordunun eksikleri tamamlanmaya çalışılmıştır. 14/15 Eylül 1921 tarihinde seferberlik ilân edilerek ordunun muharip gücü artırılmaya çalışılmıştır. Batı cephesinde ilk defa 200.000'e yakın insan toplanabilmiştir. I. Dünya Savaşı'nda 3 milyona yakın insanımızın cephelere sevk edildiği düşünülürse 7-8 sene içerisindeki kayıplarımız daha iyi anlaşılabilir.

Çok sayıda silâh ve cephaneye de ihtiyaç vardı. Türk vatanseverlerinin kurdukları Karakol Cemiyeti, M.M. Grubu, Hamza Grubu gibi adlarla faaliyet gösteren gizli teşkilâtlar, büyük fedâkârlıklarla Müttefiklerin denetimi altındaki depolardan kaçırdıkları silâh, cephâne ve diğer savaş malzemesini gizlice Anadolu'ya yolluyorlardı. İtilâf Devletlerince kamaları alındığı için çelik bir borudan başka işe yaramaz durumdaki Türk topları Anadolu'da Türk ustaları tarafından işler hale getiriliyordu.

Artık Türk ordusu Meydan Muharebesine hazırdı…

Türk Milleti tek yürek Allah'a dua ediyordu:

Şu kopan fırtına Türk ordusudur ya rabbi,

Senin uğrunda ölen ordu budur ya rabbi,

Ta ki yükselsin ezanlarla müeyyed namın,

Galib et çünkü bu son ordusudur İslâm'ın

26 Ağustos sabahı Türk topçusunun ateşiyle başlayan Büyük Taarruz, plânlandığı gibi bir imha savaşı olacaktı. Düşmanın kaçmasına fırsat verilmemesi gerekiyordu. Nitekim Türk kuvvetleri, Yunan ordusunun büyük bir kısmını Dumlupınar'da sıkıştırıp imha etmeyi başarmıştır. 30 Ağustos 1922 tarihinde Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın bizzat sevk ve idare ettiği meydan muhârebesinde tamamen kuşatı-

lan Yunan askerleri imha olmaktan kurtulabilmek için süratle kaçmaya başlamışlardır.

1 Eylül 1922 günü Mustafa Kemal Paşa, birliklere "Ordular ! İlk hedefiniz Akdenizdir İleri !" emrini vermiştir. 26 Ağustos 1922 de başlayan ve Afyonkarahisar-Altıntaş-Dumlupınar arasında cereyan eden muhârebe beş gün beş gece devam etmiş, zâlim ve mağrur düşmanın aslî unsurları tamamen imha edilmiştir.

Büyük Taarruz başladıktan sonra Yunan ordusunun ric'atini gören İngilizler, artık Yunanlılar marifetiyle hiçbir şey yapamayacaklarını anlamışlardı. Yunan ordusunu, Türk ordusu karşısında daha fazla ezdirmek istemeyen İngilizler için mütâreke istemekten başka bir çare kalmıyordu.

Sonuç olarak;

1-Başkomutanlık Meydan Muharebesi'ni hazırlayan olayların bugün bihakkın bilinmesi zarureti vardır. Üzerinde yaşadığımız coğrafya ve tarihimizin bizlere empoze ettiği husus: Sevr Antlaşması ile yapılmak istenen hiçbir şeyden vaz geçilemeyeceğinin farkında olmaktır.

2-Osmanlı Devleti'ni tamamen tasfiye edemediğini düşünen Hıristiyan Batı'nın, Türk Milleti ve Türk Devleti/Vatanı hakkındaki duygu ve düşüncesinin değişmediği ve değişmeyeceği gerçeğinin bilinmesi gerekmektedir.

3-Misak_ı Milli, bu topraklar üzerinde ilelebet bağımsız yaşamak arzusunun bir ifadesi olarak bütün mana ve mahiyeti itibariyle bugün de yeminimizdir. Türk toprakları üzerinde emelleri olan emperyalist devletler, hatırımızdan asla çıkarmadığımız bir yeminin unutulduğu zehabına kapılmasınlar.

4-Başkomutanlık Meydan Muharebesi Türk Milleti'nin haysiyet savaşıdır. Türk'ün haysiyeti istiklal ile eşdeğer bir kavramdır. 30 Ağustos 1922 tarihinde kazanılan bu zafer, Türk için haysiyetin, şerefin, namusun ve istiklalin taşıdığı anlamı ifade etmektedir.

5-"Türk'ün haysiyeti ve izzet-i nefis ve kaabiliyeti çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir millet esir yaşamaktansa, mahvolsun daha evlâdır !. Binaenaleyh ya istiklâl ya ölüm!" Millî hâkimiyete dayanan kayıtsız şartsız, bağımsız yeni bir Türk Devleti kurmak kararı ile yola çıkan Mustafa Kemal Paşa'nın bu kararla ilgili gerekçesini ifade eden bu sözlerindeki mana 30 Ağustos'ta kazanılan büyük zaferle anlaşılmıştır.

Süleymaniye'de Bayram Sabahı

Artarak gönlümün aydınlığı her saniyede
Bir mehabetli sabah oldu Süleymaniye'de
Kendi gök kubbemiz altında bu bayram saati,
Dokuz asrında bütün halkı, bütün memleketi
Yer yer aksettiriyor mavileşen manzaradan,
Kalkıyor tozlu zaman perdesi her an aradan.
Gecenin bitmeğe yüz tuttuğu andan beridir,
Duyulan gökte kanad, yerde ayak sesleridir.
Bir geliş var!.. Ne mübarek, ne garib alem bu!..
Hava boydan boya binlerce hayaletle dolu...
Her ufuktan bu geliş eski seferlerdendir;
O seferlerle açılmış nice yerlerdendir.
Bu sukünette karıştıkca karanlıkla ışık
Yürüyor, durmadan, insan ve hayalet karışık;
Kimi gökten, kimi yerden üşüşüp her kapıya,
Giriyor, birbiri ardınca, ilahi yapıya.
Tanrının mabedi her bir tarafından doluyor,
Bu saatlerde Süleymaniye tarih oluyor.
Ordu-milletlerin en çok döğüşen, en sarpı
Adamış sevdiği Allah'ına bir böyle yapı.
En güzel mabedi olsun diye en son dinin
Budur öz şekli hayal ettiği mimarının.
Görebilsin diye sonsuzluğu her yerden iyi,
Seçmiş İstanbul'un ufkunda bu kudsi tepeyi;
Taşımış harcını gazileri, serdarıyle,
Taşı yenmiş nice bin işçisi, mimarıyle.
Hür ve engin vatanın hem gece, hem gündüzüne,
Uhrevi bir kapı açmiş buradan gökyüzüne,
Taa ki geçsin ezeli rahmete ruh orduları..
Bir neferdir bu zafer mabedinin mimari.
Ulu mabed! Seni ancak bu sabah anlıyorum;
Ben de bir varisin olmakla bügün mağrurum;
Bir zaman hendeseden abide zannettimdi;
Kubben altında bu cumhura bakarken şimdi,
Senelerden beri ru'yada görüp özlediğim
Cedlerin mağfiret iklimine girmiş gibiyim.
Dili bir, gönlü bir, imanı bir insan yığını
Görüyor varlığının bir yere toplandığını;
Büyük Allah'ı anarken bir ağızdan herkes
Nice bin dalgalı Tekbir oluyor tek bir ses;
Yükselen bir nakaratın büyüyen velvelesi,
Nice tuğlarla karışmış nice bin at yelesi!
Gördüm ön safta oturmuş nefer esvaplı biri
Dinliyor vecd ile tekrar alınan Tekbir'i
Ne kadar saf idi siması bu mu'min neferin!
Kimdi? Banisi mi, mimarı mı ulvi eserin?
Taa Malazgirt ovasından yürüyen Türkoğlu
Bu nefer miydi? Derin gözleri yaşlarla dolu,
Yüzü dünyada yiğit yüzlerinin en güzeli,
Çok büyük bir iş görmekle yorulmuş belli;
Hem büyük yurdu kuran hem koruyan kudretimiz
Her zaman varlığımız, hem kanımız hem etimiz;
Vatanın hem yaşıyan varisi hem sahibi o,
Görünür halka bu günlerde teselli gibi o,
Hem bu toprakta bugün, bizde kalan her yerde,
Hem de çoktan beri kaybettiğimiz yerlerde.
Karşı dağlarda tutuşmus gibi gül bahçeleri,
Koyu bir kırmızılık gökten ayırmakta yeri.
Gökte top sesleri var, belli, derinden derine;
Belki yüzlerce şehir sesleniyor birbirine.
Çok yakından mı bu sesler, cok uzaklardan mı?
Üsküdar'dan mı? Hisar'dan mı? Kavaklar'dan mı?
Bursa'dan, Konya'dan, İzmir'den, uzaktan uzağa,
Çarpıyor birbiri ardınca o dağdan bu dağa;
Şimdi her merhaleden, taa Beyazıd'dan, Van'dan,
Aynı top sesleri birbir geliyor her yandan.
Ne kadar duygulu, engin ve mübarek bu seher!
Kadın erkek ve çocuk, gönlü dolanlar, yer yer,
Dinliyor hepsi büyük hatıralar rüzgarını,
Çaldıran topları ardınca Mohaç toplarını.
Gökte top sesleri, bir bir, nerelerden geliyor?
Mutlaka her biri bir başka zaferden geliyor:
Kosva'dan, Niğbolu'dan, Varna'dan, İstanbul'dan..
Anıyor her biri bir vak'ayı heybetle bu an;
Belgrad'dan mı? Budin, Eğri ve Uyvar'dan mı?
Son hudutlarda yücelmiş sıra-dağlardan mı?
Deniz ufkunda bu top sesleri nerden geliyor?
Barbaros, belki, donanmayla seferden geliyor!..
Adalar'dan mı? Tunus'dan mı, Cezayir'den mi?
Hür ufuklarda donanmış iki yüz pare gemi
Yeni doğmuş aya baktıkları yerden geliyor;
O mübarek gemiler hangi seherden geliyor?
Ulu mabedde karıştım vatanın birliğine.
Çok sükür Tanrıya, gördüm, bu saatlerde yine
Yaşıyanlarla beraber bulunan ervahı.
Doludur gönlüm ışıklarla bu bayram sabah

Yahya Kemal BEYATLI